TÜRK KLASİKLERİ

DÜRDANE HANIM

AHMET MİTHAT EFENDİ

BEYAZ BALİNA YAYINLARI

ISBN: 975-999-066-0

TÜRK KLASİKLERİ DİZİSİ
Dûrdane Hanım / *Ahmet Mithat Efendi*

Yayın yönetmeni: Bülent Oktay
Editör: Nermin Oktay
Redaksiyon: Necdet Ünsal
Kapak & iç tasarım: Bilgin Budun
Baskı & cilt: Umut Matbaacılık, İstanbul

1. baskı: Beyaz Balina Yayınları, İstanbul, 2006

BEYAZ BALİNA YAYINLARI
Binbirdirek Mah. Suterazisi Sok. No: 4/2
34122 Sultanahmet / İstanbul
Tel. : 0212 638 62 63-64 / 516 70 60
Faks: 0212 638 62 65
E-posta: info@beyazbalina.com.tr
Web: www.beyazbalina.com.tr

Ahmet Mithat Efendi

DÜRDANE HANIM

Hazırlayan:
Kerim Çetinoğlu

Galata'dan geçtiğinizde yüz yetmiş metre eninde ve üç yüz kırk metre boyunda sıra sıra geniş meyhanelere rastlarsınız. Bu meyhanelerin sokağa bakan kemsine yakın bir tarafında süslü bir atölye görüp de onun ön tarafında da eski Yunanlıların şarap tanrısı olan Baküs'ün eğlence dünyasında kendinden geçmiş bir resminin asılı olduğuna bakıp bunları bugünkü medeniyetin eseri olan yeniliklerden sanmayın. Meyhanenin öbür tarafında boylu boyuna iki veya üç sıra halinde birbirinin üzerine dizilmiş olan beşer yüz okkalık fıçılara da şöyle dikkatle bir bakınız.

Bu fıçıların üzerinde beldenin dükkân ve evlerine numaralar verildiği vakitten beri göze çarpan numaralar da göreceksiniz. Bu numaralar size bu fıçıların sadece birkaç yıldır orada durduğunu hatırlattırır. Hele bazı meyhanelerde bunların mavimsi ve beyaz renklere boyanmış olması bu düşüncenizi güçlendirir. Fıçılar tıpkı elli beş yaşından sonra ustura, ipek ve kremlerle ve kendini olduğundan daha genç göstermeye çalışan kart ve itinalı giyinmiş orta yaşlı herifler gibi süslendiklerinden zamanın şıkları gibi genç sayılmazlar. Yağmur çamur görmeyen meşe tahtaları kaç asır dayanabilirse bunların da orada ne zamandan beri içki ve eğlence müptelalarına hizmet ettiğini ona göre tahmin edebilirsiniz; hem de bu tahmininizde abartmış olmaktan korkmayın.

Aslında şimdi anlattığımız meyhanelerin çoğunda bu fıçılar boştur. Boş olduklarını görünce ne kadar eski olduklarını tahmin etmeniz pek güç olmaz. İçlerine şöyle bir göz atıp da yuva yapmış örümceklerin her birinin irileşmiş ve renkle-

rinin bozarmış olduğunu görünce, birazcık da tabiat bilginiz varsa bu örümceklerin yetmişer, seksener yaşında olduklarını anlamada gecikmezsiniz.

Şimdi bu fıçıların hepsi dolu olarak, içki bağımlılarının, şöyle hararetli bir yerde terledikleri gibi, o fıçıların da içindeki içkiyi tahta aralarından ve çatlaklardan sızdırmakta veya içmek için yanıp tutuştuğu halde, cebinde meteliği olmayan yoksulların, meyhane önlerinde ağızlarının sularını akıtmaları gibi bu fıçıların da ağaç musluklarından damlalar damlatmakta olduğunu, hiç değilse çocukluğunda olsun görmüş de unutmuş olan tek bir sarhoş bulamazsınız. Bununla beraber vaktiyle sözünü ettiğimiz meyhanelerin bu şöhreti tasdik edilmiş olup, sonraları zaman kibarlaşmaya başlayınca ve hele de en son yeniçeri dayıları da öbür dünyaya göçünce bunların da çağın gelişmelerine ayak uydurmaları gerekmiş böylece şimdiki yenilik gerçekleşmiştir.

Yoksa vaktiyle "zecriye" denilen ve sonraları "alkollü içecekler vergisi" adını almış olan özel verginin aslında bu meyhaneler için konulmuş olmasıyla o fıçılar hâlâ övünüp durur.

Şimdi kendilerine rakip olup yerlerini alan damacanalara binliklere, kadehlere karşı onlar gün görmüş bir edâyla iç geçirerek, "Hey gidi günler hey! Bizim gözde olduğumuz bereketli zamanlarda buralarda "bir kadeh!" veyahut bir "mastika!" gibi tabirler duymak mümkün müydü? "Bir elli! Yahut okkalık! " deyip de dört elli içmeden sızan sarhoşların yüzüne bile bakmazlardı. Bir baş tütünü nargilede içinceye kadar bir kiloluk rakıyı bitiren ve meze olarak da çeyrek turpu yalayıp yutan sarhoşları şimdi atölyede resmi asılı olan Baküs görseydi, şarap tanrılığından istifa ederek makamını onlara bırakırdı. "Su" denilen şey buraya ancak bulaşık yıkamak için girerdi, yoksa o anlı şanlı sarhoşlar öyle bir kadehçik rakının yanında koca bir bardak da su bulunduğunu görselerdi "Eyvah, ne günlere kaldık! Bunun keyfi suyla mı çıkacak!" diye kızarlardı.

İşte aynalı gazinoların yanında çocuk oyuncağı gibi kaldığı bu meyhaneler kendi hallerince görmüş geçirmiş kıdemlilerdendir.

Buralarda o eski fıçıların yerini şimdi binlik ve damacanaların alması gibi oraya dâima gelen yeniçeri ve kalyoncularının yerini şimdi sırık hamalları, tulumbacılar, Rum sandalcıları ve yankesiciler falan almış olabilir. Ama ister damacana isterse fıçı olsun içindeki içki hep o insanın aklını başından alan sıvı olduğu gibi, gerek yeniçeri ve kalyoncuların ve gerekse tulumbacı ve sandalcıların damarlarında dolaşan kan da, bu gazap ateşiyle fıkır fıkır kaynayarak insanı kanlı cinayetler işlemeye sevk eden kan değil mi? Eski müdavimlerle şimdiki müdavimler arasındaki tek fark, öncekilerin altmış sekiz santimlik piştovları ve birer buçuk kulaç yatağanlarıyla silah deposuna benzeyip, şimdikilerin bellerine taktıkları birer karış kamalarının kuşak arasına sıkıştırılmış olmasından ve altı ateşli küçücük revolverlerinin de ceplerinde durmasından ibarettir.

Yoksa bir meyhanede, durun yapmayın, deyinceye kadar birinin dört beş yerinden yaralanıp zaptiyeler yetişinceye kadar.

Katilin ön veya arka kapıdan kaçmasının ardından yaralının da ölmesi ve katilin izinin bile bulunamaması ya da zaptiyeler yetişse bile zaten sarhoş olduğu için gözünü kan bürümüş olan katilin beş altı zaptiyeye de saldırarak onlardan da birkaçını yaralayıp birkaç süngü veya kurşunla kendisinin de âhirete göçmesi gibi olaylarla sonuçlanması şimdi eskisinden az değildir.

Söylenenlere bakıp da Galata Caddesi'ni tramvayla dâhi geçilmesi tehlikeli olan bir cadde gibi düşünmeyin. Gerçi son zamanlarda hem de bu cadde üzerinde yaşanan hadiselere bakılırsa korkmaya hakkınız var. Ancak siz kendi halinde gezip tozan biriyseniz Galata Caddesi'nde karşılaşacağınız tehlikeler ya saatinizin ya da para kesenizin aşırılmasından ibaret kalır, siz de cana geleceğine mala gelsin der, bunu sizi be-

ladan uzak tutacak bir sadaka sayarsınız. Oraların en büyük tehlikesi yine oralarda bela arayan serseri ve asilerin başına patlar, onlar birbirinin kanını dökme konusunda canavarlardan da vahşidirler.

Fakat büyük caddenin sağında ve solunda bulunan ara sokaklardan içeriye girmek isterseniz, işte o zaman ne can ne de malınızın güvenliğinden söz edilemez. Büyük cadde üzerinde jandarmalar alev alev parlayan gözlerini haydutlara dikip şöyle gözdağı verdikçe onların da ödü kopar fakat ara sokaklarda, özellikle bunlar kafaları çekip, gözlerinin dumanlandığı zaman dostu düşmanı ayırt edemeyecek hale geldikten sonra her şeyden habersiz olup ordan tesadüfen geçeni de tanıyamayacaklarını aklınızdan çıkarmayın. Zaten şimdilerde asıl hırsız, yankesici ve kanlı katiller zaptiyenin gözüne çarpacak yerlerde barınamayıp en ücra, tenha yerleri kolluyorlar.

Bütün bu anlatılanlardan Galata ile ilgili şöyle böyle bir fikir edinmiş olduğunuzu düşünerek daha fazlasına gerek duymuyoruz.

Zaten hikâyemizde, Galata'da geçen olayları anlamak için bu kadarı yeter de artar. Ne zavallı fıçıların neşe kaynağı olduğu zaman kadar eski ve ne de dün ya da önceki gün denemeyecek kadar yeni bir zamanda bir cumartesi akşamı Galata'nın bütün meyhaneleri tıklım tıklımdı.

Galata'nın en kalabalık zamanı hâla cumartesi akşamından başlayıp pazar akşamı saat dörde beşe kadar devam eden vakittir. Çünkü, Müslüman, Hıristiyan ya da Yahudi fark etmez, Galata halkının yüzde doksanı gerek doğrudan doğruya gerekse dolaylı olarak gümrüklerde ve Avrupalılarla alakalı işlerde çalıştığından bunların ve hatırı sayılır tüccarların hafta sonu tatilleri bütün halk için de zorunlu tatile dönüşür.

Her ne kadar mevsim eğlence mevsimi olmayıp sonbaharın ilk ayı Eylül yaşanıyorsa da Galata'da eğlenmek için

mevsime falan hiç gerek duyulur mu? Karnavalda da, ramazanda da; ilkbaharda, sonbaharda da Amerikan tiyatrosu ve benzeri eğlence yerleri, her milletin rengârenk bayraklarıyla donatılır, hele tatil zamanlarında bütün meyhanelerin önünde "laterna" denilen birer sandık çalgısının konulması Galata'yı her zaman bir bayram yerine çevirir.

Sarhoşluk bu, başka şeye benzemez! Bu akşam meyhanede, bir hafta boyunca Şirket-i Hayriye vapuruna kömür alıp vermekten kömüre dönmüş olan Muşlu bir Ermeni'ye bakın; adam orta yere koyduğu bir iskemleye kurulmuş, etrafına da üç laterna almış bunların üçü de başka telden çaldıkları için korkunç bir gürültü çıkarmaları yetmiyormuş gibi kendisi de naralar atarak mızıkaların sesini bastırıp ortalığı inletmektedir.

Bu kömürden insanın veya insandan kömürün sarhoşluğun etkisiyle bir kat daha parlayan gözlerine ve homurdandıkça dişlerinin beyazlığı, dudaklarının ve dilinin kırmızılığına karışarak yüzüne gülünecek bir hal verdiğine bakıp da yalnız gülmekle kalmayın. Böyle bir adamın karnavala paskalyaya falan ihtiyacının kalmayacağını düşünerek, her akşam Galata'da bunun gibi binlercesi olduğunu da hesaba katarsanız Galata'nın her zaman bayram yeri gibi olduğunu anlarsınız.

O akşam bu meyhanelerin birinde orta boylu, sarı bıyıklı, sarı benizli, tahminen otuz beş yaşlarında ve mavnacı kıyafetinde bir adam da meyhanenin sağ taraflarında bir köşeye oturmuş, önünde duran bira kadehiyle arada bir dudaklarını ıslatıyordu.

İlk bakışta otuz beş yaşlarında gösteren bu adamın yüzüne biraz daha dikkat ederseniz, kırk beşi aşkın olduğunu ya da zor günler geçirerek erken yaşta ihtiyarladığını rahatlıkla anlarsınız. Genelde sarışın insanların yüzünde hoşa gidecek belki de acıma hissi uyandıracak, kendisini sevdirecek bir masumiyet görülse de; bu adam o sarışınlardan değildi.

Her ne kadar pek süklüm püklüm, pek titrek oturuyorsa da arada bir gözlerini çevirip de bir tarafa dikkatlice bakacak olsa sarıgözlerinden sanki alevler çıkıyormuş gibi baktığı yer demir olsa eriteceğine inanılırdı.

Gece yarısı olduğundan bu saatlerde Galata'da meyhane tiryâkisi olanlardan tek bir ayık bile görülemeyeceği gibi, herkes eşini dostunu bulmuş olduğundan yalnız başına oturan bir adam bile yokken, tarif ettiğimiz sarışın adamın yalnız başına hâlâ ilk bira kadehiyle dudaklarını ıslatacak kadar içkiyle yetinmesi dikkatleri çekmeye değerdi. Fakat herkesin adamakıllı kafayı çekmiş olduğu bir zamanda onun bu hali kimin umurunda olacak?

Hâlbuki Galata'da hali bizim sarışın adama çok benzeyen bir adam daha yok muymuş? Bu da üstünden başından hırsızlıkta ve yankesicilikte artık ustalaşmış olduğu ilk bakışta anlaşılan orta yaşlı, iyi giyimli bir Rum'du. Zaten bu saatlerde, Galata'da sağı solu kollayan yankesiciden başka kim ayık kalır?

Orta yaşlı Rum, bizim sarışın adamın yanına geldiğinde eski bir ahbabına rastlamış gibi gülümseyerek selam verdi:

– Ooo iyi akşamlar Sohbet Ağa!

– İyi akşamlar Papaz Oğlu! Yine buralarda ne geziyorsun?

– Amaan ne olsun? Bizim senin gibi sandalımız yok, mavnamız yok! Biz de ev geçindiriyoruz. Çoluk çocuk evde ekmek bekliyor

– Ama seni böyle yalnız bırakmaya da içim el vermedi.

– Adam sen de! Benim dâima yalnız oturduğumu pekâlâ sen de biliyorsun. Söyle bakalım, bu akşam kimi tongaya düşüreceksin?

– Yok, öyle bedava! Bir bira söylersen anlatırım.

– Çıkarken paraları yine sen ödeyeceksen neden olmasın?

Papaz Oğlu denilen bu Rum, bir hasır iskemle alarak mavnacı Çerkez Sohbet'in yanına oturdu. Evet! Mademki sarışın adamın adını öğrendik, öyle yarım kalmasın, isminin

yalnız "Sohbet" değil, Çerkez Sohbet olduğunu da öğrenmeliyiz. İyi giyimli orta yaşlı Rum, iskemleye oturduktan sonra kapağı kırık bir sigara kutusu çıkarıp bir yandan sigarasını yapmaya başlarken, diğer yandan Sohbet'e dedi ki

– Uzatma be Sohbet! Bende para olsa senden mi esirgeyeceğim; daha geçen günkü soygunda bizim ihtiyar Vasil'e bir elbise aldığımı biliyorsun!

– Fakat bak, şimdi ayağında ayakkabı, üstünde pantolon bile yok.

– Bu işler böyledir. Bu gün beş on liralık bir şey aşırıp beyler gibi giyinir, kuşanırsın; yarın bir kumarhanede soyulup soğana çevrilirsin

– Şu kumarı bırakamadın gitti.

– Bu zamana dek elime geçen paraları biriktirmiş olsaydım, şimdi Kirya Papaz Oğlu Andonaki diye hatırı sayılır bir sarraf olurdum. Ama artık aklım başıma geldi Sohbet! Hele bu akşamki adamı bir güzel tavlayayım da sen beni o zaman gör.

– Demek ki birini bekliyorsun!

– Bir bira ısmarlamazsan söylemem. Ismarlarsan ortak oluruz.

Çerkez Sohbet, meyhaneciye bir bira ısmarladıktan sonra, Papaz Oğlu'na pazılarını göstererek dedi ki:

– Allah bana bu pazıları çalıp çırpsın diye vermedi.

– Ya mavna küreği çekerek avuçları patlasın diye mi verdi?

– Ne yapalım yani, bu da benim işim!

– Öyle kaba saba meslekleri bırak dostum. İnce işlere bak, ince işlere! Hem kırk yıllık Çerkez Sohbet, şimdi başımıza namus tellalı mı kesilecek!

– Ben sana namuslu, aklı başında, olgun bir adamım, demiyorum. Hırsız ya da dolandırıcı değilim, diyorum.

– Kanlı katil de...

– Şimdi elimden bir kaza çıkacak!

Çerkez Sohbet, Papaz oğlunun yüzüne öyle bir bakış fırlattı ki adamın söyleyecekleri boğazına tıkanıp kaldı.

Bira geldi. Papaz Oğlu, bir dikişte kadehi son damlasına kadar içtikten sonra, alt dudağını burnunun hizasına kadar kaldırarak bıyıklarının üzerinde kalan köpükleri de yaladı.

Sohbet, adama sordu:

– Eee, şimdi kimi beklediğini söylersin artık!

– Niye söyleyeyim! Bana ortak olmadıktan sonra söylemenin ne anlamı var?

– Aman be sen de! Şurada iki laf et de dinleyelim. Maksat muhabbet olsun!

– Yeni türemiş genç mirasyedilerden, Acem Ali Bey adında biri... İşte onu!

Sohbet şöyle bir kaşlarını çattı. Papaz Oğlu sordu:

– Ne oldu şimdi? Yüzün değişti!

– Hiiiiç!

– Bu Acem Ali Bey'i tanıdığını söyleme bana!

– Hem de nasıl; en az kendim kadar!

– Arkadaşın falan olmasın! Hadi oradan sen de! Onun gibi bir mirasyedinin senin gibi bir sandalcı parçasıyla.

– Yok, ya öyle arkadaş dost gibi değil. Başka yerden tanıyorum.

– İyi de yüzün niye değişti öyleyse?

– Sana acıdığımdan!

– Acınacak bir halim mi var?

– Evet...

– Nedenmiş o?

– Beş-on altın aşırma hırsıyla postu deldireceksin de onun için.

– Ben mi? Papaz Oğlu Andonaki ha?

– O Acem oğlunu benim kadar tanısan böyle söylemezdin. Vallahi seni köpek yavrusu gibi bir sıkmada boğar.

Yankesici alaylı alaylı baktı. Kadehin dibindeki birkaç damla bira ve birkaç damla da köpüğü başına diktikten sonra Sohbet'e dedi ki:

– Bu Acem Ali Bey'in benim gibi birkaç köpeği boğduğu görülmüş, öyle mi?

– Hem de beş altısını aynı anda!

– Ben onlara benzemem. Ben eski çomarım!

– O da bıçkın delikanlı!

Biraz suskunluktan sonra Sohbet dedi ki:

– Andon sana gerçekten acıyorum!

– Bu boş laflara karnım tok benim, toy delikanlılardan mı korkacağım? Mesleğime söz söyletmem.

– Dinle, sana bir şey anlatayım: Boğazda bir yere ev taşıyorduk. Bir yalının rıhtımına yanaşmaya başladık. Bir de ne görelim! Eşya yüklü koca bir pazar kayığı da geldi dayandı. Rüzgâr esiyor, deniz dalgalı! İskeleyi pazar kayığına bıraksak, biz bir yere yanaşmak için saatlerce uğraşacağız. Sen yanaşırsın, ben yanaşırım derken bir kıyamet koptu! Biz iki kürekçi, bir de dümenci; üç kişiydik. Pazar kayığında yedi kişiden başka köpeklerin sahipleri midir, sahiplerinin uşakları mıdır nedir; her neyse üç de pantolonlu adam; onu birden üzerimize çullandılar. Belimde kama vardı, çekecek olsam hepsinin kanıyla denizi boyardım ama artık tövbekâr olduk ya! Tekrar prangayı da göze almak kolay mı? Tabii ki tövbeyi bozmadım. Adamlar tekme tokat bize girişti. Bir de etraftaki yalılardan bir genç delikanlı çıkıp gelmesin mi? Çok tokat yedim ama öylesini ömrümde görmemiştim Andon! Enseme bir şeyler indi, ama demir balyoz gibi bir şeydi, neye uğradığımı şaşırdım. Allah için, o anda ensem Galata fırıncalası gibi kabardı. Baktım, çıkar yol yok, "Yapmayın beyim! Bizim ne suçumuz var? İskeleye önce yanaşan bizdik dedim, dönüp şöyle bir bana baktı; kara gözleri alev alevdi. "Vay! Yanlışlık oldu! Kusura bakma ahbap! Aslında ben sizi kurtarmaya gelmiştim! " diyerek bizi bırakıp, pantolonlu adamlarla pazar kayıkçılarına girişti. Onu birden çocuğun üzerine çullandı. Bir ara zavallıyı yere serdiler ama delikanlı ele avuca sığacak cinsten değil ki! Şöyle bir silkinip kalktı; iki kayıkçıyı birden yakalayıp adamları birbirine öyle bir çarptı ki pekmez testisi gibi parça parça olmadıklarına şaştım. Fakat

ikisi de rıhtıma boylu boyunca serildi. Pantolonlu adamlardan birine bir şamar attı; adam bir ayağının topuğu üzerinde fırıl fırıl dönerek yıkıldı. Kayıkçı Türk'ün birisinin göğsüne bir yumruk indirince adamın nefesi tıkandı, mosmor kesildi. Sana bir şey söyleyeyim mi Andon? Eğer geri kalan altısı hemen kayığa atlayıp da denize açılmamış olsalardı vallahi, billahi delikanlı hepsini Bulgar kalpağı gibi tutup tutup taşlara çarpa çarpa eski pöstekiye çevirecekti.

Papaz oğlu Andon, hikâyeyi buraya kadar dikkatle dinledi, Çerkez Sohbet söze ara verdikten sonra da bir süre put gibi hareketsiz kaldı. Sonunda hayretle dedi ki:

– Vay anasını! O cılız delikanlı bu adam mı yani?

– Ne sandın ya! Sonra geçen gün tesadüfen burada karşılaştık ben onu tanıdım da isminin Acem Ali Bey olduğunu o zaman öğrendim.

– Yani, bu beyefendiden kısmetimiz yok mu?

– Sana acıdığımdan söylüyorum. Kendisi neredeyse şimdi buraya gelir, görürsün.

– Ben onu gördüm. Hatta bayağı gözüme kestirdim. Fakat görünen o ki bu adam senin ahbabın. Sen de işin içinde olduktan sonra artık bana arkama bakmadan gitmek düşer.

– Yanılıyorsun! Onun bana hiç ihtiyacı yok. Bu meseleden Acem Ali Bey'e bahsetmeyeceğimden emin olabilirsin. Doğrusu benim yediğim tokadın bir benzerini de senin yediğini görmek isterdim. Adama silah gerekmiyor. Bir yumruğu yetiyor.

Papaz oğlu boş bira kadehini tekrar başına dikerek hiç olmazsa kadehin kenarlarında kalan köpükleri dudaklarıyla toplamaya ve Çerkez Sohbet de henüz yarılayamadığı kadehinden dudaklarını ıslatmaya başladı, bu durumda iki ahbap arasında kendiliğinden bir sessizlik oldu.

Bu sessizlik çok sürmedi. Çünkü yüzünü dükkânın ön tarafına dönmüş olan Sohbet Ağa dükkândan içeriye Acem Ali Bey'in girdiğini görüp sokak tarafına arkası dönük olan Papaz, oğluna dedi ki:

-Bak, işte geliyor. Emin ol ki hiç bir şey söylemeyeceğim. Ali Bey'in bir tokadına benim tahammül edebileceğim kadar dayanıp da ölmezsen sana bir aferin!

Papaz, oğlu başını çevirince Acem Ali Bey'i gördü, fakat kısa bir süre önce dinlediği hikâyenin etkisiyle yüzü sapsarı olmuştu.

İşe bakın ki Acem Ali Bey, Papaz Oğlunu mavnacı Sohbet'in yanında görür görmez sanki yankesiciyi çoktandır tanıyormuşçasına Sohbet'e:

– Aaaa Sohbet! Sen de hırsızlık da mı vardı? Senin böyle yankesicilerle işin ne deyiverdi.

Cesareti ve pazı kuvvetinin yanında şaşılacak derecede dikkatiyle de insanın ağzını açık bırakan Ali Bey, Papaz oğlunun gözünde daha bir büyüdü eski çomarlığı ile gururlanan Andonaki, çenesi titrerken bir yandan kekeleyerek dedi ki:

– Es... Estağfurullah efendim! Ben... Kulunuz... Fakir bir adamım... Hem Osmanlı kapısında büyümüşüm! ... Asla ka... ka... Kabul etmem!

Acem Ali Bey'in onun bu şaşkınlığına nerdeyse gülecekti ve fakat ciddiyetini bozmayarak:

– Dün gece Kurşunlu Mahzen çevresinde beni takip eden kimdi söyle bakalım. Kötü bir niyetinin olduğunu anlamayacağımı mı sandın. Sırf Sohbet'in arkadaşı olduğun için sana sadece şunları söylüyorum. Başka kapıya adamım! Şimdilik şu bir lirayı al bu gecelik harçlığın olsun. Senin gibi zavallılara kızmaya bile değmez.

Papaz oğlu lirayı kaptığı gibi gözden kayboldu. Sandalcı Sohbet bu durum karşısında fazlasıyla zor duruma düştü Papaz oğlu ile yalnız bir göz aşinalığı olduğunu ima ederek:

– Beni gerçekten Papaz oğlunun dostu ve arkadaşı sanıyorsan bir daha görüşmeyelim! Güvenmediğin biriyle asla arkadaş olma.

– İşin doğrusunu söylemek gerekirse Sohbet, şu Galatada senden daha gözü kara bir babayiğit olmadığını kabul

ediyorum; fakat öyle düşman falan beni yıldıramaz. Rıhtım kavgasını gördün! Papaz oğluyla aramızda geçenlerden ne kadar dikkatli olduğumu da anlamışsındır; kalleş düşmandan tuzaklarım, cesur olandan da yumruğum sayesinde zerre kadar korkum yoktur. Senin öyle hırsız takımından olduğuna hayatta inanmam. Sen her türlü cinayeti işlemiş bir adam olsan da hiç bir kimsenin, tek kuruşuna göz dikerek canına kıyacağına dünyada inanmam.

– Sizden o sözü duyacağım aklıma gelseydi, Papaz oğlunu yakınımdan bile geçirmezdim. Ben burada sizi beklerken kendi geldi, yanıma oturdu. Hatta bir de biramı içti. Neyse! Bu gece beni mutlaka görmek istemenizin sebebini merak ettim. Biriyle halledemediğiniz bir mesele mi var?

– Böyle bir şey olsa yardımcıya ihtiyacım var mı sence?

– Yok, efendim, o ne kelime!

– Bu gece seni yardımcı olarak almaya geldim ama kavga için değil. Hatta bu gece halledilecek bir iş için de değil; birkaç güne kadar yapmam gereken bir şey var da onun için!

– Vallahi, Ali Bey, sizinle beraber olduktan sonra ateş olsa vız gelir.

– Bak öyle boş teneke gibi gürültü çıkaranları da sevmem. İnsan sözünün eri olmalı. Hem öyle ateşe falan atlamak da gerekmiyor. Sadece sırrı açığa vurma olmayacak!

– Ser verir sır vermeyiz. Gerçi sizinle birkaç defa görüştük. Onlar da pek kısa olduysa da size o kadar kanım ısındı ki kendimi kırk yıllık dostunuz gibi hissediyorum.

Gerçekten Çerkez Sohbet bunları söylerken Acem Ali'nin yüzüne öyle bir baktı ki bu kırk yıllık dostu değil de sanki doğduğu ilk günden ona âşıkmış gibi bir bakıştı.

Böyle bir bakışı Acem Ali fark etmez olur mu hiç? Bu durum karşısında; her ne kadar kızdığında aslanları güçsüz bırakacak bir kahraman olduğunun farkındaysa da genç ve güzel olduğundan; öyle babayiğit bir adamın böyle bir bakışından utanarak önüne bakmaya kendini mecbur hissetti. Evet!

Acem Ali Bey, on sekiz, bilemedin on dokuz yaşlarında gösteren bir delikanlı olup, vücudu narin, boyu uzunca ve elleri küçük olduğu halde pazar kayıkçılarını öyle birbirine çarpmaya yetecek kuvveti nereden bulduğuna insan şaşardı.

Daha sakal ve bıyıkları bile olmayan, yüzüne bakan Çerkez Sohbet ona "Acem Ali"den çok "Köse Ali" demeyi uygun görseler de, genellikle tüysüz olanların yüzünün derileri onun düşüncelerini doğrulayacak şekilde olmalarına rağmen, Acem Ali'nin cildinde bunun tersine hoş bir tazelik vardı.Şayet bu kadar esmer olmasaydı, o kara kaşlarla kara gözler daha bir güzel görünürdü ancak bu kadar güzel kara kaş ve kara göz, öyle beyaz tenlerde, pek nadir olduğu halde esmer olanların hepsinde esmerliğin yanında ona bir güzellik daha katardı.

İran sevgilileri, genellikle Ermeni delikanlılarına benzerse de bizim Acem Ali'nin yüzü İranlılardan çok Arap gençlerinin soylu suratlarına benzerdi. Hatta Acemler çoğunlukla kıllı oldukları halde Ali'nin tam tersi tüysüz olması da Araplarla benzerliğini artırıp, burnunun ve ağzının gayet küçük ve dişlerinin hem küçük, hem de kar gibi beyaz oluşu Şam'da, Halep'te rastlanan sevgililerin dışında hemen hiçbir yerin güzellerinde bulunamazdı.

Kısacası, bizim Acem Ali, "sevgili" denince akla hayale gelecek kusursuz güzellerden olup Çerkez Sohbet'in böyle bir düşünceyle uzaktan yakından alakası olmadığı halde Ali'ye olan muhabbet dolu bakışlarının Ali de farkına vardıysa da kendinde o pazı kuvveti bulundukça gerçekten de hiç bir tehlikeden korkmayarak şöyle "Ah, bir kere bıyıklarım çıksa da şu şaşkın bakışlardan kurtulsam!" diyen delikanlılardan biri gibi görünüyordu.

İsminin Acem Ali olduğuna bakıp da onu kalpağı ve ayakkabılarıyla sıradan bir Acem gibi düşünmeyiniz. Potinli, pantolonlu, ceketli boyun bağlı pek şık olup, kendisinde Acemlikten kaldığı söylenecek bir şey varsa o da konuşmasında göze çarpan az bir Acem şivesinden ibarettir.

Peki ya bu konuşma tarzı dahi kendisini güzellikten anlayanların yanında bir kat daha hoş gösterecek bir şey sayılmaz mı?

Gerçi sandalcı Çerkez Sohbet Farsça'nın kulağa ne kadar hoş geldiğini ve o dile has şiveyle konuşulan Türkçeyi bile şair sevgililerinin Türkçelerinden ayırt edilecek kadar terbiye görmüş bir adam olmasa da Ali'nin öfkeli ifadelerinin bile en güzel kızın hem de kendi hemşerileri olan Çerkez kızlarının ifadeleri kadar sevecen olduğunu takdir etme imkânı olsaydı da Ali kırk yıl söyleyip kendisi de kırk yıl dinlese yine Ali'yi dinlemeye doyamayacağını çok defa aklından geçirmiştir.

Acaba Çerkez Sohbet'in ona olan duygularının bu noktaya ulaştığını Ali de anlamış mıydı?

Şayet Çerkez Sohbet genç kahramanlarda görülen mükemmel güzelliği ifade etmede ayıplanacak ve nefret edilecek ahlaksızlardan olsaydı, belki Ali de bu hisleri sezerdi. Çünkü böyle bir derde düşmüş olan soysuzlar, bunu bir türlü saklayamayıp beğendikleri delikanlılara mutlaka ilan-ı aşk ederler. Fakat Çerkez Sohbet böyle ahlaksızlardan olmayıp "güzellik" denilen sıfatı ise bir geç kızda, bir genç erkekte değil; atta, kuşta, hatta biçimli bir sandalda görse bile hayranı olacak kadar duygusal bir adam olduğundan, zaten Ali'ye karşı kötü bir niyeti yoktu ki; az çok bir taşkınlıkta bulunacağı düşünülsün.

Ya rıhtım üzerindeki kavga meselesi meydanda iken farz edelim ki Sohbet'in öyle bir kötü niyeti olsa, bunları açığa vurması mümkün mü?

Bu arada Acem Ali, Sohbet'in bakışlarının adi bakışlara benzemediğini anladığı için daha önce de belirttiğimiz gibi Sohbet, derin derin onun gözlerinin içine baktıkça Acem dilberi de gözlerini yere indirmeye mecbur oluyordu.

Acem Ali'nin Sandalcı Sohbet'ten aldığı bağlılık sözüne kesinlikle güvenmesi gerekirdi. Sohbet, her ne kadar Ali'den yediği şamarın acısını unutamayacak kadar canı yanmışsa da

Ali'yi kendisinden üstün saydığından yine Acem Ali'nin itirafıyla Ali'den sonra Galata'da Sohbet'den daha kabadayı bir kimse bulunmadığından, Sohbet, Ali'nin korumasına hiç de muhtaç değildi. Zaten Acem Ali ne kadar zorba olursa olsun, bundan Sohbet'e zararı dokunamazdı çünkü Acem dilberi ancak birkaç haftadan beri Galata'da ortaya çıkmıştı; Sohbet ise Galata'nın kırk yıllık Sandalcı Sohbet'idir. Hangi meyhaneye, hangi gazinoya, hangi baloya girmiş olsa, herkes tir tir titrer. Acem Ali'nin bu noktaya ulaşabilmesi için daha çoook belalar atlatması, bu yolun icap ettirdiği kurallardan olup; böyle henüz birkaç haftalık bir Acem Ali Bey olması halinde ise; işte bir aralık Papaz Oğlu Andon gibi miskin yankesiciler bile onu gözüne kestirebilir. Bu kanlı eşkıya sürüsünün her birine kendini tanıtmak öyle kolay olamaz. Her yerde Sandalcı Sohbet bulunup da rıhtımda başından geçenleri anlatarak bu eşkıyalara söz geçiremez. Rıhtımdaki gibi olaylar çoğalmalı ve Acem Ali Bey de attığı tokat ve yumruklar gibi birkaç yüzünü kendisi de yemeli; hatta yalnız yumruk ve şamarla kalmayarak iş kama ve revolver meselesine kadar varmalı ki Sandalcı Sohbet gibi namını dört bir yana duyursun.

Zaten Acem Ali Bey'de bunları düşünerek mavnacının verdiği bağlılık sözünün, öyle kalleş ve namert bir çapkının vaadi gibi olmayacağını anladı ama yine de dostluğu biraz ilerletmeyi uygun buluyordu. Bunun için de Sandalcı Sohbetle daha da kaynaşması gerekiyordu.

Böyle delikanlıları birbirine en çok yakınlaştırıp bağlayacak şeyin, içki âlemlerinden başka bir şey olması mümkün mü?

Vaziyet böyle olunca Acem Ali, Sandalcıya dedi ki:

– Yalnızca birkaç kere görüştük mü dedin? Onlar da pek kısaydı mı dedin? Doğrusu hakkın var. Haydi, öyleyse bu gece seninle kelli ferli görüşelim. Hem de sen nasıl istersen öyle yapalım.

Hangi meyhaneyi beğenirsen orada içip, hangi lokanta hoşuna gidiyorsa orada yemek yiyelim.

Yemekten sonra da geceyi hep senin istediğin gibi geçirelim. Paralar benden! Nasıl; beğendin mi?

– Doğrusu hiç de fena olmaz. Hazır yarın da pazar, işimiz yok demektir.

– Öyleyse haydi bakalım, kalk da nereden başlayacaksak düş önüme, gidelim.

Biraz düşündükten sonra Sandalcı Sohbet dedi:

– Sana bir şey söyleyeyim mi?

– Söyle!

– Biz öyle rakı için bir meyhaneye, yemek için ayrı bir lokantaya, eğlence için de farklı bir tiyatroya gideceğimize; şuradan seninle kalksak, oteline gitsek de, yarın sabaha kadar eğlencemize orada devam etsek fena mı olur?

– Sen bilirsin. Bu gece ben sana uyuyorum, dedim ya!

– Orada içki de var, yemek de; her türlü eğlence de var! Hem fiyatı da o kadar fazla sayılmaz.

– Sen para hususuna karışma. Ne kadar giderse gitsin.

– Evet! Zaten ben de orasını bunun için istiyorum ya! İşte, gündeliği bir mecidiyeyi zor bulan benim gibi bir Sandalcı için öyle yerler gidilir, görülür şeyler değildir. Bir kerecik, sizden iyi olmasın, bir beyefendiyle gitmiştik. Şimdi o bey artık Galata'lara tenezzül etmeyip, Beyoğlu'larına gitmeye başlamıştır. Belki siz de buralardan usanırsanız, Beyoğlu'na gitmeye başlarsınız. Ama bizim için Galata'da ondan daha kibar bir yer yoktur.

– Galata'dan usanıp da Beyoğlu'na gitmeye başlamak şimdiden bilinecek, görülecek şeyler değildir. Eğer oralara gidecek kadar yaşarsak, büyük ihtimal yine beraber oluruz. Biz şimdi bu gecelik eğlencemize bakalım!

Bundan önce "Daha On Yedi Yaşında" başlığıyla kaleme almış olduğumuz bir romanda Beyoğlu'nun eğlence yerlerine dair okurlarımıza bayağı ayrıntılı bilgi vermiştik. Bu defa Galata'nın eğlence mekânları hakkında o kadar ayrıntıya yer vermeyeceğiz. Zaten önceden de dediğimiz gibi, hikâyemi-

zin Galata'yla ilgisi pek az olduğu için, bundan böyle Beyoğlu hakkında önceki hikâyede yapılan açıklama, Galata için de geçerli olduğundan bu noktayı şöyle bir hatırlamak yeter. Biz "Daha On Yedi Yaşında" romanında Beyoğlu'nun en gözde eğlencelerinden bahsetmiş olduğumuzdan, o tarafın en ucuz eğlence yerlerinin ne kadar pis ve tehlikeli olması beklenirse, işte o pis ve tehlikeli yerlerin Galata'ya oranla en itibarlı yer olacağı malumdur.

En rezil aşüfte, Beyoğlu'nda artık beş para edemeyecek kadar bayağılaştıktan sonra Galata'ya inince henüz yeni ortaya çıkmış gibi ilgi görür.

Beyoğlu'nda zengin yerlerde pazarlık için liralar söz konusu olup en ucuz yerlerinde mecidiyeden bahsedilir. Galata'da ise mecidiye denildiği zaman beşi bir yerde liradan bahsedilmiş gibi olur, çeyrek ve kuruş dahi paradan sayılır.

Geçenlerde Galata'da bir yangın çıkmış, yangından sonra yeri kazılırken beş altı insan kemiği bulunmuş ve bu adamların yangında değil, ondan önce paraları gasp edilerek öldürülüp mağazaya gömüldükleri anlaşılmıştı. Beyoğlu'nda bu tür olaylara rastlamak yüzde bir ihtimal ise, Galata'da yüzde doksan dokuz ihtimaldir.

Acaba bizim genç Acem dilberinin, Sandalcı Sohbet ile arkadaşlık etmesi bu tehlikeler karşısında Sohbet'in ününü kullanarak kendi güvenliğini sağlamak mıydı acaba?

Burasını pek bilemeyeceğiz ancak büyük ihtimalle böyle olmadığını düşünüyoruz. Çünkü Acem Ali'nin söylediğine bakılırsa, buna benzer tehlikelere karşı hiçbir yardımcının korumasına muhtaç olmadığı gibi, canı isterse Beyoğlu'nun en itibarlı yerlerinde eğlenebilecek kadar da zengindir. Daha şimdiden hikâyenin her sırrını keşfetmeye kafa yormayalım da Acem Ali ile Sandalcı Sohbet'i kendi hallerine bırakıp işin sonunun nereye varacağını görelim:

Bunlar önceden kararlaştırdıkları gibi otele gittiler. Ama otelin herkes için gazino sayılan yerine oturmayıp, kendileri-

ne has bir oda açtırdılar. Zaten Sandalcı Sohbet, her yerde meşhur olduğu gibi, namı bu otelde de duyulduğundan, ilk geldiği zamandan beri orada hizmetçilik yapan bir uşak, Sandalcı Sohbet'in geldiğini herkese haber verince yalnızca otelde bulunan kadın, erkek hizmetçiler değil, hatta müşterilerden de henüz Sohbet'in yüzünü görmemiş olanlar, "Böyle Galata'ya nam salmış Sohbet nasıl bir adammış, bir görelim." diye kapının önünden mahsus gelip geçiyor, çoğu da bir bahaneyle odaya giriyordu, kısacası otelin içi alt üst olmuştu.

Böyle bir yerde Sohbet'in yanında güzel bir delikanlının olmasına, başlangıçta herkesin ne anlam vereceğini aşağı yukarı anlamışsınızdır.

Neyse ki bu kuşkular uzun sürmedi. Çünkü içkileri, yemekleri emrederken bu delikanlının zengin biri olduğu anlaşılacak hareketlerde bulunması, ayrıca kendisinin bir mirasyedi ve Sohbet'in de onun yanında yalakalık olduğuna karar verip, bir de delikanlının ismi "Acem Ali Bey" olduğu anlaşılınca, zaten Ali Bey'in isminin de Galata'da, şurada burada yavaş yavaş ünlü olmaya başladığından, bu ikinci hüküm geçerliliğini yitirerek herkeste en doğru kanaat oluştu. Kendilerini birbirine beğendirmeye çalışan bu iki yeni dostun, her şeyde olduğu gibi içki içme konusunda da yoldaşlık etmekten geri durmayacakları ortadadır. Hatta içmek alışkanlıkları olmasa bile bu dostluğa zarar vermemek için ikisi de Bekri Mustafa kesilirler. Bu durum, Acem Ali Bey ile Çerkez Sohbet arasında da görülüyor, kadehler dolduruluyor ve sanki kadehlerin dolu durması ayıpmış gibi hemen boşaltılıp yeniden dolduruluyordu.

Yarım saat geçmeden bunlar çakırkeyif derecesini geçip, âdeta sarhoş oldular. Hatta o zamana kadar kendi aralarında sohbet ederken, ondan sonra odalarına gelen birkaç aşüfteye de güler yüz göstererek meclislerini genişlettiler.

Acem Ali Bey bir ara kendine gelip de aşırı derecede sarhoş olduğunu anlayınca, biraz sakınmaya gerek duysa da

böyle bir şeyi kahramanlık şanına yediremediğinden Sohbet'e dedi ki:

– Bu gün ağzıma tek lokma koymadım desem yalan olmaz. Karnım o kadar aç ki! Aç karına içtiğimiz için rakı da iyi sardı çok da neşeliyim ama!

– Yemek yiyelim öyleyse.

– Çok iyi olur. Çünkü huyum olmuş, fazlaca sarhoş olursam yemek de yiyemiyorum. Yarın sabaha kadar açlıktan ölürüm.

– Yiyelim, yiyelim! Ben de bundan fazla içmekten hoşlanmam zaten.

– Yemekten sonra şarapla bir güzel keyifleri tazeleriz.

– Öyle ya!

Yemek konusu ortaya çıkınca misafir olarak içki içen bir iki hafif meşrep kalkıp gitmeye kalkıştılar. Acem Ali Bey, Sohbet'in ne diyeceğini görmek için bunların bozulmasına hiç bir şey demedi. Sohbet'ten çıt çıkarmayınca Ali Bey kızıla dedi ki:

Nereye böyle? Ismarladığımız yemek hepimize yeter. Oturun, güle oynaya beraber yiyelim, sonra gidersiniz.

Hiçbir zaman karınlarını güzelce doyuramayan aşüfteler, Acem Ali Bey'in bu cömertliğinden çok memnun kaldılar. Hatta sofrayı kurmak için kendileri hizmet etmeye kalktılar.

Bunlar hizmet ederken bir ara Acem Ali Bey'le Sandalcı yalnız kalınca Ali demişti ki:

Eeee söyle bakalım arkadaş, bu kızlardan hangisini beğendin?

– Bana mı soruyorsun?

– Ya kime olacak? Bu geceyi tek başına geçirmeyeceksin herhalde!

– Sen beni düşünme! Ama senin gibi bir beyin böyle pis karılardan hoşlanacağını zannetmem.

– Ne kadar tuhaf! Rakılarını içip yemeklerini yerken pis değiller de, sarılıp yatarken mi pisler?

– Tabii!

– Ne demek! Beni şaşırtıyorsun; yoksa sen kadınlardan hoşlanmıyor musun? Başka huyların varsa bilmiyorum!

Bu son söz üzerine Sohbet pancar gibi kızardı; bu da onun Acem Ali'nin düşündüğü karakterde olmadığını ispatlamaya yeter de artardı. Biraz sonra, Sohbet dedi ki:

– Kadınları sevmem demenin ben erkek değilim demekten farkı yoktur. Ama şunlara bir bak kadın denecek kadına benziyorlar mı hiç?

– Eşeğin olmadığı yerde keçiye Abdurrahman Paşa derlermiş, ne yapalım burada daha iyisi bulunmaz. Ne dersin Beyoğlu'na gidelim mi? Bu gece nasıl istersen seni öyle eğlendireceğim.

Sohbet Ağa bu teklifi yanıtsız bıraktı. Acem Ali Bey, sordu:

– Susmanın sırası mı şimdi? İstersen Beyoğlu'na da gideriz, dedim. Sen parayı falan dert etme!

– Parayı mevzu etmediğimizi biliyorum. Teşekkür ederim, ama ben ne Galata karılarını isterim, ne de Beyoğlu yosmalarını!

Oteldeki karılar bir yandan sofrayı kurup murdar çatal bıçak ve kaşıklar ve ele alınmaz havlular ve kirden görünmeyen tabaklar, kadehler vesaire ile sofrayı donatmaktaydı. İki arkadaş yine konuşmalarına devam ediyordu.

Acem Ali Bey dedi ki:

– Haaa anladım, senin sevdiğin biri var.

– İlla sevdiğim birinin olması mı lazım?

– Ancak insanın sevdiği bir karısı olursa böyle hiçbir karıyı beğenmeyip istemez. Sohbet canın sıkılıyorsa sormayayım.

– Hayır! Neden canım sıkılsın? Doğrusunu istersen, ne sevdiğim bir karı vardır ne de yoktur.

– Yani şöyle böyle bir kadın var ama...

– Evet! Çamaşırlarımı yıkayan bir karı vardır.

– Ama sevilecek bir şey olmadığından sevmezsin. Değil mi?

– Nerden baksan, kırk beş yaşında bir karıdır.

- Öyleyse bir geceliğine genç, güzel ve hoş bir kızla vakit geçirsek olmaz mı?

– Sen dilediğin gibi eğlenebilirsin; benim de sana katılmamı istersen yanında bulunurum. Fakat bana karı kız teklif etme!

– Vallahi, Sohbet! Seni anlayabilene aşk olsun.

Amaaan beyim! Şimdi bir Sandalcı Sohbet olduğuma bakma, zamanında ben bir Sohbet Bey idim. Dünya gördüm beyim; çekmediğim eziyet kalmadı ama eskiden yaşadıklarımı unutmam mümkün değil! Ben öyle beş, on kuruş için koynuma girecek olan karı dünya güzeli olsa yine kabul etmem.

Acem Ali bir kahkaha attı, sonra dedi ki:

Yani o dünya güzeli kadın ille de sana âşık olacak, seni sevecek öyle mi? Sen kendine aynada hiç bakmıyor musun? Sandalcı Sohbet dünya güzeli hanımların sevebileceği bir adam mıdır?

Beni sevsinler demiyorum; sevilmeyeceğimi ben de biliyorum;ama şimdi bir Sandalcı Çerkez Sohbet'im diye tutup kendini bilmez birtakım aşüftelerin kucaklarına atılacak değilim ya!

Öyleyse bir fakir kız bulup evlensene! Senin gibi adamların yoksulluğuna düşkünlüğüne bakılmazsa kendini memnuniyetle kabul edecek olan bir kızcağızı canlarına sokarlar.

Çok doğru! Ama günde ancak bir mecidiye kazanarak o zavallı kızcağızı mutlu edemem. Kış mevsiminde onu kazanmak bile mümkün olmuyor.

Ama öyle bir kız kanaatkâr da olur.

O olsa da ben olamam; ben karımın biraz da kadına benzemesini isterim.

Ooo! Beyimiz her önüne geleni de beğenmiyor, ha!

Ne yapayım? Soylu insanların arasında büyüdüm. Onun için ben de böyle Sandalcı Sohbet olduğumdan ölünceye kadar sürünüp duracağım; benim bir suçum yok ama! Neyse... kaderim böyleymiş! ...

Bu sözü söylerken, zavallı Sohbet'in hâli tavrı pek dikkat edilip önemsenecek bir hal almıştı. Acem Ali, epey dikkatli bir adammış ki, arkadaşının bu hali gözünden kaçmadı. Fakat hiç sesini de çıkarmadı. Bu arada sofra kurulmuş olduğundan, birkaç karı ile birlikte softaya oturdular.

Bu noktaya gelen konuşma, Sohbet'te neşe bırakmamış olduğu gibi, Acem Ali de nasılsa düşünceye daldığından, yemeğe davet edilmiş olan aşüfteler, birkaç şaklabanlık yapmak istediyse de pek hoşa gitmediği gibi, zaten hoşlanılacak türden de değildi.

Acem Ali ile Sandalcı Sohbet rakıyla yerine gelen keyiflerini, şarapla devam ettirmek konusunda birbirini teşvik etmeye başladılar.

Sofradan kalktıklarında, iki arkadaşın ikisi de gerçekten körkütük sarhoştu. Hatta Acem Ali Bey, devamlı içmeyi alışkanlık haline getirmiş adamlardan olmalı ki, sarhoşluğun etkisiyle daha da efkârlı görünüyordu. Bundan dolayı yemekten sonra eğlenceye devam etmeye gerek kalmadı. Gözlerinden uyku akıyordu, hizmetçilere yatakları hazırlaması için emir verdiler.

Bir yandan kahvelerini içip ve bir taraftan yatağa girecekleri zamanı beklerken, Acem Ali ile Sohbet Ağa, muhabbete kaldıkları yerden devam ettiler. Aralarında geçen konuşma hep yukarıda belirttiğimiz şekilde sürüp gidiyor, Acem Ali tekrar tekrar Sandalcı Sohbet'e karı teklif ediyor, Sohbet ise her defasında bir bahane ile bu teklifi reddediyordu. Sandalcı Sohbet'in neticede, şu sefil hayatı hak eden bir adam olmadığını ve kadınları tanıyıp onlara rağbet etme konusunda gerçekten karakterli bir adam olduğu anlaşılıyordu.

Gece saat dört bile olmadan bunların içki mahmurluğuyla gözleri kapanıyordu, nihayet soyundular; yataklarına girdiler; Yatakların ikisi de bir odadaydı, bunu Acem Ali istemişti.

Gençlik ve güzelliğin, bazı yerlerde zenginlikten çok kıskanç bakışları kendine çektiği düşünülürse Sandalcı Sohbet'in koruması altında olmak için böyle ikisinin bir odada yatmasına gerek duymuştu.

İki arkadaşın ikisi de yatağa girer girmez uykuya daldı. Sandalcı Sohbet, Acem Ali'den önce uykuya dalmıştı

Ama bu horultu pek uzun sürmedi. Sandalcı Sohbet, bir ara uyanarak yatağından başını kaldırıp şöyle bir etrafa bakındı. Ancak, kaldırdığı başını tekrar yastığa koymadı. Etrafı inceledikten sonra gözleri Acem Ali'ye takıldı, hatta oraya çakıldı kaldı. Acem Ali, her şeyden habersiz horluyordu.

Çerkez Sohbet, hem Ali'yi seyrediyor, hem de yüzü şeytanca bir şekle giriyordu; yüzüne bakan biri, aklından çok şey geçmekte olduğunu anlayabilirdi. Yüz kalbin aynasıdır, derler. Sakın Sandalcı baba, genç Acem delikanlısı hakkında niyetini bozmuş olmasın?

Sohbet Ağa, yatağına uzanmış olduğu halde, Ali'yi seyretmekle yetinmeyip kalktı, yatağın içine oturdu; bir de sigara yaktı. Sandalcının uykusu kaçmıştı anlaşılan.

Sigarasını bitirinceye kadar yatağının içinde oturdu, sonra yerinden doğrularak Ali'nin yatağının başucuna kadar sokulup, gözlerini delikanlının yüzüne dikti. Ali'yi o kadar dikkatle süzüyordu ki bu bakışa âşık bakışı dense hata olmazdı. Acem Ali, hâla horluyordu, hem de çok derin bir uykuya dalmış; top patlasa duymayacak!

Sandalcı Sohbet, Ali'nin yatağına biraz daha yaklaştı. Hayret dolu bir ifadeyle biraz daha yaklaştı o ara Ali gözlerini açıverecek olsa, Sandalcı korkusundan olduğu yere yığılıp kalabilirdi.

Vaziyet böyle iken, yine aynı anda haddinden fazla memnuniyetle daha da cesaretlenerek, yatağa sokulup, Ali'nin yorganını biraz kaldırdı. Zira Ali, yorganına bürünmüş olduğundan yalnız yüzü görünüyordu.

O da ne! Sohbet, yorganı kaldırıp da Ali'nin vücudun bakar bakmaz, sanki yorganın altında korkunç bir şey gör müş gibi alelacele tekrar örterek iki adım geri çekildi.

Sohbet'in yüzünde acayip bir şaşkınlık alameti varsa d kalbinde olanları açıklayacak bir şey söylemiyor ki!

En az on dakika daha hareketsiz kaldıktan sonra tekra Ali'nin yatağına sokularak yorganı bir daha açtı. Hem de b defa öncekinden daha tedbirli davranmasından anlaşılıyor du ki ilk açtığı zaman gördüğü şeyin doğruluğuna inanama mış da emin olmak için ikinci bir keşfe mecbur kalmıştır.

Acaba, bu ikinci bakışta biz de Ali'ye Sohbet ile berabe bakmış olsaydık ne görürdük? Ne göreceğiz? Soyunduğu za man ceketini, yeleğini frenk gömleğini çıkarıp, yalnız fanila sı ile yatağa girmiş olan Acem Ali Bey'in göğsündeki fanila nın altına sanki iki turunç koymuşlar gibi bir kabarıklık!

Şayet Sandalcı Sohbet, biraz cesaret edip de Ali'nin göğ süne elini koymuş olsaydı, bu yuvarlakların turunç kada sert olmadığını görerek, aslında en güzel kız memelerinde bir çift meme olduğunu anlar ve bundan emin olurdu.

Demek oluyor ki, Acem Ali Bey denilen ve rıhtım üzerin de on kişiyi çil yavrusu gibi dağıtan kahraman, narin bir gen kız imiş. Evet, ama yalnız "narin" sıfatı biraz yanlış oluyor O demir pençeye pek de narin denemez.

Eğer Acem Ali Bey, şişman bir adam olsaydı, bu meme lerin kızmemesi olmadığı iddia edilebilirdi. Çünkü bazı şiş man adamlarda kızmemesine benzeyen memeler görülmek te olup, özellikle dar bir fanila giyildiği zaman bunlar basba yağı kızmemesi gibi görünür.

Ancak, Acem Ali Bey, çok ince yapılı bir delikanlıydı, da hası Sandalcı Sohbet O'nun kulaklarına da dikkat etmişti.

Sandalcı Sohbet, gerçekten görmüş geçirmiş bir adam ol duğunu şu dikkatiyle herkese kanıtlayabilir. Zira Acem Al Bey'in Zaloğlu Rüstem'i dahi alt edebilecek güçlü pazılarını yanında, yüzünde öyle bir hal görmüştü ki bunun ne kada

güzel ve utangaç olursa olsun, bir delikanlıda bulunmasına imkân yok. O güzel ağız, sonra bıyık denilen bir tutam kılla örtülmek için yaratılmış olabilir miydi? O küçücük yumru çene, ileride sakal denilen kıl yumağıyla hayran bakışlardan gizlenecekse pek yazık olurdu.

İşte, Sandalcı Sohbet'in, bu dakikalara kadar O'nu iyice inceleyip de, Acem Ali'nin kulaklarına dikkat etmemesi mümkün mü?

Bu da yatağından kalkıp Ali'nin yatağına sokulduğu zaman dikkatini çekmiş ve kulaklarında küpe takmak için birer delik görünce daha da şüphelenerek en sonunda dayanamayıp yorganı kaldırmaya cesaret etmiştir. Bir kere daha yorganı kaldırıp baktıktan sonra Sandalcı Sohbet, artık doğruca yatağına gelip, uzandı;ama uyumak için değil; tam tersi, bir sigara daha yaktı. Yine gözlerini Ali'ye dikerek sigarayı o kadar sık çekiyordu ki bu halin dahi büyük bir meraktan kaynaklandığı ortadadır.

Kim bilir, bu durumda Sandalcı Sohbet, Ali'nin bazı hareketlerini mi gözlüyordu? Yoksa Ali'yi uyanık mı sanıyordu?

Fakat sigaranın birisi bitti. Biri daha yapıldı, o da bitti. Ali hiç kıpırdamadan, kalbinden kurşun yemiş Moskof kazağı gibi yatıyordu.

Sigaraların birkaçı daha öncekilerin kaderini paylaşarak kül oldu. Ali'de hâlâ bir hareket yok. Sonunda Sandalcı Sohbet'in dahi gözleri kapandı, uykuya daldı. Galata Caddesinde gelen geçenin çıkardığı uğultu, Sohbeti uykusundan uyandırdığında, pencerelerden içeriye giren güneş odanın içini ışıkla doldurmuştu.

Sohbet'in gözleri ilk önce Acem Ali'nin yattığı yatak tarafına çevrildi, orada Ali'yi göremeyince, oda içinde aranmaya başladı.

Ali, oda içinde de yoktu.

Sohbet, hemen kalkıp, alelacele elbisesini giydi. Tam potinlerini ayağına giyerken kapı açıldı Acem Ali içeriye girdi.

– Oooo, uyanmışsın!

– Şimdi kalktım.

– Ne dersin bu sarhoşluğun üzerine bir işkembe çorbası iyi gider değil mi?

– Tabii!

– Hesapları ödedim. Şimdi işkembeci dükkânına!

İki arkadaş oradan çıktılar. İşkembeci dükkânında kahvaltılarını ettiler. Fakat Acem Ali Bey hep dün akşamki Acem Ali Bey olduğu gibi, Sandalcı Sohbet de hep dün akşamki Sandalcı Sohbet olup, Ali'nin bir kız olduğunu öğrendiğine dair Sandalcıda hiçbir tavır, bir işaret yoktu.

İşkembeciden de çıktıktan sonra Acem Ali, yanındakine dedi ki:

– Eee, Sohbet! Bu gece iyi eğlenebildin mi?

– Benim gibi bir adam ne kadar iyi eğlenebilirse, o kadar!

– Şimdi beni dinle! Ne zaman istersen böyle eğlenmek ve istediğin vakit güzel bir kızla evlenerek rahat bir köşeye çekilmen mümkündür. Fakat benim de sana yaptıracak bir işim var.

– Ben eğlenmek, yaşamak, ölmek gibi hesaplar peşinde değilim. Senin arkadaşın olmak bana yeter. Emrin neyse hemen söyle...

– Fakat sorgusuz sualsiz itaat isterim. Eğer zerre kadar itaatsizlik olursa.

– Zerre kadar itaatsizlik olursa, o anda beni öldür. Canım kanım sana helal olsun.

– Bir de sırrı açığa vurmamak...

– Onu söylemeye hiç gerek yok!

– Öyleyse, iki gün sonra, yani pazartesi akşamı seni yine dün akşam bulduğum meyhanede bekleyeceğim.

– Allah'ın izniyle sağ kalırsam kesinlikle bulursun.

– Tamam! Öyleyse şimdi bana müsaade!.

Uğurlar olsun!

Semtlerinde Ayşe Ebe adıyla ünlenen bir ebe hanımın başına gelen acayip hadiseyi işittiniz mi? Henüz unutulacak kadar eski bir hâdise değilse de bu olay, herkesin dilinde dolaştığı zamanlarda dahi biri diğerini yalanlayan bin çeşit hikâye, bahsi geçen olay hakkında pek çok kimsenin işin doğrusunu öğrenemediğinden bu defa durumu size etraflıca anlatmayı uygun gördük. Bu Ayşe Ebe'ye, her ne kadar loğusalar arasında "ebe nene" denirse de kendisi "nene" sayılacak kadar yaşlı olmayıp, aksine "kardeş" denecek kadar genç bir kadındır.

Yalnız genç de değil; hem genç hem de oldukça, güzeldir.

Bir akşam bu kadın, ailesiyle oturup yedikten içtikten ve sohbet ettikten sonra yatak odasına çekiliyor. Ertesi sabah, herkes uykudan uyanmasını beklerse de Ebe Hanım uyanmaz. Belki gece uykusu kaçmıştır da biraz geç uyanacaktır diye epey zaman kendisini rahatsız etmezler, ancak öğle vakti olduğu halde yine Ayşe Ebe'den ses seda çıkmayınca gelip odasının kapısını tıklatırlar.

Tabii, odadan çıt çıkmaz. Herkeste bir telaş, bir merak; kapıyı kırmak gerekip de içlerinden biri kapının zembereğini kurcalayınca kapı açılıverir. Böylece kilitli olmayan ve kendi kendisine açılan kapıyı tekrar kırmaya da gerek kalmamıştır.

Kapı açılır ama odada kimse yok; "Acaba Ebe Hanım az önce kalkıp dışarı mı çıktı?" diye sağ sol aranırsa da Ebe Hanım'ın evde olmadığı anlaşılır.

Al bir merak daha!

"Sakın kara sevdaya filan tutulup da kendini kuyuy muyuya atmasın?" denilir; arayıp taramaya devam edilir. Yi ne bir iz bulunamaz. Hatta hırsız falan gibi bir düşman tara fından öldürülmüş olsa, kesinlikle bir iz bırakması gereki ama öyle bir işâret de yok.

Meraklar gittikçe artar. "Sabah erkenden yakındaki ko nuya komşuya gitmiş olmasın?" denerek ahbaplık ettiği ko nu komşu da aranır ancak hiçbir tarafta izi bulunamaz.

Artık çaresiz, zaptiyeye bildirilecek, birkaç müfettiş v polis görevlendirilip, evin içini dışını araştırırsa da hırsız f lan girdiğine dair bir ize rastlanmaz.

Bundan sonra bir taraftan zaptiye ve bir taraftan dahi e halkı bütün İstanbul'da Ayşe Ebe'yi aramaya başladılar. Sa ki yer yarılmış da içine girmiş Ayşe Ebe; hiçbir yerde yok kadar!

Bir iki gün böyle devam eder. Ebe'den haber yok. Üçü cü, dördüncü gün de geçer, yine haber yok.

Sonunda beşinci gece ev halkı kâh ağlayarak, kâh düşü nerek Ayşe Ebe'nin başına ne geldiğini anlayamazken soka kapısı açılıp kapanır "Kızlar, mumu çıkarın, ben geldim!" d ye bir ses duyulur. Bu sesin, Ayşe Ebe'nin sesi olduğunu a layıp herkes dışarı fırlar. "Acaba, Ayşe Ebe nasıl görülecek diye herkes Ebe Hanım'ı bir başka halde göreceklerini zann derken, aksine Ayşe Ebe, üzerinde gayet güzel bir elbise çıkagelir, bir yandan feracesini, yaşmağını çıkararak kendi karşılamaya gelenlerin yanına yaklaşır.

Herkes, "Canım, Ebe Hanım! Ne oldun? Nereye ka boldun?" diye soru yağmuruna tutarlar. Ebe Hanım "Hiç, ne olacak! Ebe değil miyim? Gece gündüz deni mi? Ebe kısmı her zaman hizmete hazır ve nazır olma dır!" diye hem açıklamaya başlar hem de ailesine yaklaş ken sanki arkadan kendisini bir tehlike takip ediyorm gibi sık sık arkasına bakarak korkup çekindiği bir şeyd kaçıyor gibidir.

Kısacası, kadıncağız kendini odaya atıp da ailesinin yanında güvende olduğunu görünce bir kere "ay!" diye haykırıp, kendinden geçer!

Herkesi saran telaşı anlatmaya gerek var mı?

Kadın, evinden kaybolduğu gece üzerinde basma bir elbise varken, bu gece çok hoş bir ipekli elbise giymiş olması, ev halkının dikkatini çekmiştir çünkü baygın halde yatan Ayşe Ebe için alınacak ilk tedbir elbisesini çıkarmaktır, kadınlar elbisesini çıkarmaya başlayınca, cebinde bir de para kesesi bulmuşlar ve açtıkları zaman içinde yüz lira bulunduğunu görmüşlerdi. Bu kadarına da pes doğrusu!

Bütün bunlar göz önünde tutulduğu halde Ayşe Ebe, dost eline mi düşmüş, yoksa düşman eline mi geçmiş bilinmez. Halbuki Ayşe Ebe hâlâ kendini toplayamıyor. Doktor mu çağrılmalı? Yoksa zaptiye mi?

"Bir hasta var!" diye doktor çağrılır, zaptiyeye de Ayşe Ebe kendi kendine çıktı geldi!" diye haber salınır. Hem doktor hem de bir müfettiş gelir.

Doktor Bey az bir ilaçla Ayşe Ebe'nin aklını başına getirir, müfettiş de düzenlemek zorunda olduğu raporu hazırlamak için kadıncağızı konuşturmaya çalışırsa da Ayşe Ebe hâlâ henüz tamamen güvenli bir yerde olduğuna inanamayarak korku dolu gözlerle etrafa bakınır.

Bu durum karşısında ev halkı ile polis memuru da kadını mandırmaya çalışırlar ancak Ayşe Ebe, kendine gelince müfettişe der ki:

Zaptiye ile görülecek hiçbir iş yoktur, efendim. Boşuna zahmet etmeyin.

Müfettiş:

Korkmayınız efendim, söyleyiniz!

Ev halkı:

Artık seni korumak için hepimiz gece gündüz uyanık duruyoruz. Sana ne olduysa söyle!

Ayşe ebe:

– Bana hiç bir şey olmadı; gece vakitsiz olarak bir loğusa ya çağırdılar; gittim, doğurttum, geldim.

Müfettiş:

– Gece, vakitsiz loğusaya çağırsalar, elbette evdekilerin d haberi olurdu. Hâlbuki onlar telaşla zaptiyeye haber verdi.

– Hata etmişler! Boşuna heyecanlanmışlar.

– Öyleyse çağrıldığınız yerin neresi olduğunu söyleyin.

– Pek kibar bir yerden çağrılmışım.

– Gerçi, üzerinizde bulunan elbise ile yüz lira bun gösteriyorsa da bu gittiğiniz yerin adını vermenize mar olamaz.

– Gittiğim yerin neresi olduğunu ben de bilmiyorum.

– Canım, öyle şey mi olur?

– Öyle böyle, işte bu kadar; zaptiyelik işimiz yok diyc rum. Ben ölümden korkuyorum.

Hane halkı:

– Niçin korkuyorsun?

– Aman, üstüme varmayın; bir şey yok diyorum. Sağ sa lim evime geldim ya işte!

Gerek müfettiş ve gerek ev halkı Ayşe Ebe'yi daha fazl konuşturmak için epeyce uğraştılarsa da Ebe Hanım'ın bur dan başka bilgi vermesi mümkün değildi.

Sonunda ev halkı birbirinin yüzüne bakarak şaşkınlıkl rını ifade ettiler. Müfettiş de gidip ertesi sabah resmi mak ma sunmak üzere şöyle bir rapor yazdı:

"Bilginiz üzere ayın ...'nci salı gecesi ...mahallesi sâkinl rinden Ayşe Ebe, nereye gittiğini ailesine haber vermede evini terk etmiş zaptiye tarafından yürütülen soruşturmada da bir netice alınamamıştı. Bu gece kayıp kişinin kendi kei dine yine evine döndüğünün ailesi tarafından haber veri mesi üzerine derhal olay yerine gidildiğinde kayıp Ayş Ebe baygın bir halde bulunmuş ve çağrılan doktor, bah geçen kişinin aklını başına getirmişti. Kaybolma şekliyle i gili bilgi almak için çok defa sorgulanmaya başlanınca, a

sından "zaptiyelik işim yoktur." demekten başka söz almak mümkün olmamıştır. Fakat söz konusu şahıs kaybolduğu gece, üzerinde bir basma elbise varken, gayet pahalı bir ipekli elbise ve yüz lira parayla evine dönmesi ve kendisinin genç ve güzel biri olması, bu meselenin başka şekil alacağı ve sonra yaralama ya da gasp gibi bir şey olmadığı da olayın gidişatından anlaşılmış olup bu durumda zabıta tarafından yapılacak bir şey görülememiştir, bilginize arz olunur; bu konuda..."

Ayşe Ebe hakkında müfettiş beyin raporunda bildirilen kuşku yüzünden müfettişi ayıplar mısınız?

Halbuki bu düşünce, ev halkında da görülmüştür eğer Ayşe Ebe, evli bir kadın olsaydı, kocasının şüphelerinin boşanmaya kadar varacağı kesindi.

Öyle ya bir kadın düşünün ki, otuz yaşını geçmemiş olmakla beraber hem boylu poslu hem de güzel yüzlü olsun. Bir gece evini terk ederek beş gün sonra mükemmel giyinmiş olarak cebinde yüz lirayla çıkıp gelsin!

Kendisi bayılmamış ve bu kadar para, ev halkının aramasıyla ortaya çıkmamış olsaydı, acaba Ayşe Ebe ailesine bu paradan bahsedebilir miydi?

Hem ne kadar nâzik bir yere giderse gitsin, bir loğusanın doğumuna yardım için yüz lira bahşiş verildiği nerede görülmüş? Farz edelim ki, yüz lira bahşiş de verilmiş olsun. Peki, nereye gittiğini niçin söylemiyor? Ya geldiği zaman o korku ve endişesi nedendi?

İşte bunların hepsi herkesin düşüncesini Ayşe Ebe'nin aleyhine çevirecek hallerden olduğu için, o zamanlar herkes aklına eseni söylemişti.

Bu meselede işin aslı, ta sonra pek yakın bir zamanda ortaya çıkmıştır. Evde aradan epey zaman geçmesiyle artık Ayşe Ebe'nin hiç bir şeyden korkusunun kalmaması üzerine yine kendisi tarafından ev halkına anlatılmıştır.

Ayşe Ebe demiştir ki:

"O gece odama girip de yatağıma girdikten sonra, odamın kapısı yine açıldı. Çünkü kapıyı kilitlemeyi unutmuşum. İçeriye üç adam girdi. Birisi gayet genç ve şivesine bakılırsa ya Arap, ya Acem olduğu anlaşılan bir adam olup, diğeri orta yaşlı, üçüncüsü ise orta yaşlı iyi giyimli bir adamdı ki bu üçüncüsü bir Rum gibi konuşuyordu.

Bunları görünce korkudan dilim tutulacak gibi oldu. Genç olanı dedi ki:

Korkma, hanım! Biz hırsız değiliz. Sana bir kötülüğümüz de dokunmaz. Fakat ses çıkaracak olursan, işte o zaman kendini yok bil! Dediğimizi eksiksiz yaparsan sana bir zarar vermeyiz hatta pek çok iyiliğimizi de görürsün."

Adam, bunları o kadar kesin söyledi ve üçünün de ellerindeki kama da bu sözleri o kadar doğruladı ki, eğer "Yangın var!" diye bağıracak olsaydım, "ya!" demeye kalmadan üç kamanın darbeleri altında can vereceğim kesindi. O anda düşündüm, taşındım. Bu adamlar hırsız değildirler. Hırsız olsalar, bu kadar zahmete girmeden evi soyup, soğana çevirir, defolup giderler, dahası bunlar beni öldürmek için de gelmemişlerdi. Zira ben hiç kimsenin düşmanlığını kazanacak hareketlerde bulunmadım, böyle bir niyetleri olsa, böyle sözü uzatmaya ne gerek var; kamalarını bağrıma sapladıkları gibi giderlerdi!

Ölümden başka her ne istekleri olursa olsun, kadere boyun eğip katlanmak lazım. Kendimi kurtarmak için en küçük bir harekette bulunsam, adamlar gözünü kırpmadan beni öldürecek. Sonunda, adamlara dedim ki: "Beni öldürmedikten sonra her ne emrederseniz sorgusuz sualsiz yapmaya hazırım."

Genç adam dedi ki:

– Ama bu sözü yalnız burada söylemeyeceksin! Gideceğin yerlerde her ne görürsen, yine böyle ağzını açmamaya gayret edeceksin. Eğer en küçük bir kurtulma fırsatını değerlendirerek kaçmaya kalkışacak olursan, emin ol ki yapacağımız ilk iş seni anında öldürmek olacaktır.

İşin biraz gizli kalacağı beni o kadar da korkutmadı, cesaretimi artırdı. Çünkü ölümden başka her şeyi kabul etmeye karar verdikten sonra başıma gelebilecek belaların sır olarak benimle mezara gitmesi canıma minnet; daha ne isterim? Bu yüzden, adamlara sorun çıkarmayacağıma dair söz verdim.

Sonra beni odamdan çıkardılar, yanımdaki odaya girip, sürme pencereyi indirdiler; bu pencere sokağa bakıyordu ancak ipten merdivene benzer bir şey göremeyince adamların birbirlerinin omuzlarına binerek birisi yukarıya çıktıktan sonra, diğerini de çekip çıkarmış olduğunu anladım.

Dördümüz birden sokağa çıktık. O zaman Rum şivesiyle konuştuğunu söylediğim orta yaşlı iyi giyimli adama İranlı ya da Arap gibi konuştuğunu söylediğim genç "Papaz Oğlu, yak bakalım şu feneri! " dedi. Papaz Oğlu da sokağın bir tarafına gizlemiş olduğu üç mumlu büyük bir cam fener yakıp önümüze düştü.

Yolda giderken korkuyor muydum yoksa sıradan bir konağa ebeliğe mi gidiyordum, bilmiyorum. Ölümden başka her şeye katlanmaya ve tedbirsizliğimle kendi ölümüme sebep olmamaya karar verdikten sonra, artık korku ve telâşa da lüzum kalmayacağı malum.

Gide gide iskeleye vardık. Orada bir mavna ile bir de kayık, denizin yavaş dalgalarıyla sallanıp duruyordu, ilk önce mavnaya girdik. Mavnanın ön tarafında kamara gibi bir yer var. Ama ne kadar pis bir yer! Tabut kadar bir yatak var ki eğer bir gece onun içinde yattığınızı düşünseniz, mideniz bulanır, kusarsınız. Bu yatağın üzerinde daha temiz bir bohça vardı. Genç adam bu bohçayı önüme atıp bana dedi ki:

– Ebe Hanım, kadın elbisesini çıkar da şu erkek elbisesini giy!

Karşı çıkmak mümkün mü? Fakat bu söz üzerine, orda kalmayacağımızı da anladım. Mutlaka başka bir yere gidilecekti! Hem de kılık değiştirilecek, hemen üstümü değiştirme-

ye başladım ancak yelken bezinden gömlekle yine yelken be zinden bir dizliği kolayca giymem mümkün mü? Neyse, de likanlının da yardımıyla bu çuvalları giydim.

Ondan sonra kayığa bindik. Genç olanı orta yaşlıya:

– Haydi, bakalım Sohbet Ağa, şimdi iş sana düştü!

Sohbet Ağa denilen adam, kayıkçılığı üstlenerek kürek lere oturdu. Ben, önce kayığa bindim. O zaman genç adan bir mendil çıkarıp gözlerimi bağlamaya kalkıştı. Ben biraz te reddüt edince: "Ebe Hanım, verdiğin sözü unutma! Denizde yiz diye bir taraftan yardım geleceğini sanıyorsan yanılıyor sun! Seni öldürmeden yakayı ele vermeyeceğiz. " dedi. Hâl buki benim tereddüdüm, gözlerim bağlanacağı için değildi Zaten her belâya katlanmayı çoktan göze almıştım. Gideceği miz yeri bana gösterip göstermemeleri de umurumda değil Ben, yalnızca delikanlının çıkardığı mendil pis olur diye, te mizini vermek istemiştim. Fakat ne göreyim! Delikanlının mendili kar gibi beyaz, üstelik mis gibi lavanta kokuyor.

Ne garip değil mi? Bu temizlik, bu koku bana güven ver di. Bu adamlar soyguncu ve katil olsa, şu temiz mendilin, he le bu güzel kokunun bunlarda ne işi var diye düşündüm. Bu kokular, her zaman soyluların yanında bulunduğundan, bu geceki felaket ne olursa olsun, soylu biri tarafından ayarlan mış olduğuna hiç şüphem kalmadı; bu kadar nazik olduktan sonra kaza ve belânın korkunçluğu da azalacakmış gibimi geldi, bunu düşünce yüreğime su serpti. Kürekler fışlamaya ve kayık da ilerlemeye başladı. Fakat ne tarafa gidiyoruz bil miyorum. Biraz açıldıktan sonra delikanlı sordu:

– Sigara içer misin, Ebe Hanım? Sana bir sigara yaka yım mı?

Bu teklif üzerine güvenim bir kat daha arttı. Sigara tekli fi beni memnun etmek demekti, hâlbuki hakkımda zerre ka dar art niyeti olan adamlar beni memnun etmeye çalışmaz Anlıyorsunuz ya! Ben gençliğime, güzelliğime gelecek kötü lüğü, artık kötülükten saymıyordum. Tehlike denen şey, in

sanın bulunduğu duruma göre olur, düşman keskin kılıcı adamın ellerine doğrultunca insan ellerini geri çeker fakat kılıcı yüzüne yaklaştırınca önceden korumaya çalıştığı elleriyle şimdi yüzünü kapatıp o kıyamadığı ellerini kılıca doğru tutmaya başlar.

Delikanlı bir sigara yapıp yakarak elime verdi. İlk nefesi çektiğimde tütünün en hasından olduğunu anladım. Bu da onların sanıldığı kadar kötü adamlar olmadığını gösteriyordu.

Deniz yolculuğu uzadıkça uzadı. Belki bir saat, belki daha fazla sürdü. Aslında bana o kadar uzun gelmiş olmalı. Zira her ne kadar kendimi güvende hissetsem de bu işin sonunun nereye varacağını merak ettiğimden dakikalar bana yıl kadar uzun gelmişti.

Nihayet bir yere yanaştık. Yanaştığımız yerin neresi olduğunu görmek mümkün olmasa da, kayıktan çıkmak için ellerim ile tuttuğum iskelenin iskele değil, bir yalı rıhtımı olduğunu fark ettim. Ama bu yalı, Rumeli yakasında mı, yoksa Anadolu yakasında mı bilmiyorum.

Rıhtıma çıkınca delikanlı, gayet yavaş bir sesle bana:

– Bundan sonra çıt çıkmayacak. Yürürken ayaklarını çok yavaş basacaksın. Zerre kadar karşı çıkarsan...

Yirmi otuz adım kadar yürüdük. Bir yerde durduk. Onlar bir şeylerle uğraşıyordu her ne kadar gözlerim kapalı olup, onlar da çok yavaş hareket ediyor bile olsa bir bahçenin parmaklık kapısını açmakta olduklarını bazı seslerden anladım.

Delikanlı beni kolumdan çekince bu kapıdan içeri girdik. Bahçede kırk, elli adım kadar son derece dikkatle yürüdük. Nihayet bir binanın yanında durduk. Adamlar bir iş çeviriyordu ancak ne yaptıklarını bir türlü anlayamadım. En aşağı, yarım saat uğraştıktan sonra delikanlı bir ayağını ipten yapılmış merdivene bastırdı ve diğer ayağımla yavaş yavaş yoklayarak yukarıya çıkmamı tembih etti.

Aman Allah'ım! Çattık belaya! Daha önce hiç tırmanmadığım böyle tehlikeli bir merdivenden nasıl çıkabilirim? Ya ayağımı yanlış koyarak paldır küldür aşağı yuvarlanırsam? Fakat çare yok. Bir kere tutulmuş olduk. Son ana kadar gayret lâzım. Derken, her basamakta nefesimizi tutarak sonunda yukarı çıkabildik. Bari gözlerimi açsalar da tutunacağım basacağım yerleri görsem! Hayatta olmaz!

Yukarıya varınca el yordamıyla geniş bir pencerenin çerçevesi olduğunu anladığım yerden iki elimle tutunarak bir adamın yardımıyla içeri girdim. Ayaklarımın altında kabartmalı bir halı vardı. Diğerleri de oraya toplandıktan sonra, delikanlı Acem ses çıkarmamamızı tembihleyerek yanımızdan ayrıldı. Birkaç adım ilerledikten sonra bir kapıyı yavaşça vurarak "Dürdane Hanım! Dürdane Hanım!" diye seslendi. Cevap alamayınca, bir daha seslendi. Derken, içeriden "Kim o? Ne istiyorsun? Küçük hanım uyuyor!" diye bir ses geldi. Bunun üzerine bizim delikanlı:

– Gülbeyaz Kalfa, biraz kapıyı açsana!" deyince Gülbeyaz Kalfa bu sesi pek tanıyamamış gibi kapıya gelerek:

– Ne istiyorsun? Sen kimsin?

Delikanlı dedi ki: "Dürdane Hanım'ın ayı günü dolduğu için bir ebeyi nasıl bulacağız diye kara kara düşünüyordunuz. İşte ben size işinde usta bir ebe getirdim. Hem de kimsenin haberi olmadan ebenin kendisi dahi bilmeden alıp getirdim."

Delikanlının bu sözü üzerine, içerden hayret dolu bir "Ay!.." sesi duyuldu. Dikkat edin bu söz, içerisini ne kadar telaşlandırdıysa beni o kadar rahatlattı.

Zira buraya getirilişimin bir loğusayı gizlice doğurtmaktan başka bir iş için olmadığını ve artık hiçbir tehlikenin kalmadığını anlamıştım. Oda içinde iki kadının telaşlı konuşmalarından ileri gelen bir sesler epey bir zaman devam etti. Gülbeyaz Kalfa, kapıya gelip:

– Siz kimsiniz? Kendinizi tanıtın da kapıyı açalım. deyince bizim delikanlı dedi ki:

– Kapıyı açmadan kim olduğumuzu anlayamazsınız. Dürdane Hanım için bir ebe lazım olduğunu bilen adam, elbette size yabancı sayılmaz; korkmayınız efendim! Sırrınızı hiç bir kimse duymaksızın Dürdane Hanım'ı kurtarmak istiyorsanız kapıyı açınız!

Fakat kapı yine açılmadı. İçerideki telâşlı sözler biraz daha devam ettikten sonra yine Gülbeyaz Kalfa dedi ki:

– Anladık, sizi Mergup Bey gönderdi değil mi?

Bizim delikanlı, bu soruya karşılık:

– Geçen hafta Dürdane Hanım'la bu odada konuşurken nasıl edip de bir ebe bulacağınızı sonra da çocuğu nerede saklayacağınızı bir türlü kararlaştıramayıp ağlamaya başladığınızı görüp duyan ve size yardım etmek isteyen bir dostunuzum! Artık şüpheniz kalmadı ya! Kapıyı açınız efendim!

Konakta hiç kimsenin duymasına olanak olmayan bu konuşmalardan, bu ağlayıştan haberdar olan bir adamın düşman değil, gerçekten dost olması gerektiğine karar verilmiş olmalı ki oda kapısının sürmesinin açıldığı duyuldu.

Kapı açılır açılmaz "Ay, ay! O ne?" diye birtakım şaşkınlık ifadeleri karşısında bizim delikanlı:

– Bu zamanda böyle bir yere başka kıyafetle girilmez, efendim, korkmayınız! diye kadınları sakinleştirerek:

Dürdane Hanım:

– Buraya en usta ebeyi getirdim, nereye geldiğini kendisi de bilmiyor. Bu gece birden evinden alıp getirdim. Gözleri bağlı olarak geldi. Siz de şu perdeleri sımsıkı kapatın da etrafı görerek kimin yalısında olduğunu anlamasın!

Gülbeyaz Kalfa, bu tedbirden çok memnun olarak perdeleri sıkıca kapatmaya, başladı. Gözlerim hâlâ bağlı olduğundan bunu da çıkan seslerden anladım.

Sonra, delikanlı bizi bıraktığı yere dönerek arkadaşlarına:

– Sohbet Ağa, Papaz Oğlu! Haydi, siz inin, kayığa binip böyle biraz uzakta durun. Ben geldiğim zaman yanaşıp beni alırsınız! diyerek onları da indirdikten ve merdiveni çözüp

aşağıya attıktan sonra elimden tutup beni odaya getirdi. Benim kıyafetim de Dürdane Hanım'la Gülbeyaz Kalfa'yı şaşırttıysa da delikanlı derhal bağlı olan gözlerimi açtı, onlar da yüzümü görerek kadın olduğuma inandılar.

Gözlerimi açtığımda kendimi gayet mükemmel döşenmiş bir odada buldum. Dürdane Hanım denen kadını gördüm; sanki kanatlarını gökte bırakarak yeryüzüne inmiş bir melek. Karnı burnunda gebe, bu gebelik gizli tutuluyormuş; bu kocaman karnın nasıl saklanabildiğine hayret ettim. Gülbeyaz Kalfa ise orta yaşlı ve sevimli bir kadındı.

Sonraları düşününce anladım ki eğer bu kadınlar zaman zaman böyle gece vakti gizlice adam almaya alışık olmasaydı, bizim delikanlı kapıya vurduğu zaman yaygara koparacak ortalığı birbirine katarlardı; fakat onlar böyle konularda tecrübeli olduğundan hiçbir sorunla karşılaşmadan içeri girdik.

Dürdane Hanım:

– Ben sizi hiç tanımadığım halde siz benim bu hâlde olduğumu nereden öğrendiniz? diye sorunca bizim genç beyefendi:

– Benim sizi tanımam hem de pek de yakından tanımam yetmez mi? Her konuda bana kesinlikle güvenebilirsiniz. Vaziyetinize çok acıdığım için size yardım etmek istedim. Her şeye çare bulunur, sırrınızı anne ve babanız bile bilmeyecek! " gibi cevaplarla kızcağızı ve dadısı olan Gülbeyaz Kalfa'yı teselli ettikten sonra, delikanlı bana dönerek:

– Artık bu kılıkta ebe hanım olunmaz ya! O sandalcı kıyafetini çıkarıp da şunları giyiniz! Onlar buraya kadar gelebilmek içindi! Bir taraftan bir bohça alıp yanıma getirdi. Bohçanın içinden bir ipekli elbise çıkardı ben de onları giyerek tam bir ebe hanım oldum.

Loğusayı yokladığımda doğumunun çok yakın olduğunu anladım ancak kendisi henüz sancı gibi bir şey hissetmiyormuş. Fakat ne de olsa, böyle gece vakti gizlice odasına bi-

rilerinin gelmesinden korkmuş olduğundan bu durumun da doğumu yaklaştıracağını anlayarak hemen gerekli hazırlıkları yapmaya başladım. Genç bey bu işte gerçekten usta olduğumu görünce beni takdir etmekten kendini alamadı. Meğer gerekli olan her şeyi iğneden ipliğe hazırlayıp getirmiş. Zavallı Dürdane Hanım! Bunları da görünce:

– Kardeşim! Hızır gibi imdadıma yetişiyorsun! Hem de her gerekeni eksiksiz yaparak! diye boynuna sarıldı!

O gece tan yeri ağarıncaya dek bekledik. Daha bebek falan yok. Delikanlı bana:

– Ebe Hanım, ben artık gidiyorum. Akşam döneceğim. Eğer bu işte gerektiği gibi hizmet edersen umduğundan fazlasını bulursun. Fakat nerede olduğunu anlamak için perdeleri falan açmak gibi bir harekette bulunursan kendini yok bil! Seni evinden alıp buraya kadar getiren bir adam için yine yatağında bağrına bir bıçak saplamak o kadar da zor bir şey sayılmaz.

– Bana itimat edebilirsiniz, beyim, İnşallah hanım efendiyi kolayca bu belâdan kurtarırım da kötülük yerine iyiliğinizi görürüm, dedim. Sonra delikanlı Dürdane Hanım'a dönerek:

– Ben gidiyorum efendim! Ama bir balıkçı kayığı bu gün akşama kadar yalınızın önünde balık tutacak. Bir ihtiyacınız olursa o kayığa emredersiniz. Hem de eğer çocuk gündüz doğarsa Ebe Hanım sarıp sarmaladıktan sonra kayığa teslim etsin. Hiç merak etmeyiniz. Sütannesi bile hazırdır. "

Bu söz üzerine Dürdane Hanım'ın gözyaşlarına engel olamayarak:

– Ah! Ben de çocuğumu öldürmek zorunda kalacağız diye üzülüyordum. Demek ki o günahsız yavrucak yaşayacak ha! diye tekrar delikanlının boynuna sarıldı genç bey:

– Evet! Allah ne kadar ömür vermişse yaşayacak! dedi ve bana dönerek öğüdünü tekrarladıktan sonra Gülbeyaz kalfanın elinden tutarak onu dışarıya götürdü.

Gülbeyaz Kalfa, odaya yalnız dönünce delikanlının gitmiş olduğunu anladık. Hatta çocuk gündüz doğacak olursa yalı halkına işi sezdirmeden çocuğu balıkçı kayığına nasıl teslim edeceğine dair birtakım talimatlar vermiş olduğunu da söyledi. Fakat bu kadar uzun uzadıya talimata gerek yoktu. Gülbeyaz Kalfa'nın böyle gizli işlerde usta bir kadın olduğu yüzünden anlaşılıyordu, hem aylarca Dürdane Hanım'ın kocaman karnını saklamayı beceren bu kadın için, böyle küçük bir iş işten sayılmazdı.

Delikanlı gittikten sonra Gülbeyaz'la Dürdane, beni sorguya çektiler. O delikanlının kim olduğunu öğrenmeye çalıştılar. Hâlbuki onun kim olduğunu ben de bilmediğim için yalnız beni evimden alıp oraya kadar nasıl getirmiş olduğunu anlatmakla yetindim. Onlar bu delikanlıyı Mergup Bey'in gönderdiğine ve Mergup Bey'in dostu olduğuna inanmaya devam ettiler. Mergup Bey'in kim olduğunu sorunca bana cevap vermediler.

Biz bunları konuşurken Dürdane Hanım, "Aman aman!" diye sızlanmaya başladı. Ağrısı tutmuş. Gülbeyaz Kalfa "Aman, kızım! Sakın sesimi çıkarayım deme, dayan biraz! Sonra kendi sırrını kendin açığa vurmuş olursun! Ne kadar canın yanarsa yansın bağırma!" dedi.

Fakat bu ilk ağrıyı daha birçoğu takip etti. Kızı şöyle biyokladım. Çocuğun doğmak üzere olduğunu anladım. Yalnız, iskemlemiz eksikti. Fakat iskemlesiz de pek çok çocuk aldığım için kızcağızı sakinleştirerek yatağa yatırdım. Birbuçuk, iki saat sonra, yani tam güneş doğmak üzereyken nutopu gibi bir oğlan çocuğu doğdu.

Zaten her şey iğneden ipliğe hazırdı. Gerek çocuğu, gerek loğusayı hemen sarıp sarmaladık. Dürdane Hanım:

– Aman, dadıcığım, erken doğduğu çok iyi oldu. Bir kez olsun yavrumu öpüp koklayayım da sonra hemen balıkçı kayığına götür. Ağlayıp bağıracak olursa sırrımız açığa çıkar deyince Gülbeyaz, gerçekten çocuğu annesinin kucağına ver

di ben yeni doğan çocuk biraz da meme alırsa, hiç ses çıkarmayacağını söyledim.

Bununla birlikte, çocuğu balıkçı kayığına teslim etmek işi daha fazla geciktirilmedi. Gülbeyaz Kalfa, yalı önünde gördüğü balıkçı kayığını çağırıp:

– Burada beklemekle görevli olan kayıkçı siz misiniz? deyip de "Evet!" cevabını alınca çocuğu onlara teslim etmiş.

Ben, genç beyefendinin verdiği emre uyarak hangi semtte bulunduğumu anlamak için bile perdeyi aralayıp da dışarı bakmadım. Dürdane Hanım, hasta olduğunu bahane ederek yatağa girdi. Hatta saat dört sularında babası ile annesi kızı görmeye geldi. O zaman beni dolaba sakladılar. Babasıyla annesi uzun uzun kızın hatırını sorup, doktor çağırmaktan falan bahsedince kız o gün kendini daha iyi hissettiğini, sadece dinlenmek istediğini başka bir şeye ihtiyacı olmadığını söyledi. Annesi, babası bir saat kadar kızın yanında oturduktan sonra çıkıp gitti. Dürdane Hanım, en büyük tehlikeyi böyle kolaylıkla atlatmış olduğuna sevinerek Gülbeyaz Kalfa'nın getirdiği çorbayı da içtikten sonra bir güzel uykuya daldı. Bir ara Gülbeyaz, bana:

– Aman, dolaba gir, dolaba! işareti verince ben derhâl dolaba girdim. Annesi yanında bir kadın daha olduğu halde çıkageldi; fakat Dürdane Hanım'ı uyandırmaya kıyamadılar. Annesi ağlaya sızlaya kızının yakalandığı hastalığı misafir hanıma anlatarak doktor bile kabul etmediğinden onun hakkında çok endişelendiğini söyledi. En aşağı bir buçuk, iki aydan beri kızının durumunun daha da kötüye gittiğinden bahsetti. Misafir hanım onu teselli etmekten geri kalmıyordu ama ne teselli! Eğer Dürdane'nin annesi beni dolaptan çıkarıp teselliyi benden dinlemiş olsaydı ben onu daha iyi teselli edebilirdim. Hatta iki, üç gün sonra sevgili kızının hiç bir hastalığının kalmayıp ayağa kalkacağını kendisine garanti edebilirdim. Her neyse, bu iki hanım epeyce Dürdane'nin odasında oturdu. Hatta bir ara Dürdane de gözlerini açarak misafir hanımın halini hatırını sormasına karşılık verdi:

– Sizi rahatsız etmeyelim efendim! İnşallah yakında hiç bir şeyiniz kalmaz. Zaten havalar da düzeldi! benzeri birkaç sözden sonra misafir hanım ayağa kalkınca annesi de onu uğurlamaya kalktı. Ben kapalı kaldığım dolapta patlamak üzere olduğumdan hemen dışarıya fırlayacaktım. Bereket versin ki acele etmemişim. Dürdane'nin annesi misafiri yolladıktan sonra tekrar içeriye girerek kızının hâlini sormaya başladığından, eğer dışarıya çıkmış olsaydım, kadınla burun buruna gelecektim. Ama Dürdane, o gece uykusuz kaldığından ve gözlerine uyku girmediğinden, şimdi ise çok uykusunun geldiğinden bahsederek annesini başından savıp, beni dışarı çıkarmayı başardı.

Yalıda kendinden çekinilecek yalnız büyük hanım vardı. Diğer hizmetçiler ve Dürdane'nin küçük kardeşleri kapıya geldikçe Gülbeyaz Kalfa'nın, "Küçük hanımı rahatsız etmeyin!" demesi, bunları geriye çevirmeye yetiyordu.

Derken o gün akşam oldu. Gece saat üç sularında oturduğumuz odanın penceresine bir taş atılmış, Gülbeyaz Kalfa yerinden fırlayıp dışarı çıktı. Beş, on dakika sonra genç beyle geri döndü.

Genç bey çok mutluydu. Bir gece önce beni korkuttuğu için midir bilmiyorum, gözüme çirkin görünmüştü. Bu gece ise delikanlı bana o kadar güzel göründü ki eğer birine âşık olmam söz konusu olsaydı mutlaka ona âşık olurdum, diyebilirim. Hatta Dürdane Hanım'ın bu beyi hiç tanımayıp ilk defa dün gece görmüş olduğunu anlamasaydım, onun Dürdane Hanım'a âşık olup doğan çocukla bir bağının olduğuna kesin gözüyle bakardım. Bütün bu düşündüklerim beyin güzel yüzünün gülmesindendi.

Dürdane Hanım da onu fazlasıyla rahat ve memnun bir edayla kabul etti. Yatağından doğrulup otururak beyin:

– Maşallah efendim, maşallah! Geçmiş olsun. Allah uzun ömürlü ve hayırlı etsin! gibi içten dileklerine tebessümle karşılık verdi.

Genç bey dedi ki:

– Efendim, oğlunuz için hiç üzülmeyin. Sütannesi çok iyi bir insandır, oğlunuz emin ellerdedir. Bir cariye her zaman sütannesinin emrindedir. En az burada bakılacağı kadar iyi bakılıyor. Hatta siz bile ne zaman isterseniz onu görebileceksiniz. Burada yakın bir yerde yalı tutup oğlunuz beyefendiyi oraya alırız pencerenizin altına kadar gelir. İsterseniz, siz ziyaretine gidip bizzat görürsünüz; fakat adını ne koyacaksınız?

Dürdane Hanım hemen cevap vermedi düşüncelere daldı. Bu hâl karşısında genç bey Dürdane Hanım'a "Ataullah" ismini koymayı teklif edince Dürdane Hanım da:

– Tamam! Doğrusu bu çocuk Allah vergisidir. " diye cevâp verdi. Ben hayretler içinde olan biteni seyrediyordum. Pek çok babanın kucağına yeni doğmuş çocuklarının kundağını vermiş ve yüzlerinde büyük bir mutluluk görmüşümdür ancak hiç bir babanın şu genç beyefendi kadar sevindiğini görmedim. Hâlbuki ne doğan çocuğun babasıydı, ne de annesiyle de tanışıp konuşmuştu; bunları düşündükçe hayretim bir kat daha artıyordu.

Doğumda gösterdiğim çabadan dolayı Dürdane Hanım benden duyduğu memnuniyeti belirtince genç beyefendi bana da teşekkür ederek o kadar güzel sözler söyledi ki ona olan sevgim bir kat daha arttı. Hatta benim kadar genç bir kadına "ebe nene" demekten utandığını söyleyerek; gençliğime ve güzelliğime övgüler yağdırdı, bu inceliği, bana aşkını ilan etmek isteyen bir erkekte bile görmeyeceğimden eminim.

Hele, "Ayşe Hanım, sizi buraya getirmek için çok korkuttum, çok üzgünüm; ama işimizin ne kadar mühim bir iş olduğunu gördünüz ya! Öyle hareket etmeye mecbur olduğumu siz de anladınız. Bu meselede son derece dikkatli olacaksınız, dahası bundan sonra sırrımızı saklamaya devam edeceksiniz. Tuhaf bir rüya görmüş olduğunuzu varsayın. Fakat görülen rüyaları bile yorumlatmak için şuna buna an-

latmak adettir, bu rüyadan tabirciye dahi bahsedilmeyecektir. Her neyse, sizi buraya getirdiğim zaman korkuttuğum kadar, buradan götürdüğüm zaman korkutmayacağım." dediği vakit az kalsın, "Ah, iki gözüm beyim! Beni beraber alıp cehennemlere, kaya kovuklarına bile götürsen seve seve giderim." diye boynuna sarılacaktım! Gerçekten de erkek olup da bu kadar güzel yüzlü bir adamı Cenâb-ı Hak şimdiye kadar yaratmamış olduğu gibi bundan sonra da yaratmaz. Bu güzellik öyle her kadında da bulunamaz. Her neyse, gösterdiği yakınlığa ve ettiği teşekkürlere ben de gülümseyerek karşılık verdim, dedim ki:

– Gerçi buraya gelinceye kadar korkmadım desem yalan olur. Ama Dürdane Hanımefendiyle daha müşerref olmamışken ona böyle zor ve tehlikeli bir zamanında yaptığınız iyiliği görünce bende korku ve telaştan eser kalmadı, tam tersi ben de sizin en sadık dostlarınızdan biri oldum. Ancak bu dostluğumun kimlerle olduğunu ve bundan sonra dostlarımın yüzünü görüp görmeyeceğimi bilmediğim için üzülüyorum.

Ne yalan söyleyeyim? Eğer genç bey bu sözüme karşılık, "Bu sırrın saklanması için Dürdane Hanım'ı bir daha görmeyeceksiniz, fakat beni ne zaman isterseniz görebilirsiniz." demiş olsaydı sevincimden uçacaktım. Ben şimdiye kadar kadınların bir erkeğin sadece yüzünü görüp âşık olabileceğine inanmazken bunun pekâlâ mümkün olduğunu bu gece anladım. Genç bey, bu sözüme gülerek:

– İnsan, dostluğu hiç tanışmadan sürdürürse daha temiz ve sadık bir dostluk kurmuş olur. Dürdane Hanım'la bana gösterdiğiniz dostluk için çok teşekkür ederiz. Fakat dostlarınızın kim olduğunu merak etmezseniz, size minnettar kalırız.

O gece, genç bey, Dürdane Hanım'ın yanında sabaha kadar oturdu. Onun kim olduğunu merak eden bir tek ben değildim Dürdane Hanım da onun kim olduğunu çok merak ediyordu. Kendisine annesinden babasından bile beklemedi-

ği yardımı yapan kişinin kim olduğunu anlamak için zavallı kızcağız ne kadar yalvardı, yakardıysa da bir faydası olmadı.

Dürdane Hanım sonunda dayanamayarak:

– Eminim sizi Mergup Bey gönderdi. Lütfen inkâr etmeyin! Mergup Bey'in dostusunuz değil mi? deyince genç bey cevap olarak dedi ki:

– Mergup Bey tarafından gönderilmedim. Onun dostu falan da değilim. Geçen gece, siz hâlinizi yana yakıla, ağlaya sızlaya anlattığınız halde birkaç tatlı sözle olsun sizi teselli etmek yerine yaptığı kabalıkla üzüntünüzü bir kat daha artıran bir zalimin dostu olamam.

"Dürdane Hanım: "Siz bütün bunları nerden biliyorsunuz?" diye ısrarla sorduğu halde beyefendi,

– "Bu sırları nasıl öğrendiğimin ne önemi var? Önemli olan öğrenmiş olmam." diyerek konuyu kapattı, önceki konuşmasına kaldığı yerden devam ederek:

– Benden Mergup Bey'e dost değil, ancak düşman olur. O zalime lâyık olduğu cezayı vermek için yine sizin onayınızı almak istiyorum. Ben onun değil, sizin dostunuz olduğum için geldim buraya.

Bu söz Dürdane Hanım'ı çok düşündürdü. O Mergup denilen kişi, her kimse ondan intikam almak isteseydi, kesinlikle hâlinden, tavrından anlaşılırdı. Hâlbuki hâl ve tavırları Mergup Bey denen adama büyük bir aşkla bağlı olduğunu gösteriyordu. Ancak bu konuda delikanlıya hiçbir şey söylemedi. Cevap olarak söyledikleri şundan ibaretti:

– Böyle dostça davranmanızın asıl nedeni bana olan aşkınız mı? Hiç zannetmiyorum. Eğer beni seviyor olsaydınız, elbette şimdiye kadar ne yapar eder bana gösterirdiniz.

Delikanlı, kızın bu sözü üzerine tebessüm ederek,

– Bir kadın bir erkeği sevdiği zaman başka bir erkek de o kadına âşık olursa karşılık görmesi pek mümkün olmaz, aksine kendinden nefret ettirir. Çünkü kadını sevdiği erkeğe karşı alçakça bir ihanete davet etmiş olur. Bundan dolayı, de-

ğil şu anda, bundan sonra bile sizi sevip sevmediğimden asla bahsetmeyeceğim. Hatta şu loğusalık devresini geçip de tamamen iyileştikten sonra bir daha yüzümü bile görmeyeceksiniz.

Genç beyin bu sözleri beni ne kadar mutlu etti bir bilseniz! Sanki gönlüm kırk yıldan beri bu çocuğun aşkıyla yanıp tutuşuyormuş gibi eğer Dürdane Hanım'a onu sevdiğini söylese, herhalde dünya başıma yıkılırdı; ama, Allah için, bir kadına bu gözle bakan bir erkek sevilmez mi?, Dürdane Hanım'ı seviyorsa bile sevdiği kadını kendi sevdiğine karşı ihanete davet ederek bu yüzden ona namussuz kadın gözüyle bakılmaması için aşkını bile itiraf etmekten çekinecek kadar nezaket ve büyüklük her erkekte görülür mü? Ah, genç bey! Gerçekten yüreğime ateş düşürdün! Ama ne fayda!

O gece sabaha kadar süren konuşmada, Dürdane Hanım şüphelerini dile getirdi genç bey de sözüne sadık kalacağına dair yeminler etti; bu arada neler hissettiğimi tahmin ediyorsunuzdur, sanki ağzından bal akıyordu!

Tanyeri ağarmaya başlayınca beyefendi de gitmeye hazırlandı, benim birkaç gün daha orada kalarak loğusa tamamen iyileşene kadar yanından ayrılmamamı ve ne olursa olsun çevreyi merak ederek nerede bulunduğumu anlamak için boşuna yorulmamamı tembihleyerek çıktı, gitti. Artık bu tembihlerin ciddi olduğunu anlatmak için tehditlere falan gerek kalmamıştı. Onu görünce kalbim titriyordu bundan sonra istemediği tek bir hareketi yapmam mümkün müydü?

İkinci gün, ilk günden daha çabuk geçti. Dürdane Hanım, yatağında oturabiliyor, anne ve babasıyla güzel güzel konuşarak durumunun iyiye gittiğinden bahsedip onları ümitlendiriyordu; hatta o gün diğer hizmetçiler ve kız kardeşleri bile odaya alındı. Bana gelince bütün gün dolapta saklanmak zorunda kaldım.

Akşam olunca, genç bey yine saat iki buçuk dolaylarında çıkıp geldi. Büyük ihtimal Dürdane Hanım, bu ziyareti bek-

lemiyordu. Peki ya ben? Artık bu konuda en fazla önemsenmesi gereken biri varsa o da bendim. Genç beyin yalıya gelmesini dört gözle bekliyordum. Haliyle geliş gidişlerine deliler gibi sevinen de ben oluyordum.

Hatta bu gece, dün gecekinden daha rahattık. Beyefendi bana daha çok gülümsüyor, benimle daha bir tatlı şakalaşıyordu; ben de ona her zamankinden daha sıcak davrandım.

Eğer Dürdane Hanım, genç beyin ona göstermiş olduğu dostluğu fırsat bilerek beyefendinin itiraf etmediği aşkını alevlendirecek hareketlerde bulunsaydı, kıskançlıktan çatlayacaktım. Fakat bu gece o konular hiç açılmadı.

Beyefendi sabaha kadar oturmayıp gece yarısından sonra gitmek istedi.

Bu durumda benim ertesi gün için artık loğusanın yanında kalmama gerek olmadığını ve diğer doğumlarda yapılan yedi günlük hizmeti bizim üç günde yapıp bitirmiş olacağımızı söylediğimde yarın gece de Dürdane Hanım'ın hizmetinde bulunmam gerektiğini ve bir sonraki gece beni almak için özel olarak geleceğini bildirerek, hepimize veda ederek çıkıp gitti.

Beyefendi gittikten sonra ben Dürdane Hanım'la konuşmaya çalışarak Mergup Bey denilen adamın kim olduğuna ve kendisiyle ne ilgisi olduğuna dair bilgi almaya çalıştıysam da Dürdane Hanım sanki genç beyden bu meselede ağzını açmamayı öğrenmiş gibi gayet ağzı sıkı davranarak ser verdi, sır vermedi.

Ertesi sabah, Dürdane Hanım, daha da iyileşmişti, yatağından çıkıp köşede oturabiliyordu. Bereket versin ki bu gün ben başka bir odaya kapanmıştım. Çünkü yalnız annesi değil, bir sürü misafir de akşama kadar Dürdane Hanım'ın odasından çıkmadığından eğer dolapta kalsaydım, genç beyle ilgili kurduğum hayaller bile beni oyalayamayacak dolabın içinde "Yangın var! " diye bağıracaktım.

Bu akşam beyefendi gelmedi. Ben onun gelmeyişine Dürdane'nin de canı sıkılmış mı diye merak ederek kızın ağzını aradım, gelmeyişine hiç üzülmediğini görünce, hem sevindim hem de kızdım. Sevindim; çünkü bu hâl beyefendiye karşı benim gibi bir his taşımadığını gösteriyordu. Fakat şu delikanlı gibi bir erkeğin yanında bulunmasından hoşlanmayan kadın olur mu diye canım sıkıldı.

O gecemiz hiç iyi geçmedi. Bu öncelikle benim mutsuzluğumdan kaynaklanıyordu. Artık beni mutlu edecek tek bir şey varsa o da genç beyin tatlı sohbetinde olduğundan, beyefendinin orada olmaması, beni elinde boş kadehiyle dolaşan sarhoş gibi esnetmekteydi.

Esnemek uyku getirir derler; benim de uykum gelince yattım. Dördüncü gün, loğusamız yataktan kalkacak kadar iyileşip bir de yeni elbise giydiğinden, Dürdane Hanım şen şakrak bir kız oluvermişti. O gün çocuğunu görmeyi çok istediyse de önceden genç beye haber verilmediği için bu arzusu yerine gelmedi. Bense bu gün artık iyiden iyiye sıkılmaya başladım. Gerçi Gülbeyaz Kalfa, benim sıkıldığımı görerek türlü türlü sözlerle beni eğlendirmeye çalıştıysa da ne yalan söyleyeyim, canımın sıkılmasının asıl nedeni, dört gündür buradan çıkmayışım değil, genç beyi göremediğim ve göremeyeceğimdi.

Derken o gün de akşam oldu. Gece saat ikiden sonra beyefendi gelmiş yanında bir çarşafla peçe de getirmişti, peçeyi yüzüme örttüm. Dürdane Hanım'la vedalaştık.

– İnşallah yine görüşürüz ebe hanım! deyince ben de alışkanlık olduğu üzere:

– İnşallah! cevabını verdim, ancak genç bey:

– İşte kabul olmayacak duaya âmin demek diye buna denir! diye söylediklerimiz yüzünden bizimle alay etti. Tam aşağıya indiğimizde beyefendi benim gözlerimi tekrar bağladı. Kendisine o kadar ısınmış olduğum için artık böyle bir tedbire gerek görmeyeceğini zannederken yine gözümün

bağlanması, doğrusu çok canımı sıkmıştı. Yine bu arada elini göğsüme sokarak koynuma bir çıkın koydu. Bunun para olduğunu ağırlığından anladım.

Kayığa bindik. Beyefendi, "Haydi Sohbet Ağa! " deyince kayıkçımızın yine Sohbet Ağa olduğunu anladım. On dakika kadar gittikten sonra bey bana sigara teklif etti. Eğer gözlerimi açarsa sigarayı kabul edeceğimi söyledim.

– Zaten yalı gözden kayboldu; gözünüzü açmanızda bir engel yoktur! " diyerek gözlerimi açtı. Gece, mehtap vardı. Mehtaba karşı beyin yüzünün güzelliği bir kat daha artmış olduğundan, onu seyretmeye doyamadım. Hatta o kadar arzu dolu bakıyormuşum ki içimden geçenleri anlayarak kendisi da hem gülümsemeye hem de inadına göz süzmeye başladı. Böyle, göze göze bakışımız uzun zaman devam etti. Ben artık kendime hâkim olamadığımdan, besbelli bakışlarımdaki taşkınlığı artırmış olmalıyım ki kendisi erkek olmasına rağmen mahcup olarak ve özellikle arkadaşı olan Sohbet'te çekinerek gözlerini indirmek zorunda kaldı. Ha! Bu arada söylemeyi unuttum; Papaz Oğlu adındaki o iyi giyimli orta yaşlı Rum bu gece yoktu.

Genç bey, gözlerini indirdi, ama benim ondan gözlerimi almam mümkün mü? Sırf yüzüme baksın diye bir sigara daha istedim. Hemen yapıp elime verdi ve yakmak için kendi sigarasını da uzattı.

– Hayır, efendim, yakın da öyle verin! dedim.

– Belki ağzımdan tiksinirsiniz! demesin mi? Artık kendimi tutamayarak bir ah çekmişim! Bunun anlamı:

– Hiç ben senin ağzından tiksinebilir miyim? demekti.

O da bunu anlayarak hoş bir tebessümle yüzüme baktı ve sigarayı yakıp elime verdi.

Bu sigarayı "içtim" demek yanlış olur; "yedim" demeliyim!

Foyamız iyice meydana çıktı. Zaten bende halimi gizleyecek akıl mı kaldı? Sevda yüzünden dile düşmüş insanlara rastlardım da zavallıları ayıplardım. Meğer ayıplamaya hak-

kım yokmuş. Allah bu sevda denilen ateşte hiç bir kulunu yakmasın. İnsanda ar namus kalmıyor!

Gele gele iskeleye geldik. Ben, oradan beni yalnız göndereceklerini hissiyâtına kapılarak,

– Evime kadar nasıl yalnız gidebilirim?" dedim.

Hâlbuki yalnız kalsam evime gidebilirim maksat güzel beyden birkaç dakika sonra ayrılmak, evime kadar benimle gelmesini sağlamak. Bu isteğim de yerine geldi; hatta genç bey, Sohbet Ağa'yı kayıkta bırakarak beni tek başına evime getirmeye hazırlandı, dünyalar benim olmuştu.

Kendi kendime dedim: Ne olursa olsun, sokakta şuna birkaç söz söylerim. Zaten o da bana pek dikkatli baktı; âdeta âşık bakışları ile baktı. Muhtemelen bu son görüşmemiz olmaz. Belki bundan sonra arada bir yüzünü görürüm.

Bunun üzerine iskeleden ayrılır ayrılmaz olanca cesaretimi toplayarak kendisine dedim ki:

– Giderken sanki ölüme gidiyor gibi korkuyordum. Şimdi ise ölüme gitmekten daha çok acı çekiyorum!

Bu sözümü anlamamış gibi yaparak: "Niçin efendim!" deyince:

– Çünkü bir daha yüzünüzü görmek nasip olmayacak! dedim.

– Benim yüzümü görmek bu kadar önemli mi? deyince artık dilim kendi kendine:

– Ah, zalim! Sebebini anlamak istemiyor musun? Seni bir kere gören bir daha aşkına, hasretine dayanabilir mi? deyiverdi.

Genç bey, dikkatli dikkatli yüzüme baktı:

– Ebe Hanım! Gerçekten çok güzelsiniz, dedi.

– Sizin güzelliğinizin yanında benimkinin lafı mı olur. Şüphesiz siz daha güzelsiniz! " dedim. Güldü. Bir hayli sustuktan sonra:

– Dünyada benim için bir kadın sevmek mümkün olsaydı emin olun ki sizi severdim, dedi. Ben de:

– Öyleyse sevdiğiniz kadın gerçekten çok talihli. Fakat eğer Dürdane Hanım'ı seviyorsanız ona da size de acırım, dedim.

Dürdane'den hiç konuşmadı. Ama sevdiği bir kadının olup olmadığını da söylemedi.

Bizim kapıya kadar geldik. Orada kamasını çıkarıp bana göstererek:

– Şunu sizin bağrınıza saplamanın, sizi odanızdan kaçırmak kadar zor olmadığını biliyorsunuz değil mi? deyince ben:

– Ah! Bu kama sineme saplanan aşk oku kadar sivri ve zehirli olamaz, demek istedimse de genç bey sözümü bitirmeme fırsat vermeyerek:

– Beni dinleyiniz! Sırrımızı kimseler duymayacak. Dürdane Hanım'ın bu sırrını meydana çıkaracak tek bir kişi var, o da sizsiniz. Sonra kendinizi gerçekten yok biliniz. Bana olan aşkınıza gelince; tekrar ederim ki dünyada bir kadını sevmek mümkün olsaydı, sizi severdim; fakat bakınız! " diye elimi eline aldı. Göğsüne götürdü. Frenk gömleğinin altında yuvarlak, kaskatı iki memesini elime vermesin mi? Meğer o da benim gibi bir kadınmış! Hayretimden bir kere haykırmışım. O ise kapıyı hızlıca çalarak ok gibi fırladı, kaçtı; ben, içeriye girdiğim zaman, gerek boşa çıkan aşkımdan, gerek hayretimden, gerek korkumdan her nedense kendimi kaybetmişim.

Ayşe Ebe'nin sözü burada son buldu.

Kadıncağızın hikâyesini dinleyenler, o kadar işi yapan genç beyefendinin bir kadın oluşuna o kadar hayret ettiler ki bazıları "Hiç de kadın değildi, fakat Ayşe, delikanlıya olan aşkını masum göstermek için sonunda delikanlıyı bir kadın yaptı" diyerek dalga geçmeye başladılar.

Ayşe Ebe ise "Ben ona bir kadın olarak değil, erkek olduğuna inanarak âşık oldum. Ne yalan söyleyeyim, bir erkeğe böyle yenileceğim dünyada aklıma gelmezdi. Bu durumdan

öyle bir ders aldım ki, gerçekten aşk derdine düşmüş olanları ayıplamayacağım." diye karşılık verdi.

Ayşe Ebe'nin anlattığı bu hikâyeyi, hikâyemizin bundan önceki bölümünü okumuş olan okurlarımız dikkatle dinlemişlerdir. Şâyet Ebe Hanım'ı dinleyenler Galata'da Acem Ali Bey meselesini de bilselerdi, Ayşe Ebe'nin hikâyesinin, Acem Ali Bey hikâyesinin ikinci bölümü olduğunu anlarlardı ancak daha önce ne olup bittiğini bilmediklerinden Ayşe Ebe'nin anlattıklarının farklı bir hikâye olduğunu zannettiler.

•••

Boğaziçi'nde ...'de oturan Ulviye Hanım'ı duydunuz mu bilmiyorum. Mısırlı diye nam salmış ise de işin aslını bilenlerin anlattığına göre Mısırlı değildir. Ya İranlı, ya Hintli olup ailesiyle Mısır'a göç ederek uzun bir müddet orada yaşayıp evlendikten sonra politika gereği ara sıra Mısır'dan bazı makam sahiplerinin orayı terk etmesi gerekince, babasıyla birlikte İstanbul'a gelmiş ve kocası Mısır'dan ayrılmayıp sonra da ölünce Ulviye Hanım dul kalmıştır.

Bundan birkaç sene önce babası da ölünce ihtiyar annesiyle kendisi orta halli bir yalıda kalmışlar ve sıradan bir hayat yaşamaya başlamışlar. Yalıları haremde sekiz ve selâmlıkta dört odadan ve ev halkı da ana-kızdan başka selâmlıkta bir uşak, bir bahçıvan, bir ayvaz ile haremde bir aşçı ve iki hizmetçi bir de kâhya kadından ibarettir. Fakat bir söylentiye göre bu aile Karun kadar mala sahip olup sırf servetlerini bildirmemek için orta halli bir yaşam sürüyorlar. Ulviye Hanım, ancak yirmi yedi yirmi sekiz yaşlarında taze bir duldur. Kendisi biraz esmerce ise de yüzü o kadar hoş ve vücudu o kadar biçimlidir ki biraz dikkatle bakanlar onu en güzel kadınlardan sayar.

Terbiyesine ve nezaketine diyecek yoktur! Hem de bu terbiye ve nezaketi yalnızca görünüşte değildir, aynı zamanda iyi bir eğitim almıştır. Nedense babası kızının eğitimine çok önem verdiğinden

İyi bir Farsça ve Arapça'dan sonra İngilizce'yi de öğrenmesini sağlamıştır.

"Elin ağzı torba değil ki büzesin!" derler. Ne kadar da doğru! Başka konuşacak söz bulamayıp, yalnız şuna buna kancayı takarak laf arayanlar Ulviye Hanım hakkında bin türlü söz söyleyip Çamlıca ve Bağlarbaşı gezilerini ve gece mehtap sefalarını çok sevdiğinden ve bu eğlencelerde erkekleri peşinden koşturduğundan bahsederler ancak zavallının ne arabası, ne de kayığı vardır; dedikleri gibi bir kadın olsa evinde en azından bir araba ile bir kayık bulundurmaz mı? Servetine bakılırsa böyle araba ve kayık almaya gücünün yeteceği anlaşılır.

Nihâyetinde Ulviye Hanım, korkak tiplerden de değildir. Hele daha Mısır'da iken tanıştığı ihtiyar bir İngiliz doktor sık sık yalıya gelerek Ulviye Hanım'la uzun uzun sohbet eder. Fakat bu İngiliz, Ulviye'nin dedesi yaşında olduğundan, görünüşe bakılırsa sırf İngilizce'yi unutmamak için doktorla görüşmeye devam ettiği anlaşılır.

Bundan başka, Ulviye Hanım edebiyata meraklı olduğundan roman, tiyatro ve şiir alanında her ne yayınlanırsa hepsini alıp didik didik eder. İşte bu hâl de kimi dedikoduculaların ekmeğine yağ sürer; özellikle Ulviye'nin bazı yazarlarla görüşüp konuşması dedikoduları ayyuka çıkarır; gerçekte bütün bunlar iftiradır. Doğrusunu söylemek gerekirse Ulviye Hanım, bazı kimselerle yaptığı görüşmelerden büyük zevk alır, ama ne yazık ki bu adamların hepsi de onun hakkında boş yere ümide kapılır. Kendisine her kim aşkını ilan etmeye kalkışırsa o adamı âdeta ırz düşmanı bir çapkın gibi görür, fakat onun bu uydurma aşkıyla bir güzel dalga geçmekten de geri kalmaz. Eğer âşık efendi biraz daha haddini aşacak olursa, o zaman Ulviye de dişini gösterip adamın korkmasına bakarak gülmekten kırılır.

İşte dedikoduculara fırsat veren onun bu hareketleridir. Bu durum gün geçtikçe Ulviye'yi daha başka bir eğlence aramaya sevk etmiş; o eğlencenin neticesinde de tuhaf bir roman ortaya çıkmıştır.

Şöyle ki:

Ulviye Hanım'ın yalısının ön kısmı denize bakan bir bahçeyle çevrili olup bu bahçenin bir tarafında da Halveti Efendi'nin yalısı bulunur. Halvetî Efendi, zengin ve asillerden olup, ilk eşinden Dürdane Hanım isminde bir kızı dünyaya gelmiş ve eşi ölmüş daha sonra evlendiği hizmetçisinden de iki kızı ile bir oğlu olmuştur. Halvetî Efendi, her ne kadar Dürdane'yi ilk gözünün ağrısı olan zevcesinin yadigârı olduğu için çok severse de, üvey annesi ona o kadar önem vermez. Fakat Dürdane Hanım, üvey annesinin bu ilgisizliğinden hiç de şikâyetçi değildir, aksine bu durumdan gayet memnundur. Çünkü kendisi, öteden beri Gülbeyaz Kalfa ismindeki dadısını dert ortağı sayarak on yedi-on sekiz yaşında bir genç kız böyle birine ne gibi sırlar vereceği düşünülürse o sırlarla gönlünü pekâlâ eğlendirir. Eğer babası kadar üvey annesi de üstüne titrese, böyle istediği gibi hareket edemeyeceğinden Dürdane Hanım halinden memnundur.

Ulviye Hanım ile Dürdane Hanım, her ne kadar yalı komşuları olsa da aralarında hemen hiç bir ilişki yok gibidir. Zaten nasıl olabilir ki; birisi yirmi yedi, yirmi sekiz yaşlarında bir taze dul ve diğeri on yedi, on sekiz yaşlarında bakire bir kız olmasının yanında Ulviye gayet rahat, Dürdane ise gayet utangaç yetiştirilmiş olduğundan hiçbir huyları birbirine benzemez.

Lâkin şeytan Ulviye, yalnız hikâye kitaplarında okuduğu romanlarla yetinmeyerek bir de yaşanmakta olan bir romanın gidişatını seyrederek eğlenmek ister. Bu romanın en önemli kahramanının da Dürdane Hanım olabileceğini düşünür. Kendi kendine:

– On sekiz yaşındaki bir kızın böyle melek gibi masum olması mümkün değil. Elbette Dürdane'nin birtakım sır ve korkuları var, olmalı da; eğer bunları keşfedersem bana her şeyden büyük bir eğlence çıkar.

Bu merakla Ulviye, bahçenin Dürdane Hanım'ın yalısına bakan kısmında her gün gezinmeye başlar. Gözlerini Dürdane'nin yalısına dikerek şu çatı altında olup bitenleri nasıl öğreneceğini keşfetmek için gündüzleri akşama kadar göz yorduğu gibi geceleri de sabaha kadar kafa yormak, artık Ulviye'nin en önemli işi olur.

Bu kadar çabanın sonunda Dürdane Hanım'ın ve diğerlerinin odasını falan öğrenir; hatta bu araştırmayı sürdürürken bir bahaneyle kendi kâhya kadınını birkaç defa Dürdane Hanım'ın yalısına da göndermiştir. Hele Dürdane Hanım'ın yatak odasının kendi bahçelerine bakan deniz üzerindeki oda olduğunu keşfetmek, Ulviye'yi fazlasıyla sevindirir.

Merak bu! İnsana neler yaptırmaz! Ulviye de bu hayali büyüte büyüte, yüreğindeki merakı arttıra arttıra bir gece karanlıktan yararlanarak bahçeye çıkıp kiraz ağaçlarından meyve toplamada kullanılan sehpa gibi bir merdiveni omuzlayarak Dürdane Hanım'ın odası hizasına, rıhtım üzerine yerleştirmeyi sonra da pencereye kadar çıkıp kızı dinlemeyi bile göze alır.

Gerçi bir an bu işin ne kadar tehlikeli olduğunu düşünerek vazgeçmek isterse de merakını yenmesi mümkün mü?

Kadın kıyafetiyle bu işi yaptığı takdirde denizden falan gören olursa büsbütün mahvolacağını anlayarak, erkek kılığına girmeyi planlar. O halde görülecek olsa bile herkes kendisini hırsız zannedecek, bundan dolayı, Ulviye Hanım çıkması kesin olan bir rezaletten kurtulacaktır.

Bu merak, işi gücü olmayan genç kadının kalbinde o kadar büyür ki sonunda bir erkek elbisesi satın alır. Odasında kıyafeti denerken aynaya bakınca, bir erkekten farksız olduğunu görür; hatta kâhya kadın onu görünce zavallıcık korkudan bayılacak gibi olur. Bunun üzerine Ulviye:

– Canım, gördüğüm gibi benim işte, a hanım nine! " diye kendisini tanıttığı halde biçare kadıncağız yine de kendine gelemez. Nihayet kâhya kadın der ki:

– Aman efendim! Bu kıyafet ne? Anneniz sizi bu halde görmesin, sonra karışmam!

– Annem beni bu halde nasıl görebilecek? Onun nerden haberi olacak?

– Peki, neden bu kılığa girdiniz?

– Hiç... Eğlence!

– Nasıl eğlence!

– Dürdane Hanım'a bir oyun oynayacağım!

– Aman kızım, o nasıl söz?

– Nasıl olacak? Bu dünyaya dört duvar arasına tıkılıp kalmak için gelmedik ya! Yoksa niyetimin başka olduğunu zannederek namusumdan...

– Estağfurullah! Sizin namusunuza kimsenin söyleyeceği söz yoktur. Fakat bu şakalar çok tehlikelidir.

– Sen tehlikesine bakma! Annem bir şey sezmesin de senden başka bir şey istemiyorum!

Ulviye Hanım, şu erkek kıyafetiyle tanınmayacağından o kadar emin olur ki; bir gün bir araba çağırıp o kılıkla Bağlarbaşı'na giderek millet bahçesinde de piyade bile gezindiği halde hiç kimse onun farkına varmaz. Zaten bu merak, Dürdane Hanım'ın durumunu keşfetmek için olduğundan kesinlikle bahçıvanın sehpasıyla Dürdane'nin penceresine çıkmayı kararlaştırır. Fakat insan bir şeyi ne kadar çok düşünürse o kadar kolayını bulur, Ulviye de merdiveni dışarıya, rıhtım üzerine koymaktansa içerden kendi bahçesinin köşesine ve Dürdane'nin odasının köşe penceresi hizasına koymayı daha akıllıca bulur. Kendi kendine der ki:

– Eğer biri beni bu halde görecek olursa merdiven üzerindeki adamın Ulviye Hanım olduğunu kimse anlamaz dahası hırsız olması gerektiğini düşünür; hiç olmazsa telâşa düşmeyerek genç bir bey Dürdane ile konuşuyor zannederler. Bunun üzerine sıra kararı uygulamaya gelir ancak merdiveni bulunduğu yerden kaldırıp köşeye kadar götürmeye güç yetiremeyeceğini düşünür. Çünkü bahçıvan erkek oldu-

ğu halde bu merdiveni tek başına kaldıramayıp uşaktan yardım istemektedir.

Bahçıvanla uşağa, "Şu merdiveni şuraya koyun!" diye emredecek olsa, adamlar şüphelenir. Bunun için bir gün bahçeye indiğinde merdiveni kaldırıp kaldıramayacağını denemeye kalkışır. Ne olsa beğenirsiniz? Koca Arnavut'un kaldıramadığı merdiveni Ulviye Hanım hiç zorlanmadan kaldırmaz mı?

Genç kadın o zamana kadar kendisinde böyle olağanüstü bir kuvvetin olduğunu hiç bilmiyorken şu kuvvete kendisi de şaştı ama birdenbire bu güce pek güvenemedi. Denemek için merdiveni birkaç adımlık mesafeye kadar taşıyınca bahçıvan kadar zorlanmadığını görüp daha da cesaretlendi.

Yalıya döndüğünde iki cariyeye içi elbise dolu ağır bir sandığı kaldırmalarını emredip de cariyeler sandığı kaldıramayınca,

– Çekilin şuradan çürük murdarlar! Bunda kaldıramayacak ne varmış? diye sandığı tuttuğu gibi yerinden kaldırıp öte tarafa koydu.

Cariyeler hanımlarında gördükleri bu kuvvet karşısında donakaldılar; buna karşılık Ulviye Hanım'ın kendine olan güveni daha da artmış:

– Öyleyse ben bir erkekten daha kuvvetliyim! diye düşünmeye başlamıştı.

Bir gün erkek kıyafetinde Bağlarbaşı'na gitmek Ulviye Hanım'ı çok eğlendirmişti; şimdi de kendinde her erkeğe nasip olmayan bir kuvvet görünce erkek olma hevesi bir kat daha arttı,

– Şimdiye değin sadece kadın gibi yaşadım. Bundan sonra dünyada mertçe kazanmanın da ne olduğunu denerim, bunun için de biraz silah kullanmak ve biraz da gücü ve cesareti artıracak olaylara karışmak kâfi. Artık birkaç gün erkek kıyafetiyle çıkıp bazı kavgalı dövüşlü olay aramak lazım, diyerek bu erkek kılığına girme planına daha fazla kafa yor-

maya başladı. Bu merakla Ulviye Hanım'ın göze aldığı tehlikeleri burada bir bir sayıp dökmeye gerek yok. Gerçi, böyle olaylar arasında bir gün birbiriyle kavga etmekte olan sekiz, on kadar kayıkçı ve mavnacıların içine dalıp birkaç yumruk ve tokat kendisi yediği gibi birçoklarına da kendisi vurması gibi gözden kaçmayacak şeyler varsa da bize gerekli olan, Ulviye Hanım'ın Dürdane Hanım hakkında yaptığı araştırmalar olduğundan hikâyemizi yine bu doğrultuda anlatmaya devam edeceğiz. Ulviye Hanım, kendisindeki kuvveti iyice anladıktan iki-üç akşam sonra gece mehtabın da olmamasını fırsat bilerek kalktı. Yaptığı ilk iş erkek kılığına girmek oldu, sonra hemen bahçeye inerek merdiveni omuzladı. Ta bahçenin köşesine götürüp öyle bir yerleştirdi ki; merdivene çıktığı zaman tam Dürdane'nin köşe penceresinden bakabiliyordu. Merdivenden çıkıp kendine güzel bir yer ayarladı; ancak pencerenin beyaz perdesi kapalı olduğundan, odanın içini göremiyordu.

Bu arada, saat gecenin dört buçuk-beşi olmuştu. Yalının bütün odalarında mumlar sönmüş olduğu halde Dürdane Hanım'ın odasında mum yanıyordu bununla beraber odada birilerinin dolaştığını perdeye akseden gölgelerden anlayan Ulviye'nin merakı daha bir artmış ve hele gölgelerden birinin erkek gölgesine benzemesi onu daha da şüphelendirmiş fakat pencerenin perdesi kapalı olduğundan odanın içindekileri görmek mümkün olmamıştı.

Ama arayıp soruşturmada bu kadar ileri gitmiş olan Ulviye böyle basit işleri mi halledemeyecek! Bu camın tam köşesinde gördüğü kocaman kırık, Ulviye'yi amacına ulaştırmaya yetti. Parmağını bu delikten sokarak beyaz perdeyi aralayıp, bir gözünü dayayarak odanın içini izlemeye başladı.

Ulviye'deki neşeyi, sevinci bir görün! Tahminleri doğru çıkmıştı. Çünkü Dürdane'nin odasında bir delikanlı gördü; genç adam ne kadar çıplak değilse de giyinmiş de sayılmazdı. Başında fes, üstünde ceket, palto falan yok; gömleğin gö-

ğüs düğmeleri açık, boyun bağı falan karma karışık; ayağında siyah bir pantolon ve bir rugan ayakkabı varsa da odada ayakuçlarına basa basa yürüyordu.

Bu delikanlının âşık, hem de gizli âşık olduğunu anlamak için müneccim olmaya gerek yoktu; Dürdane Hanım'ın durumu da ondan farksızdı.

Ulviye, bu durumu uzun süre seyrettikten sonra konuşulanları da duyabilmek için kulağını camın deliğine yaklaştırdı. Birkaç kelime işittiyse de daha önce ne olup bittiğini bilmediğinden bunlardan bir anlam çıkaramadı.

Şu seyir ve inceleme bir saatten fazla sürdü. Ulviye işin gerisini ileride öğrenmek için merdivenden indi, merdiveni yine aldığı yere kadar götürdü, odasına döndüğünde, görüp düşündüklerini tartmaya başladı.

Düşündükleri arasında neler yoktu ki! Dürdane Hanım'ın böyle bir delikanlıyla buluşmasını o kadar da merak etmiyordu fakat sevdiği adamın kim olduğunu mutlaka öğrenmeliydi! Kendi kendine:

– Eğlence buraya kadar çok iyiydi. Şimdi, şu Dürdane'nin sevdiğinin kim olduğunu ve aralarında nasıl bir ilişki olduğunu iyice öğrenip ona göre işlerimizi düzenleyerek eğlenelim. Belki âşık efendi ile dostluk kurarım. Erkek kıyafetine girdiğim zaman kendimi ben bile tanıyamıyorum, bu adam nerden tanıyacak! Eğer beyefendi ile arkadaş olur da Dürdane'yle aralarında ne olduğunu öğrenirsem, sonra kızcağızı hayrette bırakarak kendime eğlence bulmam da kolaylaşır.

İşte bu gece Ulviye neler düşünmüşse bundan sonraki gecelerde de hep o düşünce ve hayallerle eğlenmeye başladı, fakat diğer gecelerde köşe penceresinde erkek gölgesi göremeyince Dürdane'nin âşığının her gece onu ziyaret etmediğini anladı. Takipleri sayesinde Dürdane'nin âşığının haftada bir defa onu ziyarete geldiğini anladı.

Bir gün, Ulviye'nin baba dostu olan İngiliz doktor gelerek hanımla sohbet ederken söz dönüp dolaşıp "telefon", ya-

ni ses iletme cihazı denilen yeni icada geldi. O zaman bu alet henüz çok yeni olduğundan hükümettekiler Avrupa'nın bilimsel gazetelerinin bunlara dair verdikleri bilgiyi kullanarak eğleniyorlardı.

Ulviye dedi ki:

– Bu bir mucize. Böyle bir şey nasıl olur? Burada oturduğumuz yerden dünyanın öbür ucunda söylenenleri tek tek işitin!

Ulviye'nin aklına hemen bir şey geldi, bunu halletmek için doktora sordu:

– Bu alet çok pahalı bir şey mi?

– Hayır! Zaten asıl önemli olan da bu değil mi ya? Elektrikli çıngıraklardan pek de farkı yok. Beyoğlu'nda bir mağazada gördüm. On lira kadar bir parayla alınabiliyor.

– Aman doktor, şundan bir tanesini satın alsak bayağı eğlenirdik, zâten böyle yeni aletleri satın almanın beni ne kadar mutlu ettiğini biliyorsunuz!

– Bundan kolay ne var. İki güne kadar bu işi halledebilirim.

Gerçekten de doktor iki gün sonra, bir miktar tel ve bir de telefonla çıktı geldi. Telefon Ulviye'nin odasına konularak diğer alet içine ve uzun bir tel olduğu halde bahçenin bir tarafına kadar getirildi. Bir cariyenin oradan yavaşça söylediği söz sanki Ulviye'nin kulağına fısıldanmış gibi odada işitildiğini gören genç kadın sevinçten uçacak gibi oldu. Doktor ise Ulviye'nin sevincinin asıl nedenini bilmediğinden, sadece yapılan işten dolayı seviniyor zannederek gururlanıyordu.

Hazır, doktor oradayken Ulviye'nin en çok merak ettiği şey şu telefon cihazını kurmayı öğrenmekti, bunun için makineyi birkaç defa farklı yerlere yerleştirdi ve bu işi yapabildiğini görünce en çok buna sevindi.

İngiliz gittikten sonra Ulviye Hanım, telefon aletini bir odadan diğerine kendisi de yerleştirince güveni arttı sonra içinden:

– Eeee, Dürdane! Artık odanın içindeki âşığının kulağına her ne fısıldarsan benim kulağıma söylemiş gibi olacaksın! Ah, şu sanatlarını teknolojiye uygulayan memleketler ne güzel yerler! Teknoloji sayesinde her şeye güçleri yetiyor!

Ulviye'nin vakit kaybetmeye tahammülü olmadığı için o akşam hemen bahçeye çıkarak gündüz gözüyle şöyle bir keşfe çıktı. Telefon aletini nereye nasıl yerleştireceğini bulmak için Dürdane'nin yalısını dikkatle inceleyerek yaklaşık bir tahminle köşe penceresinin yan tarafını gözüne kestirdi. Gece olup ta, Dürdane Hanım'ın uykuya varacağı zamana kadar zor sabretti, sonra bahçeye inip merdiveni istediği yere yerleştirerek hemen üzerine çıktı. Daha önceden yanına almış olduğu bir bıçakla istediği yerin sıvasını kazıyarak altından çıkan çubukları da ince bir testere ile yavaş yavaş kesmeye başladı. Testerenin incecik dişleri o kadar az ses çıkarıyordu ki Dürdane Hanım uyanık olup da bu sesleri işitse bile, farenin dişi ile bir tahtayı kesmeye çalıştığını zannederdi.

Çubuklar da kesildikten sonra artık öte taraftaki çubuğu kesmeye cesaret edemedi. Bu gecelik işini burada bırakarak yarın gece tamamlamak üzere merdivenden inip onu da yerine koyduktan sonra kendi odasına döndü.

Ertesi gün Dürdane'nin yalısında böyle bir şey kimin dikkatini çekecek!

Tekrar akşam olunca Ulviye, açmış olduğu deliğe yaklaştı. İçerde söylenen sözler açık seçik duyuluyordu. Hatta tesadüfe bakın ki bu gece Dürdane'nin âşığı da ordaydı hem de iki sevgili birbirine sitem ediyordu. Dürdane diyordu ki:

– Artık benden usanmış gibi görünüyorsun.

Âşığı ise:

– Vallahi Dürdaneciğim, bana iftira ediyorsun.

– Hayır, hayır! Sende önceki aşkı göremiyorum. Eğer daha karı koca olmadan benden böyle usanırsan hakkındaki düşüncelerim değişir, seni de vefasız ve şıpsevdi adamlardan sayarım.

Bu lafları dinleyen Ulviye sevinçten çıldıracak gibiydi. Kendi kendine:

– Bu roman, ne hikâye kitabı okumaya ne de öyle Bağlarbaşı'ndaki oyunlara benzer. Bunda bir şairin hayalleri yoktur. Burada görülen ve işitilen her şey gerçektir. Açılan delikten yankılanan ses o kadar netti ki telefon aletini buraya yerleştirirse bu ses Ulviye'nin odasına kadar kolayca ulaşırdı. Ancak Ulviye özellikle yanına almış olduğu makasın sivri ucu ile çubukların arasından sıvayı yavaş yavaş kazıyarak ta öte tarafta, yani odanın içinde duvar kâğıdının altına ulaştı, makasın ucuyla kâğıdın üzerinde de küçük bir delik açtı. O kadar ki odanın ışığı bu delikten görünüyordu. Ardından bu delikleri çoğaltarak duvarın o kısmını kevgir gibi delik deşik edince ses öncekinden daha iyi işitilir oldu. İşte, işin en zor kısmı buydu, Ulviye telefonu oraya yerleştirdikten sonra üzerini sıvayıp boyasını da dış sıvanın rengine uydurmakta pek zorlanmadı. Gerçi bu iş kendisini birkaç gün yorduysa da bu gecikme, sıvanın rengini aslına benzetmek ya da gündüz telefonun telini parmaklık hizasında hiç görünmeyecek şekilde düzeltip kendi odasına kadar götürmek için gece yapılması gereken işlerden kaynaklanmıştı, fakat bütün bunlar ilk deliği açmak kadar zor değildi. İnsan bir şeyi kafasına koyarsa hiçbir engel onu yıldıramaz, ümitsizliğe düşüremez. Bazı büyük hapishanelerde ömür boyu prangaya mahkûm edilen mahkûmlar arasında yere yüzlerce metre derinliğinde tünel kazarak kaçmaya çalışan adamlar görülmüştür. Bu adamların böyle tünelleri bir çivi parçasıyla kazdığı ve çıkan toprağı da avuç avuç ceplerine koyarak tuvalete falan çıktıkça ceplerinden atarak yok ettikleri ve bir kısmını hapishanenin içine gömerek yerdeki yüksekliğin belli olmamasına dikkat etmek zorunda olduğu düşünülürse tünel kazmaya yıllarını vermesi insanı hayrete düşürür. Araştırma merakı, insana bu kadar büyük işleri yaptırdıktan sonra artık Ulviye için bir telefonu Dürdane Hanım'ın yalısına yerleştirmek o kadar da şaşılacak bir şey sayılmaz herhalde.

Telefon yerleştikten sonra birkaç gün Ulviye'nin duyduğu sözler yalnız Dürdane ile dadısının günlük konuşmalarından ibaretti, fakat bir gece dadı ile küçük hanım arasında şöyle bir tartışma yaşandı:

– Artık senin bu Mergup Bey'e olan aşkından da usandık, ha!

– Ah, dadıcığım! Sevdanın ne olduğunu bir bilsen!

– Sevdanın ne olduğunu benim bildiğim kadar sen de bilseydin şimdiye kadar o yılışık beyi çoktan kapı dışarı ederdin!

– İlişkimiz bu noktaya geldikten sonra mı?

– Gerçi doğru söylüyorsun! Adamın her dediğini yaptın. Şimdi onu kapı dışarı edecek olsak güle oynaya gider!

– Gerçekten mi?

– Ona kuşku yok! Senden isteyeceği başka ne kaldı!

– Aman dadıcığım! O nasıl söz öyle?

– Daha anlayamadın mı? Sizin gibi yeni hanımlar aşkın ne olduğunu bizim gibi yaşlılardan iyi bildikleri için işte böyle kıçları kırık şıkların kıç kırmalarına kanarak kendilerini onların kucağına atıverirler. Bizim zamanımızda bir erkek için yanıp tutuşan kızlar, kadınlar kendi aşklarını onlara hiç sezdirmeyecek kadar titiz davranırlardı. Şimdi Mergub Bey, senden artık ne bekleyecek bakalım! Bir âşık için yalnız hayali bile dünyayı cennete çevirecek kadar kıymetli olan şeylerin hepsini sen Mergup'a verdin! Artık sana yalvarmasını gerektiren hiçbir şey kalmadı. Yalvarma sırası sana geldi.

– Niye yalvaracakmışım?

– Yalvaracaksın tabii! Daha çok yalvaracağına kuşkun mu var? Seni terk etmemesi için yalvaracaksın! Seni terk ederse, bundan bir zarar görmeyecek? Hâlbuki böyle bir durumda sen dört paralık bir kız olup kalacaksın.

Dadının bu lâfı üzerine Dürdane sustu. Telefondan bu tartışmayı dinleyen Ulviye Hanım'ın bu vaziyet karşısında ne düşündüğünü merak ediyorsunuzdur, içinden diyordu ki:

– Hımmm, işte romanın üstündeki sır perdeleri bir bir kalkmaya başladı. Dürdane, Mergub Bey isminde bir adamı

seviyormuş. Hani şu köşe penceresinin deliğinden baktığım zaman perişan bir halde gördüğüm gencin ismi Mergup Bey'miş. Hem de adam onu ne kadar seviyorsa Dürdane onu ondan fazla seviyormuş; hatta Mergup'un ihtiraslı kollarına kendini atmış. Anlaşılan şimdi Mergup biraz inat ediyor.

Dadı hanım bunun için kıza sitem ediyor. Dürdane'nin suskunluğu dadıya mağlup olduğunu gösterir. Hikâye tatlılaşmaya başladı! Dur, dur! O da ne? Dürdane yine söze başladı.

Gerçekten de Dürdane yine söze başlamıştı. Hem de bu defa mağlup ve utanmışlığın ezilmişliğiyle söze başladı. Biraz mırın kırın ettikten sonra dedi ki:

– Bir bilsen dadıcığım! Bana bir şey oluyor! Dört ay geçti ben... şey oldum; hiçbir şey görmedim. Çok korkuyorum galiba...

– Senin ağzından çıkanı kulağın duyuyor mu? O geçen günkü kusmalar falan... Sen, sakın!

– Ah dadıcığım! Şuramda bir yel mi yar, ne! Kımıldayıp duruyor!

– Ağzından yel alsın, aman Dürdane! Ne yaparız sonra?

– Ben nerden bileyim, yaparız bir şeyler! İşte o kadar.

– Gerçekten böyle bir şeyler var mı?

– Dadıcığım, hem de yanlış hesaplamadıysam tam beş aylık! Hesabım yanlış olabilir, ama eksik değil belki de fazladır.

– Eyvah, şimdi ayıkla pirincin taşını! Sen ne yapacaksın?

– Bilmem ki! Mergup Bey'e söyledim hemen kız kardeşini göndersin de nikâhımız kıyılsın, dedim. Hiç cevap vermedi. Aslında cevap verdi vermesine de, ben o cevabı beğenmedim.

– Peki, ne dedi?

– Evlenir de üç dört ay sonra da doğuruverirsem herkes bir şey söylermiş.

– Bu da çok tuhaf! Zaten sizin işiniz başlı başına tuhaf! İyi ama kız oğlan kız birden doğuruverirse el alem ne der?

– Gizlice doğurup çocuğu da...

– E söylesene meraktan öldüreceksin beni!

– Çocuğu da bir şeyler yaparız, diyor!

– Aman daha neler! Yavrucağın tek nefes almasına fırsat vermeden, sansarın piliç boğduğu gibi.

– Vallahi, dadıcığım, ben de ne yapacağımı şaşırdım!

– Daha da o alçağı seviyorsun, değil mi?

– Ah, seviyorum, çıldırıyorum! Ne yapayım?

– Babana bu işi duyurmazsak olmayacak!

– Aman dadıcığım! Elini ayağını öpeyim! Rahmetli annemin sana olan dostluğunun hatırı için...

– Ne sandın? Bütün bu kötülüklere rahmetlinin hatırı için katlanıyorum zaten!

Fakat seni böyle el âleme rezil eden adinin nesini seviyorsun anlamıyorum! Nikâh kıysa bile bu hainin kocalığından ne hayır gelir? A kızım, bir kere buralarını düşünsen ya!

– Ben ne oralarını düşünebiliyorum, ne başka bir şey! Seviyorum, çıldırıyorum; onun için ölüyorum işte!

– Ne diyeyim Allah yardımcın olsun kızım!

Konuşmanın ikinci kısmı Ulviye Hanım'ın önceki kadar hoşuna gitmemişti. Kendi kendisine:

– Romanların, tiyatroların bazıları çok eğlenceli ve bazıları çok acıklı olduğu gibi, herhalde Dürdane'nin romanı acıklı bir roman olacak. Başlangıcı biraz eğlenceli göründüyse de sonradan iyice karamsarlaştı.

Vay alçak Mergup, vay! Kızı bu hâle getirdikten sonra bir de ciğerparesini öldürmeyi tavsiye ediyor, ha!

Her şeyiyle kendini ona adamış olan biçâre bir kızdan, sonunda çocuğunu kurban etme fedakârlığını da istemekle artık haddini aşmış. Dur bakalım, bu işin sonu nereye varacak!

Şu tartışmadan birkaç gün sonra mucizevî telefonun aktardığı seslerden Ulviye Hanım; Mergup Bey denilen âşık efendinin yine Dürdane Hanım'ın yanına geldiğini anladı.

Geldiği vakit gece saat nerdeyse bir olmuştu. O gece mehtap çıktığından iki sevgilinin denize bakan pencerenin önüne oturduğu yine telefondan anlaşılıyordu. Çünkü Dürdane Hanım diyordu ki:

– Denizi ve denize akseden mehtabı seyredeceksek bari lambayı söndürelim; hem bizim evdekiler görmez, hem de mehtabın güzelliği karanlıkta bir kat daha artar.

– Nasıl emrederseniz öyle olsun canım! Ben sizin bir sözünüzü iki eder miyim?

Ulviye, bu söz üzerine kendini tutamayarak:

– Ah, zalim! İşine gelen bir söz iki etmezsin; ama zavallı Dürdane'nin namusunu temizlemek için yalvarıp yakarmalarını duymazsın!

Ne var ki bu gece Dürdane sitemli tek bir söz söylemediği gibi Mergup Bey de bu tür sözleri ağzına almadı. Tam tersi ikisi de birbirine sevgilerini anlatıyordu. Mergup, tam bir laf ebesiydi o kadar güzel sözler söyleyip onu sevdiğine dair öyle yeminler ediyordu ki sözün böylesi zaten edebiyata meraklı olan Ulviye'nin de hoşuna gitmiş kendi kendine:

– Vay hain, vay! Demek ki zavallı Dürdane'yi kandıran bu tatlı diller. Ah! Şu sözlerinin birazı gerçek olsaydı Dürdane Hanım ne kadar şanslı sayılırdı! Fakat bu sözleri dadı kalfa işitse, Mergup Bey'i daha çok beğenmek şöyle dursun, ona olan nefreti bir kat daha artardı!

Telefonun altındaki kutu sanki seyrediyormuş gibi aralarında yüz elli metre kadar mesafe olduğu halde Dürdane Hanım'ın odasındaki sözler sanki Ulviye'nin yanı başında söyleniyorlarmış gibi duyuluyor, hatta Mergup'la Dürdane'nin mehtaba karşı sarılıp, öpüştüğünü dahi Ulviye Hanım çıkan seslerden anlayabiliyordu.

Artık böyle öpüşüp koklaşmayı dinleyen Ulviye'nin ne vaziyetlere girdiğini anlatmaya gerek var mı? Ulviye, şu durumda başlattığı eğlenceden çok memnundur, o kadar!

O gece iki sevgili yatağa yatıp uyuyuncaya kadar Ulviye kulağını telefondan ayırmadı. Artık ne gibi hallere şahit olduysa! Bir şey söylememiz gerekirse Mergup Bey'in horlaya horlaya uyuduğunu da duymuş olduğunu biliyoruz. Ondan sonra Ulviye de "Artık bu gece tiyatromuzun son perdesi indi!" diye kalkıp yatağına girmiştir. Ulviye Hanım, işte bu telefon sayesinde Dürdane Hanım'ı dinleyerek başlangıçta yalnız eğlenmek isterken birkaç defa Mergup Bey'le aralarında geçen konuşmaları dinledikten sonra artık o eğlenceyi bırakamaz olmuş; hatta nerdeyse Ulviye Hanım bu meselede kendini Dürdane'nin dert ortağı gibi görmeye başlamıştı.

Hayır, Dürdane'nin değil! Çünkü Dürdane, aslında dertli bir kız olması gereken biriyse de, Mergup Bey'i o kadar seviyordu ki onun yüzünden çekmiş olduğu acıların her biri kendisine mutluluk gibi geliyordu.

Asıl dert sahibi olan ise, Gülbeyaz isimli dadı kalfa idi. Gülbeyaz, artık Mergup Bey'i zavallı bir kızı aldatma adiliğini kabul etmiş bir alçak olarak gördüğü halde, bunu Dürdane Hanım'a bir türlü anlatamadığı için üzüntüsünden kahroluyordu. Bu yüzden, Ulviye Hanım olsa olsa Gülbeyaz Kalfaya dert ortağı olur.

Bir gece Mergup Beyle Dürdane Hanım'ın" gizli buluşmalarında Ulviye şöyle bir konuşmaya şahit oldu:

Mergup:

– Bu sizin dadı kalfanın bana karşı tavrı iyice değişti, görüşmelerimizin başlangıcında beni senin nikâhlı kocan saydığı halde şimdi âdeta alçak bir zamparaymışım gibi davranıyor.

Hâlbuki bana yapılan hakaretlerin doğrudan doğruya sana hakaret demek olduğunu hatırlatırım.

Dürdane:

– Siz ona bakmayın, beyim! O, nerdeyse bunamış bir kadındır.

– Hayır, hiç de kafayı yemiş değildir; aksine göründüğünden daha zeki ve kurnaz bir kadındır. Bizden üç beş lira bahşiş koparmak için bana surat asıyor herhalde.

– Aman, beyim, nediyorsunuz? Siz buraya öyle bahşiş ve ücret verilen bir yere gelir gibi mi geliyorsunuz? Bilmiyor musunuz sizinle beraber olmam en fazla bir aya kadar nikâhımız kıyılacağı içindi? Fakat nasılsa şimdiye kadar nikâhımız ertelendi. Bu söylediğiniz sözü gerek size, gerek kendime asla lâyık bulmuyorum.

– İşte ben de bunun için söylüyorum ya! Dadı kalfaya artık öğüt mü verirsin, ne yaparsın! ...

Bu kadar aşağılayıcı bir sözün bu kadar haksız bir sitem karşısında Dürdane'nin kızarak,

– Be alçak adam! Dadım sana yüzünü ekşitmesin de ne yapsın? Beni bu hâle getirdikten sonra bula bula bulduğun çözüm ciğerparem, evlâdımı öldürmeyi tavsiye etmek oluyor! Kalk, yıkıl karşımdan! Seni Allah'a havale ediyorum. Sana bundan başka söyleyecek sözüm yok!" diye o alçağı kovacağını zanneden Ulviye Hanım tam tersi dadısına bunak diyerek beyden özürler dileyen Dürdane'yi görünce şaşkınlıktan dona kaldı. Kendi kendine:

– Aman ya Rabbi! Ne şiddetli aşk! Bu aşk kızcağızın gözünü kör etmiş. Vay, adi Mergup vay!

Dadı kalfanın yüzünü ekşitmesinin kendi alçaklığından kaynaklandığını bal gibi biliyor. Ancak bir alçağa yakışacak bir hareketle iftira etmekten de geri kalmıyor.

Dur öyleyse şu Dürdane'nin intikamını ben alayım.

Ulviye Hanım'ın şu son sözü ne kadar övülmeye değer!

"Dur öyle ise Dürdane'nin intikamını ben alayım." dedikten sonra o intikamı kendinden başka kimsenin yapamayacağı şekilde almaya gücünün yetip yetmeyeceğini anlamak için yalnız rıhtımda yedi pazar kayıkçısı ile üç setrili pantolonlu adamları yere seren Acem Ali Bey kılığındaki Ulviye Hanım'ı gözünüzün önüne getirin. Ondaki pazı kuvve-

ti herkeste bulunmadığı gibi, hile ve tuzak kurmada da şeytana pabucunu ters giydirir. Mergup Bey o perişan hâlini camın kırığından gördüğü şık bey değil, kahraman katil olsa, yine Ulviye'nin nam-ı diğer Acem Ali Bey'in elinden kurtulamaz.

Ulviye Hanım, Mergup Bey'in ağzının payını kadın olarak mı yoksa erkek kılığıyla mı vereceğini düşünmeye başlayınca düşünmeksizin Mergub Bey'den hem kadın hem erkek olarak intikam almanın uygun olacağına karar verdi. İlk işi de Mergub Bey kimin nesi olduğunu ve nerelerde ki gezip eğlendiğini anlamak oldu.

Bu arayıp soruşturma Ulviye'nin gözünü yıldıracak mı sandınız? Dördüncü günü Mergub'un, Boğaziçi'nde oturan, oldukça zengin bir mirasyedi olup Bâb-ı âli'de, fakat Bâb-ı âli'den çok Bağlarbaşı'nda gezdiğini öğrendi.

Bir cuma günü Ulviye, kendisine baştan aşağıya bir çeki düzen verip güzel bir de araba tutarak Bağlarbaşı'na gitti.

Yalnız, çeki düzen ne kelime! Ulvi'ye öyle takıp takıştırmış öyle süslenmiş ki görenin aklı başından gider! Gerçekten de Ulviye dillere destan bir kadın olup, kendisi esmer olduğu halde kendini makyajla maskaraya çevirecek zevksizlerden değildi. Zaten kendisinin bir esmer güzeli, hem de ne kıymette bir esmer güzeli olduğunu anlamış ve kendisi gibi bir güzele en çok yakışacak süs ve takıların nasıl olacağını parlak zevkiyle kararlaştırarak kendisine öyle bir çeki düzen vermişti ki, Bağlarbaşı'nda kadından anlayan çapkınları arabasının tozuna katacak kadar hayranlık uyandırmıştı.

Aşkını ilan etme uğruna kulu kölesi olan şıkların bini bir para ise de Ulviye Hanım hiç birinin yüzüne bakmaz.

Bu arada bizim Mergub Bey'in büyük gazinonun önünde tek başına oturmuş olduğunu gören Ulviye arabacısına emir verdi araba doğruca gidip gazinonun önünde durdu.

Hem de ne duruş! Gazinodan su istemek gibi bahaneler de öne sürülerek su içildikten sonra araba bile hareket etmedi.

Bunu gören âşıklar gazinoya doğru gelmekte olsun, Mergub Bey Ulviye'nin oraya gelişinin yalnızca kendisini görmek için olduğunu anladı ve bunca delikanlı arasında kendisine gösterilen ayrıcalıktan haliyle memnun kaldıysa da bu esmer güzelini, bu şık yosmayı tanıyamadığı için biraz üzüldü.

Diğerleri gazinoyu doldurmaya başlar başlamaz Ulviye de arabasını çektirdi. Bu ise şıkları üzdü ve buna karşılık Mergub Bey'i bir kat daha memnun etti.

Ulviye, gittikten sonra gazinoda kalan beyler arasındaki konuşmaya kulak verelim. Bir kısmı bu kadının kim olduğunu öğrenmeye çalışıyor, bir kısmı ise Mısırlı Ulviye Hanım denildiğini ve yalıda oturduğunu bilmeyenlere söylüyor; hele birkaçı kendisine çok baktığından hatta biraz da gülümsediğinden bahsederek gururlanıyordu. Mergub bunların hepsine bıyık altından güldü, bununla beraber kadının ismini ve nerde oturduğunu öğrendiği için memnun dahi oldu.

– Bizim Dürdane'nin yalı komşusu demek! İşte bu durum işi biraz zorlaştıracak. Şayet o kadar yakın olmasaydı, balık tutmak gibi bir bahaneyle ya da bahanesiz kayıkla denizde dolaşa dolaşa elbette dikkatini çekebilirim.

Bununla beraber Mergub, yine karamsarlığa kapılmayarak, "Mademki buraya, karşıma kadar gelip durdu, bu gelişi mutlaka benim içindir. Muhtemelen Dürdane Hanım'ın yalı komşusu olduğu için beni oralarda görüp beğenmiştir!" diye gittikçe kendine olan güveni arttı.

Ama Ulviye bu konuda Mergub kadar iyimser değildi. Mergub'ta ne bir güler yüz ne de bir istek göremediğinden Ulviye kendi kendine:

– Eğer Mergub'a kendimi beğendirebilmiş olsaydım iş çok kolay olacak ama korkarım beğendiremedim.

– Sakın Dürdane'ye gerçekten âşık olmasın? Fakat hiç zannetmem!

Gerçekten âşık olsa hiç sevgilisine öyle adilik yapar mı? Biçare kızcağıza, çocuğunu gizlice doğurup öldürmeyi mi

tavsiye eder? Fakat beni beğenmemiş olduğu anlaşılıyor. O halde kadın sıfatıyla beceremediğim işi erkek kılığıyla halletmeye çalışırım.

Ulviye bu ikinci iş için hemen kolları sıvadı. İlk işini biraz daha sürdürmeye gerek duydu. Hâlbuki bir sonraki pazar günü yine kadın haliyle Bağlarbaşı'na gittiğinde Mergub'ta gördüğü hal önceki ümitsizliği büyük bir ümide dönüştü. Şöyle ki:

Mergub Bey, yine önceki gazinoda oturduğundan Ulviye arabasını doğruca o gazino önünde durdurup başıyla Mergub'u selâmlayınca Mergub âdeta yerinden fırlayacak gibi bir telaşla selamını almıştı. Bu hareket, Ulviye'yi ümitlendirdiği gibi Ulviye'nin istediği su için gazinocuya para göndermemesi ve su için derhal adama bir mecidiye veren Mergub Bey'in bu inceliğine kadın da baş işaretiyle teşekkür edince Mergub Bey fazlasıyla ümitlendi.

Bunun üzerine Ulviye Hanım, millet bahçesine doğru arabasını sürdürünce Mergub de hemen kendini bu bahçeye attı. Bahçe kapısının yanında Ulviye'nin arabasına yaklaşarak:

– Her türlü güzelliğe sahip bir kadına Ulviye denmesi isimlerin semadan indiği hükmünü kuvvetlendiriyor! " deyince Ulviye de:

– Her hâli sevilen ve beğenilen birine Mergub denmesi gibi! " cevabını verince Mergub kendinden geçti. Sanki gözlerinden aşk ateşi fışkırmaya başladı.

O günlük bundan fazla söz söylenmedi fakat araba ile gezerken birbirlerine rastladıkça, daha doğrusu bu karşılaşmalar denk getirildikçe selâmlaşma fırsatı kaçırılmadı, böylece akşam edildi.

Bu ikinci görüşmenin sonraki günü ise Ulviye Hanım Mergub Bey'den bir aşk mektubu aldı ki Mergub, bu mektupta döktüğü dillerle, değil Dürdane gibi bir acemi kızcağızı, en tecrübeli bir kadını dahi aldatabilecek kadar tatlı dilli olduğunu ispatlamaya yeter de artardı.

Ulviye Hanım kendi kendisine dedi ki:

– Ah, zalim adam! İşte bu dillerle can yakıyorsun, değil mi? Fakat Ulviye'nin de canını yakabileceğini zannederek daha şimdiden övünmeye başlama! Aldanırsın!

Ulviye bu mektuba cevap yazmadı. Aradan iki gün daha geçtikten sonra Mergub'tan bir mektup daha geldi ki önceki gibi Ulviye'yi yere göğe sığdıramıyor ve ona olan aşkından o kadar bahsettiği halde ilk mektubuna bir cevap alarak aşk ateşinin biraz dinmesine yardım edileceğini umarken, tam aksiyle karşılaşınca acaba mektubunda ahlaka ters düşen bir kelimecik mi gördü diye sorarak böyle bir şeyin mutlaka yanlışlıkla olacağını bundan dolayı nasıl özür dileyeceğini bilemediğinden bahsediyordu.

Ulviye Hanım, bu mektuba iki satırcık bir cevap yazarak kendisiyle bu kadar ilgilenmesine teşekkür ederek her ne kadar böyle mektuplaşmaktan çok hoşlansa da erkeklerin aşkının gelip geçici olduğundan, daha sonra çektiği acının yanına kalması ihtimalîyle şimdiden bu hisse karşı koymayı tercih ettiğini söyledi.

Mergub, böyle ümit kırıcı değil, daha çok zayıflık ve acizlik ifade eden mektubu alınca kendi kendine:

– Geç olsun da güç olmasın! diyerek hanımın göstermiş olduğu inceliğe çok çok teşekkür etmekle beraber bu gibi hovardaların hepsinin böyle bir geleneğinin olduğu ancak kendisinin aşk meselesinde diğer erkeklerle kıyas bile edilemeyeceğinden ve ömrünün sonuna kadar doğruyu söylemekten bir an geri durmayacağından bahsederek hiç olmazsa Bağlarbaşı'nda arabada bir daha mübarek yüzünü görmek istediğini belirtti.

Gerçi bu arzusu da yerine geldi; ancak bu defaki Bağlarbaşı gezisi öncekilere hiç benzemiyordu. Ulviye, Mergub'a öyle bir göz süzüyordu ki bunun;

– Ah, bakmanı hiç istemiyorum, çünkü yüzüne baktıkça gönlüme açtığım savaşta yenik düşeceğimi hissediyorum; fakat ne çare ki gözlerimi de senden alamıyorum!" demek olduğunu Mergub gayet iyi anlıyordu.

O akşam evine geldiği zaman, telefondan bir erkek sesi duyuluyordu, bu sesin Mergub Bey'e ait olduğunu daha ilk kelimelerde anladı.

Hemen telefonu kulağına yaklaştırdı.

Bu defa Mergub Bey'in konuştuğu kişi Dürdane değildi. Anlaşılan Dürdane daha uyanık olan babasını oyalamak için onun yanındaydı; Mergub ise Gülbeyaz'la konuşuyordu. Verdiği cevaba bakılırsa, Gülbeyaz mutlaka onu kıracak bir söz söylemiş olmalı. Çünkü Mergub diyordu ki:

-Bu yüzden sana kızmıyorum. Ben Dürdane'yi sevdimse o beni daha çok sevdi. Ben onu asla aldatmadım. "Kızcağızı sen hamile bıraktın!" diyeceğinize "Dürdane Hanım hamile kaldı! " deseniz daha doğru olur. Bununla beraber işte görüyorsunuz ki kendisinden vazgeçmedim; fakat karnındaki çocuk için başka çözüm bulamam.

– Yavrucağı yok etmek gibi bir çözüm! Öyle değil mi?

– Ne yapayım, efendim, ne yapayım? İmkânı varsa besleyip büyütelim!

– Eğer Dürdane'ye nikâh kıyma sözünden dönmediyseniz, nikâhtan sonra evladınızı yine bağrınıza basarsınız!

– El alem ne der? Bunlar nikâhtan önce.

– Çocuğu kendinize evlâtlık almış olursunuz.

– Amma yaptınız, ha!

– Demek oluyor ki nikâh falan hâlâ Dürdaneciği oyalamak için uydurulmuş!

– Çok oldun kalfa! İnsanı kızdırıyorsun! Sanki "Evet, aldatıyorum! " diyecek olsam ne yapabilirsiniz? Bu sadece Dürdane'yi rezil edecek bir durum. Ben her şeyi inkâr edip işin içinden çıkarım. Nasıl ispat edeceksiniz?

– Ben de zaten bunları düşünüyorum. Hem eminim ki işin eninde sonunda varacağı nokta bu olacak.

– Fakat ben yine sizin bildiğiniz adamlardan olmadığım için işte gördüğünüz gibi Dürdane Hanım'ı ziyaret etmeye devam ediyorum. Durun bakalım, Allah ne gösterecek!

– Bir buçuk, iki ay sonra zavallı Dürdane'yi elalemin diline düşürecek bir şey gösterecek!

Ah, anneciği sağ olsaydı bu belâlar başına gelir miydi? Ah, beni dinlemedi! Beni dinleseydi...

– Sizi dinleseydi benim yüzüme bile bakmazdı, değil mi?

– Şüphesiz!

– Bereket versin ki...

Mergub, sözünü bitiremedi. Telefondan gelen sesten anlaşıldığı kadarıyla

Oda kapısı açılıp Dürdane içeri girdi. Bunu kızın şu sözleri takip etti:

– Babam daha yatmamış olduğu için biraz geciktim. Bağışlayın; fakat bu gece sizin canınızı sıkmaktan başka bir şey yapmayacağım.

– Estağfurullah, meleğim! Sizin ağzınızdan beni üzecek tek kelime çıkmış mıdır?

– Öyleyse söyleyin bakalım bu gün neredeydiniz, beyim?

– Nerede olmamı isterdiniz?

– Zannederim ki gezdiğiniz yerleri inkâr edemeyecek kadar olsun terbiyeniz vardır!

– Ben de öyle düşünüyorum. Terbiyesiz bir adamı size adamı size kul olmaya lâyık göremediğim için kendimde de terbiye olduğuna inanıyorum.

– Öyleyse bu gün neredeydiniz?

– Nerede bulunmuş olmamı arzu ederseniz oradaydım.

– Hayır, şaka bir yana, bu gün Bağlarbaşı'nda değil miydiniz?

– Evet!

– Oraya kimin için gittiniz?

– Bağlarbaşı'na kimin için gidilir? Kendim için gittim. Bir gezinti yerine gitmek yasak mı?

– Estağfurullah! Neden yasak olsun? Fakat insan bazen gezmeye kendisi için gitmez.

Nasıl ki bir zamanlar yalnız kendiniz için gitmeyip benim için giderdiniz.

– Evet, öyleydi, fakat şimdi sizin için gitmediğime göre sizden başka kimse için de gidemeyeceğim ortada.

Dolayısıyla efkâr dağıtıp, biraz açılmak için gittim.

– Pekâlâ, efkâr dağıtmak için gitmiş olun. Kimlerle efkâr dağıttınız bakayım!

– Acayip! Sorgulanıyoruz, ha?

– İlişkimiz bu kadar ilerledikten sonra sorgulamaya hakkım yoksa emredin de sormayayım! Ama ben hâlâ soru sormaya hakkım olduğunu düşünüyorum. Söyleyin bakalım, kimlerle gezdiniz?

– Korkarım Gülbeyaz kalfanın sözleri sonunda aklını bulandırmaya başladı. Korkarım bana iftira edecek kadar ileri gitti.

– Gülbeyaz'a olan kızgınlığınızı sormuyorum, beyim! Bağlarbaşı'nda kimlerle gezdiğinizi soruyorum.

– Yapma be güzelim! Bağlarbaşı'nda kiminle gezilir?

– Bana soruyorsanız söyleyeyim? Kadınlarla gezilir, efkâr dağıtılır. Mesela Mısırlı hanımlarla! Ulviye Hatunlarla!

– Ulviye Hatun da kim oluyormuş?

– İşte bu gün Bağlarbaşı'nda esir gibi arabasının yanından ayrılmadığınız çingene suratlı karı!

Bu söz üzerine Mergub Bey'in ne hallere girdiğini sormayınız! Ne yazık ki, bu sözleri ileten telefon olduğu için, konuşanların yüzü görülmüyordu. Fakat Ulviye Hanım, kendisi hakkında söylenenleri duyunca yüzü değişti. Ama kızmadı. Tam tersi gülümseyerek kendi kendine:

– Zavallı kızcağız! Aşk adama neler söyletiyor! Kendisiyle bir kere bile selâmlaşmadığım belki de yüzümü dikkatlice görmediği halde kıskançlıkla ağzından çıkanlar benim aleyhime değil, sevdiği adamın aleyhine bir öfkedir. Beni sevdiği adamın gözünden düşürmek için böyle söylüyor.

Dürdane'nin bu sözüne Mergub Bey cevap olarak:

– Çingene yüzlü bir kadın olduğunu siz kendiniz söylüyorsunuz, bu durumda beni azarlamanıza bir anlam veremiyorum! Sizin gibi bir melekle mutlu olan adam tutar da öyle çingene suretli bir kadınla efkâr dağıtır mı? Ulviye'nin hali değişti. Kendi kendisine dedi ki:

– Konuş Mergub, konuş! Dök içini dökebildiğin kadar da sana olan kızgınlığım arttıkça artsın.

Dürdane dedi ki:

– Ama o size çingene suratlı gelmiyor. Hepsi bundan ibaret olsaydı arabasının peşinden deliler gibi koşmazdınız.

– Size bunu haber veren yanlış haber vermiş, canım.

– Yok, yanlış haber vermiş demeyin, sen yanlış görmüşsün deyin. Haber veren yok. Kendi gözlerimle gördüm.

– Siz mi gördünüz? Demek ki siz de Bağlarbaşı'na gittiniz.

– Evet!

– Öyleyse siz bana kızmadan önce ben size kızsam haklı değil miyim?

– Neden?

– Bağlarbaşı'na gitmek bir hata ise erkek için değil kadın için hata olur.

Telefona kulağını dayamış olan Ulviye, hayretler içinde:

– Vay çapkın hınzır, vay! Şu Dürdane'yi haksız çıkar da göreyim seni!

Bu söz karşısında Dürdane'nin dili tutuldu ne diyeceğini bilemedi, bu da telefondan duyulan "Şey... Ben... Bağlar... Hani ya..." gibi savruk ifadelerden anlaşılıyordu. Sonunda diyebildi ki:

– Ben Bağlarbaşı'na yalnız sizi gözetlemek için gitmiştim. Zira şüphelerim...

– Estağfurullah, efendim! Ona lâf derler. Benim neyimi gözleyecektiniz? Ziyaretlerim aksıyor mu? Sizden soğudum mu ki şüphe edesiniz? Fakat ben Gülbeyaz Hanım efendinin hal ve hareketlerinden fazlasıyla şüphelendim. Eminim sizi benden soğutup, size başka birisini sevdirmeye çalışıyor.

– Üstüme iyilik sağlık! Gülbeyaz sizinle görüşmeme bile sırf nikâhımızın kıyılacağı kesin olduğu için izin veriyor. Beni sizin nikâhlı karınız gibi görüyor da onun için; yoksa Gülbeyaz'ı ne zannettiniz?

Bu da doğrudan doğruya bana hakaret değil mi?

– Ya benim Mısırlı hanımla buluştuğumu söyleyerek iftira etmek daha büyük hakaret değil midir?

– Sizin bu halinizi ben gözümle gördüm.

– Evet! Gördünüz, ama nedenini de söyleyeyim mi? Ben de sizin Bağlarbaşı'nda olduğunuzu gördüm.

Benden habersiz oraya gelmenize de canım sıkıldı. İşte onun için, yani sırf sizi üzmek için ben de Mısırlı hanıma ilgi gösterdim.

Bu söz üzerine odaya bir sessizlik hâkim oldu.

Telefonun başında bulunan Ulviye ise Mergub'un bu konudaki ustalığına şaşıyor ve intikam alma isteği gittikçe kamçılanıyordu.

Kendi kendine:

– Hınzır Mergub! Senden yalnız Dürdane'nin değil, kendi intikamımı da almazsam bana da Ulviye, daha doğrusu Acem Ali Bey demesinler!

Ne dersiniz? Ulviye'nin korktuğu başına geldi! Alçak Mergub, konuşmaya devam ederek sonunda kendini haklı çıkarıp Dürdane zavallısına haksız olduğunu kabul ettirdi.

Ancak bu zaferi yalnız kendi çabasıyla kazanmadı. Belki Dürdane kendisine gerçekten âşık olduğundan o hınzırı bu meselede de galip çıkardı.

Ah, bu aşk denen sarhoşluğun insanı ne hale getirdiğine akıl sır ermiyor! Bazı yenilgiler, insana galibiyet kadar zevk verir. Dürdane gibi bir âşık için,

– Bak, masum olduğunu ispatlamak için bana ne diller döküyor. Beni sevmese, bana bu kadar önem verir miydi? Gerçekten hatalıysa da affettim. " demek ne kadar tatlıdır.

Sonra Ulviye birtakım seslerden Mergubla Dürdane'nin sarılıp koklaşmaya başladığını anlayınca, artık telefonun başından kalkıp yatağına girdiyse de Mergub'a olan kızgınlığından geç vakitlere kadar gözüne uyku girmedi.

Hatırlarsanız Ulviye yalnızca gerçek bir romanın akışını görmek için komşusunu böyle dinleme merakına kapılmıştı. Hâlbuki merakın gittikçe artması ve bazı yeni hallerin ortaya çıkması, Ulviye'yi de bu hikâyenin kahramanlarına dâhil etmiştir. Hem de en önemli kahramanlardan biri olup çıkmıştır.

Şimdi, Ulviye'nin intikam alma isteği arttıkça bu intikamın katiyen erkek kılığıyla alınacağına inanarak erkek olarak ününü daha da yaymayı aklına koydu. İşte Galata âlemleri ve Sandalcı Sohbet'le tanışmaları da bu zamana denk gelir; bu olaylarda öyle tehlikelere atılmıştır ki benim diyen erkekler bile bu kadarını göze alamaz.

Bununla birlikte bir taraftan da Mergub'la ilişkisini sürdürmeyi ihmal etmiyordu. Hem de bu işte gayet dikkatli davranarak, Mergub'un yalvarıp yakarmaları arttıkça kendi de naz yapar, hal ve tavırlarıyla Mergub'a, "Sana vurgunum fakat beni aldatmandan korkuyorum" demek isterdi. Mergub bunu anlamış olmalı ki Mısırlı esmer yosmaya kavuşmanın onu sonsuza kadar seveceğine inandırmakla mümkün olacağını anlayarak; Dürdane gibi onu da evlenme vaadiyle kandırmaya başlamış ve onun gibi taze bir dulun, kendi gözünde bakirelerden farksız olduğunu söyleyecek kadar ileri gitmişti.

Şunu da belirtelim ki bazı hanımlar dul birine bu gözle bakılmasından hoşlanıyor olsa bile Ulviye bunu da bir hakaret sayarak böyle bir cesareti terbiyesizlik kabul ettiğinden Mergub'a duyduğu nefret de artmıştır.

Mektuplaşa mektuplaşa iş o noktaya geldi ki artık ayağının tozuna bir kere yüzünü, gözünü sürme şerefine ermek isteyen Mergub'un yalvarışları karşısında Ulviye Hanım dayanamadı. Bir gün gündüz vakti, Mergub'u sadece bir kahve iç-

mek için yalısına davet etti. Hâlbuki aynı günün gecesinde Mergub Bey, yine Dürdane Hanım'ın yanına uğramış, kızın gebeliği artık ayını bitirip gününü doldurmak üzere olduğundan o gece Gülbeyaz Kalfa, Dürdane'yle Mergub kucak kucağa iken açmış ağzını yummuş, gözünü hem söylemiş hem ağlamış; şu hâlin âleme karşı bir rezalet olacağını ve böyle bir şeyin olmaması için gereken tedbirlere başvurulmasının şart olduğunu anlatarak Mergub Bey'i öfkelendirmiş, bey de eğer Gülbeyaz böyle tuhaf davranmaya devam edecek olursa bir daha ziyaretine gelmeyeceğini söyleyerek Dürdane'yi üzmüş, hüngür hüngür ağlatmıştı. Bu tavırların Mergub için Dürdane'yi terk etmeye bahane aramak olduğunu kim olsa anlar; gerçekten ona olan aşkı yüzünden zavallı Dürdane ya Mergub'un niyetini anlayamayarak ya da anlamış olduğu halde sırf terk edilmemek için hain Mergub'a gerek Gülbeyaz ve gerek kendisini affettirmek için o kadar yalvarıyordu ki Ulviye'nin artık sabrı tükenmişti. Bir yolunu bulsa telefonu ağzına alıp "Be zalim adam! Bu kadar alçaklıktan sonra yaptığından utanmıyor musun? Kızcağızın inci gibi gözyaşları da mı katı yüreğini yumuşatmıyor?" diye haykırmak istedi.

Sonraki gün tam Ulviye bu hala üzülüyorken kararlaştırılan vakitte, Mergub bey yalının arka kapısından çıktı. Ulviye Hanım, annesini asla kırmaz, bundan dolayı şimdiye kadar birçok örneğini görmüş olduğumuz eğlencelerini de annesinden saklardı; ancak bazı hal ve hareketlerinde o kadar korktuğu da söylenemezdi. Mergub Bey'i az da olsa çekinerek büyük bir kibarlıkla odasına aldı. Mergub diller döküyor, teşekkürler ediyor! Adam, gerçek bir laf cambazıydı. Ulviye de ondan aşağı kalmıyordu. Mergub, sadakatinden, Ulviye'ye olan şiddetli aşkından o kadar ciddî bahsediyordu ki bunları söyleyeni yakından tanıyan biri bu hallerini görseydi kahkahalarla gülmekten kendini alamazdı.

Ulviye laf arasında: "Vallahi Mergub, size doğrusunu söyleyeyim mi? Ben şimdiye kadar hiç bir erkeği sevmedim.

Eğer bir erkeği sevecek olsaydım, o da siz olurdunuz. Ancak erkeklerin hiç birisine güvenmem. Onlar bir kadını "aşk" sözcüğünün a'sı kadar sevmezler. Yalnız bir kadını beğenip dostluk kurmak için severler. Bu gün sevdikleri kadından biraz güzelini yarın görseler anında ona gönül verirler."

– Aman efendim! Bu sözleri yalnız bana söylüyor olsaydınız yanınızdan ayrılmayan kulunuz olduğum için bu sitemleri şeref sayardım. Fakat siz bütün erkeklere iftira atıyorsunuz.

– Yanılıyorsunuz, beyim, gerçekten yaşadıklarımı söylüyorum; hatta diyebilirim ki bir erkek beğenip sevdiği kadından daha gencini, daha güzelini gördüğü zaman ona gönül vermesi şöyle dursun, ondan çirkinlerine bile sahip olmak istediği görülmüştür.

– İzin verirseniz efendim, bu sözünüzü kabul edemeyeceğim.

– O kadar da kendinize güvenmeyin beyim! Ben bazı adamlar tanırım ki melek gibi bir kızcağızı baştan çıkarmış olduğu halde, benim gibi çingene suratlı bir kadına bile aşkını ilan etmeye çekinmemiştir.

Ulviye'nin bu lâfı Mergub'u çingene suratlı, daha doğrusu hayalet denebilecek hâle getirdi. Çünkü anladığımız kadarıyla Mergub, gayet zeki bir alçak olup, öyle beş, on gün; beş, on hafta; beş, on ay önce yaşananları unutmadığı gibi, bu duruma yapılan göndermeleri de pekâlâ fark ederdi. Dahası, kendisi hem beyaz tenli, hem de biraz çabuk sinirlenen bir adam olduğundan az bir şeyle ya başına sıçrayan kandan yüzünün mosmor olması ya da sapsarı kesilmesi onu ele verirdi.

Ulviye'nin manalı sözleri üzerine Mergub, bir anda mosmor ve ardından sapsarı kesildikten sonra dedi ki:

– Efendim, buna bir diyeceğim yok, fakat bahsettiğiniz adamın ilk beğendiği kadın ile sonra beğendiği kadın arasında mutlaka dağlar kadar fark olmalı ki ikinci güzeli tercih etmiş olsun. Siz de bilirsiniz ki insan az olgunlaşmış bir meyveyi yerken ondan daha olgununu yiyince yeniden öncekine

döndüğünde, onu tatsız bulur. Gönül işlerinde de bu böyledir. Alçağın bu sözleriyle nerdeyse ikna olacak olan Ulviye Hanım, daha fazla dayanamayarak:

– Doğru ilk sevdiği kadınla sonraki arasında epey fark var. Bakın, size o farkı da anlatayım: İlk sevdiği, dünyada eline bir erkeğin eli değmemiş gül goncasıdır; sonradan beğendiği ise otuzluk bir karı! İlk sevdiği, kendisi için öyle fedakârlıklarda bulunmuştur ki sonradan beğendiği kadın bu fedakârlığı başkaları için yapmıştır.

İlk sevdiğinin kalbinde şimdiye kadar kendisinden başka hiç bir sevgiliye yer vermemiş olduğu halde, sonradan sevdiği kadın binlercesine aşık olmuştur.

Ve hâlâ kendisini sevdiği şüphelidir.

Ve bir de ilk aşkının karnında o çılgın aşkın bir de anısı var ki bu gün, yarın dünyaya gözlerini açmak üzeredir. İkinci sevdiğinde ise henüz kendisine dair üzüntünün adı bile yoktur. İlk sevdiğini terk ederse kızcağız da kuşkusuz canına kıyar. Sonradan beğendiği ise onun için eski pabuçlarına bile kıymaz. Bu kadar fark az mıdır?

Mergub'un halden hale girdiğini az çok tahmin ediyorsunuzdur. O zeki çapkın, bütün bunların kiminle ilgili olduğunu olduğunu hemencecik anladığı halde anlamamış gibi yapmanın artık işe yaramayacağını düşünerek:

– Anladım efendim, anladım! Sizi sevmek gibi bir suç işlediğim için bana sitem ediyorsunuz. Hem de yalı komşunuzla yaşadığım macerayı da bildiğiniz için bunu kullanıyorsunuz.

Hatta size bu sırrı verenin de Gülbeyaz dedikleri bunak kadın olduğunda eminim.

Anlamsız telâşından dolayı ne yapacağını şaşırarak evlâdı gibi sevdiği hanımının sırrını size açmıştır.

– Söyleyecekleriniz bitti mi?

– İsterseniz bitireyim; ama işin aslını bilseydiniz, bu konuda siz de bana hak verirdiniz; zaten ben Dürdane'yi sev-

miyorum. O beni bulup sevdi, ben de genç kız üzülmesin diye aşkına karşılık verdim.

– O karşılık da tdeneyimsiz bir kızı hamile bırakacak kadar ilerledi, öyle değil mi?

– O kusur da bende mi, efendim?

– Estağfurullah! Hiç erkekte kusur olur mu?

– Gerçekten benim bir suçum yok, efendim! Fakat ne yapayım Gülbeyaz sizin de aklınızı çelmiş.

– Gülbeyaz'a hem yaşlı diyorsunuz, hem de beni kandırdığından söz ediyorsunuz. Acaba, ben bir bunağa inanacak kadar aptal mıyım ?

– Kesinlikle hayır, efendim!

– Hâlbuki ben Gülbeyaz'ı hiç tanımıyorum! Kendisiyle bir kez bile selâmlaşmadım.

– Neden inkâr ettiğinizi anlayamadım.

– İnkâr mı? Niye inkâr edecekmişim? Hayatımda bir kez olsun şakayla dahi yalan söylemedim ki şimdi söyleyeyim. Buraya gelin de, beni olaylardan haberdar edenin kim olduğunu size göstereyim!

Ulviye Hanım, Mergub Bey'in kolundan tutarak telefonun yanına götürdü. Dedi ki:

– Şuraya kulağınızı yaklaştırın. Gerçi yaklaşmaya da gerek yok. İşte; Dürdane'nin odasında söylenen sözler sanki burada söyleniyormuş gibi, açık seçik duyuluyor.

Tesadüfe bakın ki bu sırada Gülbeyaz'la Dürdane dertleşiyor, yine Gülbeyaz'ın çıkışmalarına karşılık Dürdane diyordu ki:

– Ah dadıcığım, ne yapayım? İşte görüyorsun ki Mergub'un benden bıktığını kabul ediyorum! Beni terk etmek için bahane aradığının da farkındayım. Biliyorum hamile oluşumu bahane edecek ve çocuğu asla tanımayacağı gibi, el âleme rezil olduğum zaman beni yüzüstü bırakacak, fakat ne yapayım?

Seviyorum, çıldırıyorum! Tek beni terk etmesin de ben her şeye razıyım. Varayım el âlemin diline düşeyim. Baba-

mın evinden kovularak sürüm sürüm sürüneyim. Mergub için katlandığım her çile bana mutluluk veriyor.

Ulviye, Gülbeyaz'la kızın arasında uzayıp giden şu konuşmayı

Mergub Bey'e tamamıyla dinletmedi. Bu kadarını dinlettikten sonra Mergub'a dedi ki:

– Duydunuz değil mi, beyim? Ne kadar zavallı!

– Gerçekten de zavallı! Fakat az önce de belirttiğim gibi bu hâle benim sebep olmadığımı ve her şeyin kendi isteğiyle olduğunu da itiraf ediyor.

– Yaptığınız da iş mi! Madem kızcağızı almayacaktınız, onun size olan çılgınca aşkından niye faydalandınız?

Daha geçen gece o kadar sözü söyleyen, ben miydim? Dürdane'nin Bağlarbaşı'nda gördüğünüz çingene kılıklı kadınıçkıskanmaması için döktüğünüz dilleri unuttunuz mu?

– Evet! Bu alete telefon diyorlar özelliklerini bazı gazetelerde okumuştum. Bununla her konuştuğumuzu duymuşsunuzdur.

– Hatta öpüştüğünüz zaman çıkan şapırtıları bile!

– Bağlarbaşı'ndaki kadına o kötü yakıştırmayı yapanın ben olmadığımı da biliyorsunuz. Bu yüzden bana değil, Dürdane'ye kızmalısınız!

– Sizin kadar yüzsüz bir adam olsaydım, belki Dürdane'ye kızardım; ama ben Dürdane'yi takdir ediyorum. Sadece sizi sevdiği için böyle hareket ediyor. Fakat sizin övülecek bir tarafınızı göremiyorum. Sizi bu kadar sevdiği halde Dürdane gibi bir öksüzü hamile bıraktıktan sonra onu terketmek için kendi çocuğunuzu öldürmesini teklif ediyorsunuz.

Bu, mertliğe hiç yakışır mı? Yoksa "Ben seni nikâhsız koynuma almışsam da sana olan aşkımın temizlik ve saflığı nikâh kadar kutsaldır. Gel, şimdi ilişkimizi bir nikâhla resmileştirelim." demek mi mertliğe yakışır?

Eğer böyle mertçe davranırsanız, kim sizi ayıplayabilir?

Ulviye'nin bu sözü üzerine Mergub Bey dondu kaldı. Kızardı, bozardı, sarardı, soldu. Nihayet Ulviye'nin onu sevdiğini söylemek için değil, bu iş için çağırmış olduğunu anlayarak dedi ki:

– Efendim, siz beni buraya bir nikâh rehberliği için mi davet ettiniz?

Artık Ulviye'nin sabrı tükendi. Fakat yine de, kızdığını belli etmeyerek dedi ki:

– Bir kere, seni ben çağırmadım. Çekmece dolusu mektupların görüşmenin senin isteğinle olduğunu ispatlar. Seni yalnız düğün kılavuzluğu yapmak için de çağırmadım. Kılavuzluk şerefli bir iş olduğundan bence övgüye layıktır, ancak Dürdane'yi tanımıyorum ki kılavuzluğunu yapayım: fakat Dürdane'ye haksızlık yapıldığına inanıyorum. Allah için onun intikamını senden almaya hakkım vardır. Önünde iki seçeneğin var:

– Ya Dürdane'yi bir haftaya kadar nikâhlarsın ya da seni öldürmek boynumun borcu olur; tercih sana kalmış!

Mergub, Ulviye'nin yüzüne öyle bir baktı ki, görseydiniz gülerdiniz.

Ama gözleri çakmak çakmak olan Ulviye'nin şakası yoktu. Üzerinde her ne kadar kadın kıyafeti olsa da Ulviye'nin yüzü ve gözleri Acem Ali Bey'in Sandalcı Sohbet gibi bir haydutu bile titreten gözleri ve tavrıydı.

Fakat Mergub, Acem Ali Bey'i tanımazdı ki onun gözlerinin şimdi Ulviye'de olan gözler olduğunu farketsin; bundan dolayı dedi ki:

– Dürdane'yle evlenip evlenmemek bana kalmış, size ne!

– Pişman olacağın sözü söyleme! Tekrar soruyorum, Dürdane'yi.

– Hayır, efendim, boşuna uğraşmayın. Ben size açık açık söyleyeyim; ben kız oğlan kızken yanımda bu kadar rahat davranan bir kızı alamam. Onda bu âşık cesareti varken yarın başka birisini de beni sevdiği gibi sevmeyeceğinden nasıl emin olabilirim?

– Alçak!

– Doğru söylüyorsunuz! Bu durumda beni öldürmeye kalkışırsanız ben de kendimi savunurum. Zaten böyle yerlere tedbirsiz gelinir mi sandınız?

Diyerek Mergub, pantolonunun cebinden bir revolver çıkarınca Ulviye, yani Acem Ali Bey Mergub'un en küçük bir hareketine fırsat vermeden şık beyin kolundan tutarak öyle bir sıktı ki kolunun kemikleri eziliyormuş gibi,

– Aman kolum! diye inleyen Mergup'un elinden tabanca düşüverdi.

Ulviye dedi ki:

– Her peçeliyi kadın mı sandın? Haydi, beyim, ölümün burada, benim evimde olamaz. Misafirperverlik şanına yakışmaz. Bundan sonra yakın yerime uğrayayım deme!

Mergub ilk tehdide pek kulak asmadıysa da işte bu ikinci tehdidi fazlasıyla ciddiye aldı. Çünkü kolu kopmuş gibi ağrıyordu.

Zavallı Mergub, oradan sağ salim çıktığına şükrederek fakir fukaraya sadaka verdi; akşam yatağına girerken koluna baktı, Ulviye'nin parmaklarının değdiği yerlerden sanki kan fışkırıp gömleğini kıpkırmızı yapmış.

•••

Ayşe Ebe'nin neredeyse bir roman olan hikâyesinin üstünden yaklaşık bir hafta geçmişti. Sandalcı Sohbet'le Acem Ali Bey Ortaköy'de, vapur iskelesinin yanındaki gazinoda buluştular. İkisi de birer nargile almış, aralarında iskemle ve üzerinde iki fincan kahve ile iki bardak su bulunduğu halde diz dize oturmuş, konuşuyorlardı.

Acem Ali Bey:

– Eeee, Sohbet! Yaptığımız işi beğendin mi?

– Hangi işi?

– Gece yansı ebe hanımı kaçırıp bir genç kızı doğurtmak işini?

– Benim hiç bir şeyden haberim yok ki beğenip beğenmediğimi söyleyeyim!

Acem Ali, arkadaşının yüzüne anlamlı bir şekilde baktı. Sohbet, devamla:

– Ne bakıyorsunuz? Benim bir şeyden haberim yok dememe mi şaşırdınız?

– Gerçi, bu sırrı saklamak gerektiğini sana sıkıca tembihlemiş olsam da benden bile saklayacak kadar numara yap dememiştim.

– Hayır, bunda numara yapacak bir şey yok! Ebe olduğunu sonradan anladığım bir kadını gece evinden çıkarıp bir yalıya götürdük, sonra aynı yalıdan alıp evine geri getirdik. İşte benim bildiğim bu kadar, değil mi? Bu kadarcık bir şeyin neresini beğeneyim?

– Demek oluyor ki bu hikâyeyi sana anlatmamı istiyorsun, öyle mi?

– Hayır! Bir şeyi bana anlatmanız gerekse, anlatırdınız. Mademki anlatmadınız, o şeyi anlamam gerekmiyor demek ki. Ben üstüme vazife olmayan şeyleri anlamaya hiç de meraklı değilim. Bildiğim bir şey varsa o da her ne emredersenız sorgusuz sualsiz yerine getirmekten ibarettir.

– Teşekkür ederim, Sohbet! Fakat bu konuyu bilmen gerekiyor. Çünkü iş daha bitmedi, diye Acem Ali Bey, Ulviye Hanım'ın, Dürdane Hanım'ın durumunu nasıl araştırdığını ve sonunda Mergub Bey'i kendince suçlu bulduğunu, bu hikâyeyi okuyarak bizim anlamış olduğumuz kadarıyla anlattı. Yalnız o Ulviye Hanım'ın Acem Ali Bey olduğunu ve Mergub Bey'i Bağlarbaşı'nda nasıl kendine âşık ettiği gibi meselelere hiç değinmeyip, buraları güya Mergub kendi tanıdığı Ulviye Hanım'a da asılınca Mergub'u orada sıkıştırıp son tehdidini yapmış gibi değiştirerek anlattı.

Fakat Sandalcı Sohbet, karşısındaki Acem Ali'nin koynunda nur topu gibi iki memeyi fanila gömlek altından görür de Acem Ali Bey'in Ulviye isminde bir sevdiğinin olduğuna inanır mı hiç?

Ancak Sandalcı Sohbet, Acem'in söylediği sözlerin hepsine inanmış gibi yapıp, içinden geçenleri asla belli etmedi. Acem Ali, hikâyesini bitirdikten sonra Sohbet'e dedi ki:

– Zavallı bir kızı böylece aldatıp dünyaya bir de çocuk getirdiği halde onu terk eden adama ne ceza verirdin? Ama kızcağız bundan sonra başka bir adamla evlendiği takdirde onun tarafından sevilmek şöyle dursun,

Hayatının sonuna kadar bu lekeyle dolaşacak. Büyük bir olasılıkla evlendiği gecenin sabahında kocası onu boşayacak. Hele hiç bir şeyde suçu günahı olmayan masum bir çocuk, annesi ve babası sağ olduğu halde öksüz kalacak. Yaşadığı sürece piç diye diğer insanlardan birkaç derece aşağı sayılacak. Bunların hepsine sebep olan adamın cezasını sana bıraksalar ne yapardın?

Sandalcı Sohbet cevap vermekte acele etmedi, derin derin düşünmeye başladı. Hatta Acem Ali, hikâyeyi anlatıp bitirinceye kadar nargileler de yanıp bitmiş olduğundan Sohbet, nargilesini tazelemek için kahveciye emir verdi.

Acem Ali dedi ki:

– Neden cevap vermiyorsun?

– Eğer sizin gördüğünüz ve anlattığınız durum, aynen olmuşsa şüphesiz Mergub denen alçağı etlerini cımbızla koparark gebertmeli.

– Benim arayıp soruşturmalarım neden yanlış olsun? Her şey gün gibi ortada değil mi?

– Doğru ama güneş bile bazen bulut arkasında gizlenir de, o gün güneş hiç doğmamış zannedilir.

Böyle işlerde bir suç var mı, yok mu; suç varsa gerçekte hangi taraftadır?

Bunu iyice anlamak çok mühimdir, efendim! Bu araştırma doğrulanmadığı zaman hiç suçu olmayan birini en büyük suçu işlemiş gibi cezalandırmak hiç bir zaman adalet ve mertliğe sığmaz, aksine zulüm ve alçaklık sayılır Acem Ali biraz düşündü. Dedi ki:

– Bir sözün bir sözünü tutmuyor, Sohbet! Az önce her emrime gözü kapalı itaat edeceğini söylediğin halde şimdi arayıp soruşturmalarımda hata olduğunu söyleyerek beni yalancı çıkarıyorsun!

– Öyle değil, efendim! Siz bana Mergub Bey'i öldürelim demediniz! Şayet vicdani sorumluluğu üzerinize alırsanız hemen göğsüne bıçağı saplardım: Siz, bana şöyle şöyle yapan adamı nasıl cezalandıracağımı sordunuz. Benden bir karar vermemi istediniz. Tam olarak bilmediğim bir meselede nasıl karar veririm?

– Sen bilmiyorsan ben biliyorum!

– Öyleyse kararı siz veriniz; birlikte uygulayalım.

– Bunlar nasıl söz, Allâhını seversen? Ben bu laflardan hiç bir şey anlayamıyorum.

– Bıkmayacağınızı bilsem, size anlatırdım.

– Neden bıkayım? Anlat da dinleyeyim:

– Öyleyse dinleyin! diye Sandalcı Sohbet şu meseleyi anlatmaya başladı:

– ... Paşa'nın Sohbet isminde bir kölesi vardı. Sekiz yaşındayken evine almış, evlât gibi büyütmeye başlamıştı. Bu çocuk, esaretin ne olduğunu bilmeyen çocuklardan olmayıp işin en ilerisini, sonunu düşünür; görünüşte çocuk, aslında olgun sayılacak biriydi. Bu yüzden, dünyada esaret için, hürriyet için, her şey hakkında kendine özgü bir fikri olduğu gibi, paraya da farklı gözle bakıyordu.

Sohbet, kendi kendisine demişti ki: Dünyada Allah'tan sonra her şeye değilse de çoğu şeye gücü yeten ancak paradır. Akıl ve ilim gibi şeyler maldan mülkten ayrı düşünülemez; para olmadıktan sonra aklın delilikten, bilginin de cehaletten farkı kalmaz. Beş parasız bir adam, Süveyş Kanalını açabileceğinden bahsetmeye kalksa, delirmiş diye timarhaneye tıkarlar.

İşte bu fikirle Sohbet Bey, -Sohbet, Paşa hazretlerinin manevi evladı gibi olduğundan evde herkes ona "bey" diye hitap ederdi- Sohbet Bey, önce bir kumbara satın alarak paşa ve hanımlar kaç para verirse oraya atar, biriktirirdi. Ama bunu herkesten gizli tutup, kumbarasını o kadar özenle saklardı ki yerini şeytanlar bile bulamazdı. Sohbet diğer çocuklar gibi tatlıyı, şekeri sevmez, oyuncaklardan falan pek hoşlanmazdı. Gündelik, haftalık bahşiş adına eline kaç para geçerse kumbaraya attığından, az bir zaman içinde kumbara şıkır şıkır paralarla doldu. Bu durumda Sohbet, hep böyle para biriktirecek olursa kumbaralar çoğalacağından saklanması zor olur diye düşündü. Bunun üzerine, bir gün kumbarayı açıp da içinde kuruşluk ve ikilik mecidiye olarak iki yüz seksen kuruş birikmiş olduğunu görünce konağa yakın bir sarrafa giderek güya hanım efendinin emriyle gelmiş gibi bir de selam getirerek bu paraları altına çevirdi. İki lira, üççeyrekten iba-

ret olan servetinin az yer kapladığını görünce, bu tür paradan bir kumbaraya çok miktarda sığdırabileceğini anlayarak memnun oldu. Ondan sonra Sohbet'in iki kumbarası oldu, birisi altınlar için ve diğeri para içindi, para kumbarası doldukça açar, parayla altın alarak, altın kumbarasına koyardı.

Lâfı uzatmayalım! Bunun üzerinden dört-beş sene geçti. Sohbet, on üç yaşını geçip, on dördüne geldi. Hem de büyüdükçe gündelik, haftalık, aylık bahşiş gibi paraların miktarı da arttığından para kumbaraları sık sık dolar, açılır, içindeki para altına çevrilerek, onlara ayrılmış olan kumbaralara konulurdu.

Burada Acem Ali, Sandalcı Sohbet'in sözünü keserek dedi ki:

– Kumbaralara ha? Kumbara değil!

Sandalcı Sohbet, faslına devam etti:

– Evet, kumbaralara! Çünkü onlar da çoğalmıştı. Sohbet on dört yaşına geldiğinde beş, altı seneden beri biriktirdiği para dört kumbara doldurmuştu, her birinde yüzer lira vardı.

Sohbet, para denilen şeye her ne kadar çok önem veriyorsa da dünyada yalnız parayı değil, sevmeye değecek her şeyi severdi. Fakat her sevdiğine kavuşmak için en büyük kuvvetin parada olduğunu bildiğinden paraya verdiği değeri başka hiç bir şeye vermezdi. Belki bu alışkanlığını pek çok âlim ayıplar; fakat ben Sohbet'in bu davranışını yorumlamadan, her şeyi olduğu gibi anlatıyorum.

Sohbet, güzel bir çocuktu. Artık delikanlılık çağına yaklaştığından kendisine çeki düzen vermeye de başlamış böylece güzelliği bir kat daha artmıştı. Ama Sohbet bunu çok geç fark etti. Evdeki hizmetçilerin artık kendisine bir başka gözle baktıklarını anladığı halde Sohbet bunun kendi güzelliğinden değil belki böyle bir haremde kapalı olan kızların, her hangi bir erkeğe de bakacaklarını düşünüyordu.

Gerçekte Sohbet efendisini çok sever ve bir dediğini iki etmezdi, dünyada Allah'tan sonra efendisini tanır, efendisini

sever, efendisinden korkar; kısacası efendisinden başka aklında ve kalbinde kimseye yer vermezdi. Bu yüzden, haremde efendisinin kendi hizmetinde, kendisi için bulundurduğu hizmetçilerin, ona başka niyetlerle bakarak başka türlü gülümsemelerini ve başka türlü şakalaşıp, başka türlü oynaşmalarını, velinimeti efendisi için ihanet sayarak yatağını selamlık dairesine taşıdı. Gerçi, Paşa Efendinin bu yer değişikliğinden hiç haberi yokmuş gibi görünse de Sohbet'in bu kadar düşünceli bir çocuk olmasını takdir ettiği, bundan sonra, Sohbet'e duyduğu sevginin artmasından anlaşıldı.

Paşa'nın sevgisi o kadar arttı ki bir gün Sohbet'i yanına çağırarak "Oğlum!" diye söze başlayarak içki âlemleri gibi rezillikten kaçınması gerektiğine dair bir güzel nasihat ettikten sónra eğer şimdiye kadar sahip olduğu güzel ahlakı değişmezse, kız kardeşinin o zaman on üç yaşında bulunan kızını onunla evlendireceği sözünü vererek bundan böyle düzenli olarak ayda beş yüz kuruş da aylık bağladı.

Sohbet Bey'e öyle içkiden uzak durmayı öğütlemeye hiç lüzum yoktu. Zaten, Sohbet değil rakı, şarap, tütünün dâhi kullanmazdı. Ondan sonra da öğrenmedi. Sohbet'in kötü alışkanlığının olup olmadığını anlamak için sadece beş yüz kuruş aylığından yüz kuruşunu bile harcayacak yer bulamadığını söylemek yeter. Bir adamın huyunu anlamak için sadece onun harçlığına dikkat edin. Çünkü harçlığını saçıp savuran adam, kötü ahlaklı olmasa bile iyi adam da sayılmaz.

Bundan sonra Sohbet, artık kendisini Lütfiye Hanım'a ait bilerek haline tavrına daha bir dikkât göstermeye başladı. Paşa'nın yeğeni olan kızın ismi Lütfiye Hanım olup, o kadar zeki ve terbiyeli bir kızdı ki Paşa, Sohbet Bey'e verdiği sözü kıza da verdiği için, kız henüz on üç yaşında olduğu halde kendini nişanlı sayıyor ve Gül Cemal ismindeki ihtiyar baş kalfa aracılığıyla Sohbetle mektuplaştığı halde Gül Cemal'in beğenmeyip azarlayacağı tek bir harekette bulunmamıştır.

Bu arada Sohbet, para biriktirmeye devam ediyor. Artık çocukluktan beri alıştığı için bundan bir türlü vazgeçemiyor; liralarının miktarı arttıkça onun da sevinci artıyor. Para her ne kadar insanı her maksadına ulaştırırsa da, insanın aklının ucundan geçmeyen düşmanlıklara da fırsat vereceğini hiç düşünemiyor.

Konakta hem vekilharçlık, hem kayalık vazifesini yapan, Cemal Ağa isminde bir adam vardı ki içki, fuhuş, dolandırıcılık gibi ne ararsanız bulunan bir adamdı. O kadar ikiyüzlüydü ki Paşa'ya kendisini gerçekten dürüstmüş gibi gösteriyordu. Geceyi sabahlara kadar çapkınlıkta geçirdiği halde, sabahleyin sırf paşaya yaranmak için namazında abdestinde biri gibi davranırdı, iki yüzlülükte üstüne yoktu. Sohbet, efendisi gibi dindar bir adamın kapısında böyle bir yalancının bulunmasını hiç istemezdi ancak bu adam nerdeyse yirmi yıla yakın bir zamandan beri konakta bulunup, Paşa'nın tam güvenini kazanmış olduğundan bunun aleyhinde Paşa'ya söz söylemek, Cemal Ağa'nın yerine göz dikmek gibi anlaşılacağı için bir türlü ses çıkaramazdı. Cemal Ağa, bu kadar kötü ahlakın üstüne bir de Sohbet'e göz koymaz mı? Gerçi Sohbet, on altı, on yedi yaşlarını da geçip on sekizine yaklaştığından gayet hoş bir delikanlı olmuştu ancak kendisini bir alçağın pis arzularına alet olmaya lâyık bulmak şöyle dursun, Paşa Lütfiye Hanım'la kendisi sözlenmişken onunla gizlice buluştuğunda bile utancından yerin dibine geçer ve sanki affedilmez bir suç işliyormuş gibi sıkıntıdan terlerdi. Bu kadar temiz, bu kadar utangaç bir delikanlının Cemal Ağa gibi bir adinin pis arzularına karşılık vermesi mümkün mü?

Eğer Cemal Ağa bu hislerini açık açık söyleseydi, Sohbet kendisini daha kolay savunabilirdi. Ancak alçak, Sohbet'i içki içmeye davet ediyor ve böylece aralarındaki dostluğu ilerletmeye çalışıyordu, derken asıl niyetini sezdirmeye başlayınca Sohbet, kendini gerçekten içinden çıkılması güç bir belâyla karşı karşıya buldu. İçkiye, sigaraya alışmamak için

gösterdiği gayret karşısında Cemal Ağa ümidi keserek başka bir yoldan amacına ulaşmaya kalkıştı ve bu fuhuş âlemini Sohbet'e o kadar övdü ki başka hangi delikanlı olsa buna kanardı. Fakat Sohbet, yakında evleneceği Lütfiye Hanım dururken başkalarına kaşını kaldırıp bakmazdı.

Bir bayram günü evdekilerle bayramlaşırken Cemal Ağa Sohbet'i öpmeye kalkışınca; ömründe yanağını öptürmemiş olan Sohbet'in kan beynine sıçradı ise de Cemal Ağa, "Müslümanların bayramı, canım! Bayram günlerinde öpüşmek sünnettir! " diyerek işe başka bir renk verince Sohbet konuyu fazla uzatmak istemedi. Ancak ondan sonra "Ah, keşke her gün bayram olsa! " gibi pis şakaları tekrar etmesi Sohbet'i kızdırdıkça kızdırdı.

Bir gece Sohbet, sekiz yaşından beri biriktirdiği paraları saymakla meşguldü. Çünkü artık işe güce gereği gibi aklı eriyordu, nerdeyse bin liraya yaklaşan servetini boş yere saklamayıp, bunlarla hisse senedi alarak gelirinden faydalanmayı düşünüyordu. Birden dışarıda ayak sesleri duydu. Odasının kapısı açılıp da Cemal Ağa içeriye böyle vakitsiz girince Sohbet huylandıysa da kızdığını belli etmeye fırsat kalmadı. Çünkü Cemal Ağa böyle geç vakit odasında mum görüp de yangın gibi bir tehlikeden dolayı merak ederek geldiğini söyleyerek, Sohbet'in sözlerini ağzına tıkadığı gibi orta yerde böyle binlerce lira görünce bunları nerden bulduğunu sorarak işi büsbütün farklı bir noktaya getirdi.

Sohbet, bu parayı sekiz yaşından beri haftalık ve aylıklarından eline ne geçerse saklayarak biriktirdiğini söylediyse de Cemal Ağa'yı inandıramadı. Zavallı Sohbet, Cemal Ağa'nın bu tavrından biraz çekindiyse de aklına başka bir kötülük yapabileceği gelmedi, belki bu soysuz adamın dünyada kurmayacağı tuzak olamayacağından, parasına göz dikerek kendisine bir fenalık yapmasından korktu. Lâkin birkaç güne kadar parasını hisse senedine çevireceğini düşünerek rahatladı. Ve bununla teselli oldu. Meğer Cemal Ağa'nın

niyeti başkaymış. Ertesi günden itibaren Sohbet'e karşı tavrını değiştirdi.

– Sohbet, sen bir kızdan daha güzelsin! Lütfiye Hanım'ı sana vereceklerine seni gelin etsel er!" gibi terbiyesizliklerle de kalmayıp ona olan aşkını dile getirmeye başladı. Hem de bunlar gülüp geçilecek şakalardan değildi. Cemal Ağa, Sohbet'e karşı neler hissettiğini anlatarak,

– Ben senin aşkından çıldırıyorum. Sen bana acımazsan ben de seni mahvedinceye kadar elimden geleni ardıma koymam!" diye tehdit etmeye başlamıştı.

Sohbet, birkaç defa Cemal'i vurup öldürmeyi planladı; çünkü bu alçağın tehditlerine sessiz kalmanın, onun sevgilisi olma rezilliğini kabul etmeye hazır olmak demek olduğunu; böyle bir şeyi göze almaktansa namusunu kanla temizlemeyi yeğlerdi. Fakat Cemal Ağa'nın masum olduğuna ilk önce Paşa efendinin kendisi şahit olurdu, bu durumda Sohbet onun kılına dokunamazdı.

Cemal Ağa'nın tehditleri gün geçtikçe artıyor, Sohbet de gücünün yettiği kadar direnmeye çalışıyordu. Aralarında geçen sürtüşmeyi daha fazla anlatmaya gerek yok. Cemal Ağa rezil bir âşık ne kadar yüzsüzlük edebilirse etti. Sohbet de namuslu bir delikanlı ne kadar direnebilirse direndi. En son Sohbet, artık kendini savunmaktan aciz kalarak bir gün hiçbir şeyi gözü görmeyip, bir su sürahisini Cemal'in kafasında parçaladı. Bu hareket üzerine Sohbet, Cemal Ağa'nın hemen Paşa Efendiye giderek şikâyet edeceğini, kendisi de olan biteni anlatınca konağın içinin alt üst olacağını beklerken aksine Cemal Ağa hiç sesini çıkarmadı. Yalnız,

– Pekâlâ, Sohbet Beyefendi, pekâlâ! Demek oluyor ki size olan aşkıma sonunda bu cevabı verdiniz, öyle mi? Pekâlâ, bak ben de sana neler edeceğim!" dedi. Hatta Sohbet:

– Elinden geleni ardına koyma! Haydi, git Paşa'ya söyle; ben de senin yaptıklarını bir bir anlatırım. Sen mahvolursun!" dediği halde Cemal Ağa, buna hiç bir cevap vermeyerek odasına çekildi.

O gece böyle geçti. Ertesi gün de hiç bir taraftan ses soluk çıkmadı. Nihayet ikinci gece harem ağası Mansur Ağa ile bir uşak ve bir de Cemal Ağa Sohbet'in odasına geldiler. Hayır! Buna "geldiler" denilemez; "hücum ettiler" denir. Çünkü bu geliş hücumdan başka bir şey değildi. Sohbet, hayretler içinde bir köşeye saklanmıştı, bunlar sağı solu aramaya başladı. Tabii Sohbet'in henüz hiç bir şeyden haberi yok. Her taraf aranırken sıra yatakların bulunduğu yükün altında banyo gibi kapalı bir yere geldi, oraya konulmuş olan sandığı açtıklarında Sohbet'in sekiz, dokuz yaşından beri biriktirdiği altınları buldular.

Mansur Ağa:

– Seni hain! Söyle bakalım bu kadar parayı nerden buldun?" dediği zaman Sohbet:

– Nereden olacak; dişimden tırnağımdan artırdığım paralardır!" diye her şeyden habersiz bir halde göğsünü gere gere durumu açıklamaya başladıysa da;

– Hadi oradan sen de, bu kadar altın dişten, tırnaktan artar mıymış?" diyerek paraları aldıkları gibi hareme götürdüler.

Henüz Sohbet'in hiç bir şeyden haberi değil, şüphesi bile yok! Aradan on dakika sonra üçü birden Sohbet'in odasına tekrar dalarak zavallı çocuğun ellerini bağlamaya başladılar.

– Ne yapıyorsunuz ya; delirdiniz mi?" diye kendini kurtarmaya çalışan Sohbet'in suratına Mansur Ağa bir yumruk indirerek,

– Şuna bak hala konuşuyor! Teslim ol, çapkın! Teslim olmazsan bil ki seni şuracıkta öldürürüz!" deyince; Sohbet çaresiz teslim oldu; kollarını sımsıkı arkasına bağladılar.

Zavallı çocuk, başına ne işler açıldığından habersiz, bu hâliyle babası, velinimeti efendisi, dünyada herkesi, her şeyi olan Paşa'nın karşısına çıkarıldı. Paşa'nın ilk sözü:

– Nankör! Sana evlat gibi davranmama karşılık bana yapacağın iyilik bu muydu?" sözleri oldu.

Sohbet şaşkınlıktan donakaldı, Paşa'nın bu sözlerine cevap vereceğini bilemiyordu. Zaten sözlerinin ne anlama geldiğini bilmiyor ki cevap versin. Suçsuz, günahsız Sohbet'in bu sessizliği hakkında verilen kararın tasdiki oluyordu. Paşa:

– Alın şu haini zaptiye müşirine götürünüz. Benim hatırım için cezanın en ağırını versin! " dedi.

Yaka paça zaptiyeye teslim ettiler. Sohbet de kendini büyük hapishanede buldu.

Şimdi bu Sohbet'in vaziyetine acıyorsunuz, değil mi? Hâlbuki Sohbet hiç kimsenin acıyacağı bir adam değildir. Çünkü o adi çapkın, velinimeti olan efendisinin, Allah uzak etsin, karısına göz dikerek bir ay kadar önce haremde ikinci hanımefendinin yatak odasına kadar girmeye cesaret ettiği ve kadının namusuna el uzatmaya kalkışınca kadının çığlığı basması üzerine kaçmış, gerçi yüzünü görmek mümkün olamamış ise de arkasındaki gecelikten bu hainin ya Cemal Ağa ya da Sohbet olması gerektiği anlaşılmış, hâlbuki Cemal Ağa, konakta büyük küçük herkesin gözünde güvenilir olduğundan kendisinden bu cinayetler kesinlikle beklenmemesine rağmen, Sohbet çapkınının zâten Paşa'nın yeğeni Lütfiye Hanım'a da göz koymuş olduğuna bakılırsa, bu suçu kesinlikle o işlemiştir.

Hâlbuki adi Sohbet'in suçu yalnız bununla kalsa iyiydi. İkinci hanımefendi kendine yapılan kötülüğün intikamını Allah'a havale ederek hiç ses çıkarmadığı için bu iş ört bas olacaktı. Fakat Sohbet damarlarında dolaşan şeytana uymuş, bir gece yine hareme ve ta hazine odasına giderek Paşa'nın bin lira kadar parasını çalmıştır. Paşa, konağında benzeri görülmemiş bu olay üzerine hayrete düşerek işi hemen açığa vurmaz, ancak bunlar Cemal Ağa gibi namusuna düşkün(!) birinin kanına dokunur:

– Efendim, böyle bir rezilliği konağınızdaki hiç bir kulunuz kabul edemez. Emredin herkesin odası aransın. Hırsız

kimse ortaya çıkarılsın." deyince, bunu Paşa da uygun görmüş ve odalar aranmaya başlanınca, tabii ki çalınan paralar Sohbet'in odasında bulunmuş, Paşa da bu alçağın ihanetine şaşmış kalmıştır.

İşte o zaman ikinci hanımın başına gelen hâdise de meydana çıkınca artık Paşa efendinin haklı olarak küplere binmiş Sohbet'i huzuruna çağırınca, hal ve tavrının, bütün suçu onun işlediğini doğrulayıp itiraf etmesi sayılacak kadar bozulmuş olduğundan Paşa da onu adaletin ellerine teslim etmiştir.

Sandalcı Sohbet, hikâyeyi buraya kadar anlattıktan sonra, Acem Ali Bey'in yüzüne bakarak:

– Peki, beyim! Şimdi siz Paşa Efendinin yerinde olsaydınız Sohbet'e ne ceza verirdiniz?

– Paşa'nın yerinde olsam böyle bir ceza verirdim ama Sohbet'in yerinde olsaydım, masum olduğumu ispatlamak için sonuna kadar mücâdele eder hiç olmazsa Cemal Ağa haininin hakkından gelirdim. Hem bu Sohbet, bizim Sandalcı Sohbet. Öyle değil mi?

– Kesinlikle! İşte bu Sohbet ben kulunuzum; fakat kendimi savunmama fırsat kaldı mı? Sekiz yaşından beri benim kimseye bildirmeyerek hiç bir yerde harcamayıp bin lira kadar biriktirdiğimi iddia etsem kim inanır? Cemal'in bana olan düşmanlığının asıl sebebini söylesem, Cemal cennetlik bir adam olarak tanındığı halde ona bu iftirayı kim kondurur Bir de, namussuz kim bilir, ne niyetle hareme girdiği gece benimle aynı olan gecelik üzerindeymiş! Eminim Paşa da beni cezalandırdığı için asla vicdan azabı çekmemiş, tam tersi âdil bir intikam aldığını düşünerek rahatlamıştır. İşte, belki sizin de Mergub Bey hakkında verdiğiniz karar Paşa'nın benim hakkımda verdiği karar gibidir. Tekrar ediyorum cinayet işini bana bırakırsanız Mergub Bey meselesinde ne yapmak isterseniz yaparız; ama bana da fikrimi sorarsanız böyle düşünüyorum, tek itaatsizliğim bu.

Acem Ali Bey, derin bir düşünceye daldı. Yüzünden anlaşıldığına göre aklından binlerce şey geçiyordu. Sonunda, Sandalcıya dedi ki:

– Peki, senin hakkın tamamen elinden alındı mı? Cemal Ağa'nın yaptığı yanına kaldı mı?

Zavallı Sohbet, derin bir ah çekerek gözleri dolu dolu:

– Hayır, efendim! Yanına kalmadı. Ben hakkımı aradım; ama keşke aramaz olsaydım! Çünkü daha önce suçsuz günahsızken, zaptiye hapishanesinden çıkıp da Cemal'in karnına bir bıçak sokunca gerçekten katil ve alçak durumuna düştüm.

– Bıçak mı?

– Ya ne zannettiniz? On yıl her şeyden yemeyip içmeyip biriktirdiğim paranın elimden gitmesi bile onu gebertmeye yeterken, tek ümidim olan Lütfiye'mi de, dünyada bir varım yoğum olan Paşa efendimi, babamı da kaybettirdi.

– Peki, bu cinayetin cezası ne oldu?

– Yaralarımı deştiniz: On beş sene mahkûm olarak Vidin'e gönderildim. Keşke idam edilseydim, razıydım. Bu cinayeti intikam alma hırsıyla işlediğim için cezamı çekmiş olurdum. Hâlbuki bir yığın katil ve haydut sürüsünün içine atıldım, bunlarla geçirdiğim dört senenin sonunda eskiden güzel olan huyum tamamen değişti. Bir gün, angaryaya çıkarıldığımızda yirmi, otuz prangalı birden zaptiyelere saldırarak birkaçını öldürüp kalanını da kaçırdıktan sonra hepsi kaçtı, ben de İstanbul'lu bir arkadaşla kaçtım. Vidin'in alt tarafında iki günlük mesafede bulunan Lûm kasabasına vardık. Orada İbrail'e kalkmak üzere olan kuru gıda yüklü bir gemiye boğaz tokluğuna tayfa olduk. İbrail'e varınca, o gemiyi bırakıp İbrail iskelesinde hamallığa başladık. Ne yapalım? İstanbul'a gelemezdim. Bir sene kadar hamallıktan sonra bir sandal bulup sandalcı oldum. İki, üç sene kadar da böyle zaman geçirdim. Sonunda kendime İstanbul'u iyice unutturduktan sonra buraya gelip benim için en güvenli iş sandalcılık, mavnacılık olduğundan bu işi yapmaya başladım.

Çünkü gündüzleri denizde ve geceleri de Galata'da falan zaman geçirerek zaptiye tarafından fark edilmemek ancak böyle mümkün oluyor. Gerçi buna da hayat denmez ya! İşte gördüğün gibi yaşamakla ölmek arasında sürünüp gidiyorum!

Sohbet, bu son sözlerini tıkanarak ve gözünden birkaç damla yaş akıtarak söylemişti. Acem Ali Bey de adamcağızın kara yazısına epeyce üzüldü. Sonunda dedi ki:

– Şimdi sen, Mergub Bey hatalı değil demek istiyorsun. Öyle mi?

– Efendim, Mergub mudur, nedir bu adam kaçmıyor ya? İşi bir güzel araştıralım.

Bütün suçun o suçu işleyen adamda olduğunu zannetmeyiniz. Kim cinayet işlemekten memnun olur?

Nice sebepler vardır ki suçlananları haklı ve belaya uğrayanları ona lâyık gösterir. Acem Ali Bey, bir hayli daha düşünüp taşındıktan sonra dedi ki:

– Pekâlâ, Sohbet! Mademki benim araştırmama güvenmiyorsun, ben de bu işin böyle olduğunu sana ispatlayacağım.

Ortaköy gazinosunda konuşmayı burada bıraktılar; akşamüzeri Ortaköy iskelesine uğrayan vapura binip, birlikte köprüye geldiler. Ama bu akşam Galata'da eğlenmek için değil, belki Galata'ya geldikten sonra bir arabaya binerek Beyoğlu'na çıkmak için. İki arkadaş birbirini tanıdıkça aralarında rica ve minnetlerin gittikçe azalmasından daha doğal ne olabilir?

Sandalcı Sohbet göğüs üzerinde gördüğü iki şahitten sonra, Acem Ali Bey'in gerçek cinsiyetini anlamış, artık böyle kibâr bir bayanın ucuz eğlencelerden hoşlanmayacağını anlayarak içki konusunda onunla yarışmamak gerektiğine karar verdiği için öyle birtakım rezil yerlere gitmenin büsbütün ayıp olacağını düşünüyordu. Zaten Sandalcı Sohbet'in bu işlerde bir adı kalmış, çok zamandan beri içkiyi falan azaltmıştı. Hatta kendisini Galata'da ilk gördüğümüz akşam,

yalnız bir kadeh arpa suyu ile dudaklarını ıslatacak kadar içkiyle görmüş olduğumuzu hatırlarsınız.

Ama Sohbet, Acem Ali Bey'e, diğer adıyla Ulviye Hanım'a kadın olduğunu anladığını hiç belli etmedi kendisini nasıl tanımış ve ona ilk kez nasıl davranmışsa öyle davranmaya devam ediyordu. İçki denen beladan kaçınması ise önceleri kendi isteğine yenilerek olmuşsa da eğer kendisine kalsa hiç de o eğlencelere kapılmayacağını söylerdi.

Bunun üzerine, o gece bunların Beyoğlu âlemleri gerçekten bomboş geçti. Sıradan bir otelde yemek yiyip, bir tiyatroda da güzel bir akşam geçirdikten sonra yemek yedikleri otele döndüler.

Otele dönünceye kadar Sohbet Ağa, akşamın gidişatından çok hoşlandıysa da geceden pek hoşnut kaldığı söylenemezdi. Adamcağız, o gece de Acem Ali Bey'le aynı odada yatmaya heveslendiyse de, otelde iki yataklı bir oda olmadığı için iki arkadaş ayrı ayrı yatmak zorunda kaldılar. Ah, o gece de ikisi bir yerde yatmış olsalardı! Kim bilir, Sandalcı Sohbet, Acem Ali Bey'i nasıl seyredecekti.

İki arkadaş sabah erkenden kalktı. Kahvelerini içip kahvaltılarını da yaparak tam sokağa çıkacakları sırada Acem Ali Bey, Sandalcı Sohbet'e beş tane beşer yüzlük vererek dedi ki:

– Sohbet, bundan sonra halledeceğimiz iş için senin de kılık değiştirmen gerekiyor. Kendine en güzelinden kıyafet al! Ne bir genç şık beye, ne de artık bir ayağı çukurda ihtiyara benzemeden şöyle aklı başında bir Sohbet beyefendi olacaksın!

– Pek güzel, ama bu kadar para çok. Yirmi beş lirayı nereye harcayayım? En güzel birtakım elbise için on lira yeter de artar bile.

– Senden hesap sormuyorum! Mademki hesap vermek istiyorsun, paranın kalanını bir kumbaraya koyarsın!

Acem Ali bu sözü gülerek söylediyse de Sandalcı Sohbet hiç gülmedi. Yine de beyin emrine itaat edeceği kesindi.

Ali Bey, şunu da ekledi:

– Sana yarın bir adam gönderip onunla Mergub Bey'in adresini bildireceğim. Gidip kendisiyle görüşeceksin.

Arayıp soruşturmaya nerden başlarsan başla. Dürdane Hanım ile arasında olan biteni kesinlikle öğreneceksin. Seninle buluştuğumuzda neye karar verdiğini bana bildirirsin. Eminim ulaştığın sonuç benim Mergub aleyhine vermiş olduğum kararı doğrulayacaktır.

– Verdiğiniz talimata harfi harfine uyarım, efendim!

İki dost ayrıldılar. Ulviye Hanım, yalısına geldiği zaman sonradan aklına bir şey gelmiş gibi kendi kendisine dedi ki:

– Eyvah, emri eksik verdim! Ama tamamlamak için daha zamanımız var.

Gerçi vakti vardı; ama Sohbet Bey'e, evet, yine Sohbet Bey diyordu! Ertesi gün bir adam görderip de Mergub Bey'in oturduğu yeri bildirmeden Sohbet Bey, Mergub'un yanına gidemeyecekti.

Sonraki gün uşağa, Galata'da Sandalcı Sohbet Ağa'nın yerini tarif ederek Mergub'un adresini belirten kağıda, "Mergub Bey şık ve terbiyeli bir adam olduğundan kendisine Sandalcı Sohbet Ağa gibi değil, zengin ve terbiyeli ve kâmil bir Sohbet Beyefendi gibi davranacaksın. Senin dediğin gibi dünyada her şey, özellikle beylik, efendilik bile parayla olacağından, bu mektuba ilave olarak sana beş kayme daha gönderiyorum. Bunları kumbaraya koyup saklama! Gerekli yerlere harca!" diye yazdı.

Sonra uşağa dedi ki:

– Sohbet Ağa'ya de ki: Hanımefendi sana selâm söyledi. İstediği işi yapıp bitirdikten sonra Balıkpazarı'nda bakkal Bodos Ağa'nın dükkânına haber bıraksın. Sonra sen de bundan bir hafta sonra iki günde bir Bodos'un dükkânına uğrayıp Sohbet Ağa'dan haber alacaksın. Sohbet Ağa'ya bizim yalının yerini kesinlikle söylemeyeceksin! Dediklerimi iyi anladın mı?

– Anladım.

– Haydi, öyleyse, anladığın gibi yap!

Uşak gittikten sonra Ulviye kendi kendisine dedi ki:

– Şayet düşündüğüm gibi Sohbet, dikkatli biriyse mutlaka benim kadın olduğumu anlamıştır.

Eğer kadın olduğumu anladığı halde bana numara yapıyorsa gerçekten akıllı, terbiyeli adamdır. Ama bu defa uşak, hanım efendinin selâmını götürünce bunu adamın tedbirsizliğine veya hiçbir şey bilmediğine yorarak benim kadın olduğumu mutlaka anlayacaktır. Bakalım ondan sonra bana nasıl davranacak!

Ulviye'nin bir hafta alacağını düşündüğü iş uzadı. Bakkal Bodos Ağa'nın dükkânına giden uşak cevapsız geldi. Yalnız bir kere değil, akşam üzeri de dâhil üç, dört defa daha cevapsız geldi. Demek oluyor ki iki hafta geçmiş, üçüncüsü de geçiyor olduğu halde Sohbet Ağa'dan ses seda yok!

İşe bakınız ki, Dürdane Hanım da doğurduktan sonra odasını değiştirip yalının öbür tarafındaki odaya taşımış olduğundan artık telefon da bir haber vermiyor. Arada bir kere bazı sesler geliyorsa da onlar Dürdane'nin sesi olmadıkları gibi Hamleci Mehmed Ağa'yı paylaşamayan biri Arap ve diğeri beyaz iki cariyenin kavgalarından ibarettir konuşmalardır. Ulviye, telefonu Dürdane'nin yeni yerleştiği odaya koymayı da düşünmüş ancak bunu yapmak hem zor hem de biraz fazla zaman alacağından bu işte başarılı olamamıştır. Bunun üzerine, artık Ulviye'nin tek işi Ataullah Bey'e bakmaktı. Ataullah Beyefendinin kim olduğunu unuttunuz mu? Ataullah Beyefendi, bu hikâyemizin en önemli kahramanlarından biridir. Ayşe Ebe'nin, evinden kaldırılıp doğumu hizmetine götürülmüş olduğu bu çocuk unutulmamalıdır. Çocuk, yalının rıhtımı üzerine atılmış sahipsiz biri olacakken Ulviye Hanım tarafından evlâtlık alınmıştır ve Ulviye'nin annesi de bu küçüğü çok severek çocuğa bakmak için tutul bir sütanneyle bir de temizliğine bakması için tutulan hizmetçiden sonra en büyük koruyucusu valide hanım olmuştu.

Mini mini yavrucak, henüz kırk günlükken bile beşiğin yanına sokulanların yüzüne karşı masum gülücükler saçan sevimli bir çocuktu. Ulviye Hanım ona baktıkça:

– Ey, yavrucak! Yalnız annenin değil, senin de intikamını o Mergub haininden almayınca Allah benim canımı almasın!" diye bir yandan intikam alma isteği artıyor, bir yandan da Sandalcı Sohbet'ten bir haber beklerken bu çocukla oynayıp, eğleniyordu. Sandalcı Sohbet'ten beklenen cevap ancak dördüncü hafta geldi. O cevap ise; "Bu akşam Beyoğlu'nda, otelde olacağım" cümlesinden ibaretti. Artık oteline Acem Ali Bey'in Sandalcı'dan önce geldiğini tahmin ediyorsunuzdur!

Sohbet geldiği zaman daha selam vermeden,

– Aman, Sohbet! Hemen söyle, ne oldu? "diye sordu. Bununla beraber, Acem Ali Bey, o keskin gözlerinin olanca gücüyle Sandalcı'nın gözlerine bakarak, kendine karşı ilk davranışıyla artık kadın olduğunu anladığı zamanki tavrı arasında bir fark olup olmadığını anlamaya çalıştı ancak buna dair en küçük bir belirti göremedi.

Sandalcı Sohbet dedi ki:

– Siz bana Dürdane Hanım'ın hikâyesini anlattınız, değil mi? Ben de size şimdi bir Mergub Beyle Memduh Bey'in hikâyesini anlatacağım.

– Memduh Bey mi? O da kim?

– Kim olduğunu şimdi göreceksiniz, diye Sandalcı Sohbet şu hikâyeyi anlatmaya başladı:

– Mergub Bey denilen adam, hal ve hareketinden kimseye hesap vermeyen serserilerden olup, bundan iki sene önce yalılar semti civarında kayıkla balık avlarken yalının birisinden bir genç kız, ona asılmaya başlar.

Bu kız, Dürdane Hanım'dır. Kendisi çok genç, güzel, sıcakkanlı, cana yakın bir şey olduğu ve Mergub da böyle fırsatları kaçıracak salaklardan olmadığı için bu işin güzel biteceğini düşünerek ona göre davranır. Kendisi ne kadar karşı-

lık verirse kızdan daha fazlasını görür. O gün bunlar, kırk yıllık dost gibi birbirine aşklarını ilan ederler.

Bir ara Mergub, bu kızın aklından şüphe ederse de kızda delilik belirtisi göremeyince yeni tanıştığı bir adama bu kadar açılmasına hayret eder.

Ondan sonra beyefendi bu işin peşini bırakmaz; kısa zamanda geceleri rıhtımda buluşup dertleşmeye başlarlar. Kız, o kadar ileriye gidermiş ki bazen Mergub Bey korkup, etraftan çekindiği halde kız tam tersi cesur davranırmış. Fakat kızda gördüğü bu aşırı cesaretin, ahlâksızlıktan kaynaklanmadığını Mergub Bey de kabul ediyor.

Dürdane, aşk derdiyle âdeta çıldıracak gibi olduğu için bu kadar cesur davranıyor. "Dünya gözümde yok? Kim ne derse desin! Bana Mergub'um gerek! " dedikten sonra artık gözü kimseyi görmez oluyormuş.

Kendisini bu kadar seven bir kadını reddetmek pek çok sabırlı insanın karı olmadığı halde Mergub Bey gibi bir adamın hiç de kârı olamayacağından, bunlar yalnız böyle birbirinin aşkıyla yanıp tutuşmanın yetmeyeceğini anladıkları zaman kız der ki:

– Beni annem akrabamız olan Memduh Bey'e nişanlamıştı. Memduh Bey doktor binbaşısıdır. Bana deli gibi âşık ama ne yazık ki ben onu hiç sevmiyorum. Ben yalnız seni seviyorum Mergub'um, seni! Bu dünyada senden başkasının olacağıma ölürüm daha iyi... Bilsem ki beni alacaksın, şu anda senin için canımı veririm."

Mergub, Dürdane'yi her ne kadar öyle delicesine sevmezse de kayıtsız olmadığından kızın bu teklifini kabul eder. Bir iki aya kadar kendisini babasından resmen isteyeceğini ve eğer rahmetli annesinin takmış olduğu nişandan dolayı vermek istemezse Dürdane'yi kaçırıp öyle evleneceğini anlatarak kızı kandırır. İşte Mergub'un tek kabahâti budur. Bu arada Gülbeyaz isminde bir kadın da işe karışır. Bu Gülbeyaz, Dürdane'nin dadısıdır. Gülbeyaz her ne kadar bunların

görüşmesine itiraz edip "Nikâhınız kıyılsın, evlenin!" derse de Dürdane'ye, derdini anlatamaz.

Bunlar, işi pişirmeyi kararlaştırdıkları zamana kadar Memduh Bey'in hiçbir şeyden haberi yoktur, hatta her zaman mektupları, hediyeleri gelmeye devam ediyormuş. Hatta adamcağız, gönderdiği kadınlarla artık Dürdane Hanım'ın evlenme çağının çoktan geldiğinden bahsederek düğün zamanının bir an önce belirlenmesini teklif ediyormuş. En sonunda Mergubla mercimeği fırına veren Dürdane Hanım, biçare Memduh Bey'e,

"Benim gönlüm başkasında. Sevdiğimden ayrılmam da artık mümkün değil. Bu yüzden, nişan artık önemli değil. O da kısmetini başka yerden arasın." diye bir de haber göndermiş. Bu haber üzerine biçare Memduh, aklını oynatmış, kendisini köprüden denize atmış bereket versin vapur çımacılarından biri hemen denize atlayarak zavallıyı boğulmaktan kurtarmış. Ondan sonra bir iki defa daha intihara kalkışınca ailesi onu asla yalnız bırakmayıp hep peşinde bir adam dolaştırıyorlarmış. Zavallı adamcağız, yakın zamana kadar hep böyle deli divane gibi dolaşmış; şimdi kendisini biraz toplayınca ailesi onu evlendirmek için çok uğraşıp pek büyük yerlerden kız buldukları halde Memduh Bey'e kabul ettirmeleri mümkün olmaz. "Dürdane olmadıktan sonra hayatta evlenmem!" der de başka bir şey demez."

Hikâye buraya gelince Acem Ali Bey içini çekerek dedi ki:

– Al sana, intikamı alınacak bir masum daha!

Sandalcı Sohbet, buna hiç bir cevap vermeyerek hikâyesine devam etti:

– Mergub'la kendi aralarında nikâh kıydıktan sonra eğer Dürdane Hanım ısrarla dini nikâh isteseymiş Mergub da onu eşi olarak kabul edebilecekmiş. Çünkü o zamana kadar hiç bir kadın tarafından böyle sevildiğini görmediğinden, Dürdane'nin ona gösterdiği olağanüstü ilgi, Mergub'u da etkilemiş, kızı başlangıçtakinden daha çok sevmeye başlamış.

Fakat Dürdane gerçekten çılgınca bir sevdayla yalnız sevdiği adamın dizinin dibinde olmasını yeterli gördüğünden nikâh falan aklına gelmemiş! Sonraları Dürdane'nin bu büyük gafı Mergub Bey'i memnun edememiş, aksine usandırmaya başladığından Dürdane hamile kaldıktan sonra Mergub'un düşünceleri tamamen değişmiş.

Şimdi Mergub diyor ki: "Ben Dürdane'yi nasıl nikâhlayabilirim; benden önce başka bir adama âşıkmış. Memduh Bey'den aşk mektupları aldığı gibi ona karşılık kendisi de cevaplar yazmış. Hepsini bana gösterdi. Bundan sonra benimle yaşadığı aşka bakılırsa o kadar cesarete insan şaşar kalır. Böyle bir kadın, ileride bir başkasını da benim kadar sevmeyeceğini nerden bileyim? Dahası, ortada bir de çocuk var. Bu çocuğu kendi çocuğum olarak kabul edersem bile el âlem bana ne der? Ben de soylu bir adamım. Dürdane'ye pek yazık olduysa da ne çare ki bu hâle hiç kimse sebep olmadı. Kendi istedi, kendi yaptı! "

Acem Ali, şu düşünceyi ayıplayarak:

– Acayip! Kendi istedi, kendi yaptı, ha! Dürdane gerçekten delirmiş bile olsa terbiyeli bir adamın onun bu durumundan faydalanması mı gerekirdi? Yoksa mümkün mertebe zavallı kızcağızı bu hâle yenilerek mahvolmaktan kurtarması mı?

– Ben yargılamaya girişmiyorum! Araştırmalarımın sonucunu söylüyorum.

– Karar sonraya kalsın! diyen Sandalcı Sohbet yine hikâyesine devam etti:

– Ben bu sözleri Mergub'un ağzından zorla almadım. Onunla dostça sohbet edip yakınlık kurarak aldım. Ondan sonra bir de Memduh Bey'i görmem gerekti. Hatta bu kadar geç kalmama da o sebep oldu.

Şimdiye kadar sevda delisi olan adamı hiç görmemiş olduğumdan zavallı Memduh bana o kadar garip göründü ki hâline yüreğim acıdı. Eğer Dürdane Hanım'ın kara sevdası da böyleyse gerçekten ona da acımamak mümkün değil.

Acem Ali Bey dedi ki:

– Ah, sen onu bir görsen, Mergub Bey'i asıl o zaman cezalandırırdın. Mergub'un namertliği sadece kendisini mahvetmiş olduğu halde Dürdane hâlâ Mergub'a toz kondurmayıp onun uğruna bin Dürdane'nin feda olmasını az buluyor.

– Öyleyse tıpkı Doktor Memduh Bey gibi! diyerek Sandalcı Sohbet, Memduhla yaptığı görüşmeden çıkardığı sonucu anlatmaya başladı:

Adamın yanına gidip de Dürdane Hanım tarafından geldiğimi söyleyince yüzü sapsarı kesildi, bakışları bulandı. Sanki başı dönüyormuş gibi sersemleyerek;

– Aman kardeşim, elinizi ayağınızı öpeyim! Ne haber getirdiniz?" dedi. Doktorun bu hâlinden hala Dürdane'ye âşık olduğunu anlayarak, "Zavallı kızcağız sizden çok utanıyor. Ben o aileyi çok yakından tanıdığım için

Dürdane'nin her sırrını bilirim. Size karşı çok utangaç olup, kendisini affetmeyeceğinizi düşündükçe kahroluyor. " dedim.

Dedi ki: "Benden onu affetmemi mi istiyor? Ben affetsem ne çıkar? Ah, aman! Kusur işledim. İstesin, istesin! Benden bir şey istesin de ne isterse istesin! Keşke canımı da istemiş olsa da versem! "

Ben, kendisini sakinleştirmek için bu işte telâşa gerek olmadığını ve kızı affetmesinin çok önemli olduğunu söylediğimde, başka bir adamı sevdiğini yine kendisinden almış olduğu haberden anladığını ve hatta Dürdane'nin sevdiği bir adam için her şeyi, ama her şeyi feda edecek kadar sevgi dolu bir kız olduğunu fakat kendisinin de Dürdane'ye olan aşkının yeryüzündeki hiç bir aşkla kıyaslanamayacağından başladı, sonunda öyle bir söz söyledi ki ömrümde o sözü hiç kimseden duymadığım gibi, hiç kimsenin söylememiş olduğundan eminim, dedi.

– Ah, kardeşim! Dürdane o kadar sevgi doludur ki sevdiği bir adam için iki dünyayı feda eder. Bense Dürdane'yi öyle çok sevdim ki Dürdane'ye, Dürdane'yi dahi feda ederim.

Bu sözü söyleyerek ne demek istediğini anlayıp anlamadığımı görmek için dikkatle yüzüme baktı. Ben dedim ki:

– Sizi çok iyi anladım; yani Dürdane Hanım'a olan aşkınız, o sizi kabul etmediği halde bile bitmeyecek aşklardan olup, aksine sevdiğiniz tarafından reddedilmeye katlanmanın dahi sizin için büyük bir fedakârlık olacağını düşündükçe fedakârlığın böyle katlanılması zor olanına dahi katlanmanızı şiddetli aşkınıza uygun görerek tatmin oluyorsunuz.

Bu söz üzerine Memduh'un yüzünden beni takdir ettiği anlaşılıyordu.

Dedi ki: "Ah, kardeşim! Benim sevgili Dürdane'ye hiç kötülüğüm dokunabilir mi? Ondan zerre kadar intikam almayı düşünebilir miyim? İntikam alınacak bir kimse varsa bu da benim kendimdir. Ben ne kadar intikama layık bir alçakmışım ki Dürdane benden tiksiniyor. Dürdane'nin nefret ettiği adamın bu dünyada yaşamaya hakkı yoktur, diye canıma kıyacaktım. Senin kendine sözün geçmez! diye engellediler. Hâlâ beni tek başıma bırakmıyorlar."

Acem Ali dedi ki:

– Zavallı çocuk! Dünyada aşkın böylesi hiç kimsede görülmemiştir. Ama dikkat et; bu zavallının intikamı da Mergub köpeğinden alınmalıdır.

Çerkez Sohbet, hikâyesine devamla:

– Ben de aşkın böylesine şaştım. Af ve merhamete kimin layık olduğunu ve kimden intikam alınacağını konuşurken sözlerimiz uzadı gitti. Fakat adam gerçekten kafayı yemiş olmalı ki merhamete, hâlâ uğrunda ölecek kadar sevilmeye layık olanın Dürdane Hanım olduğunu söyleyip, Mergub Bey ise asla intikam alınacak biri gibi görmüyor.

Diyor ki:

– Mergub Bey'den niçin intikam alacaksınız? Dürdane'yi sevdiği için mi? Ya dünyada bir adam düşünülebilir mi ki Dürdane'nin güzelliğini görüp, anlasın da onu deliler gibi sevmesin? Eğer bu kadar taş yürekli bir adam bulabilirseniz,

asıl o adamı cezalandırınız! Zira kusursuz güzelliği inkâr etmek gibi bir nankörlük yapmış olur!

Çerkez Sohbet, hikâyeye burada son verdi. Acem Ali Bey'i derinden derine bir düşünce aldı. Sohbet de Acem'i rahatsız etmedi. Acem iyice düşünüp taşındıktan sonra dedi ki:

– Peki, Sohbet! Sen bu konuda ne düşünüyorsun?

– Aslında çok şaşkınım, ne diyeceğimi bilmiyorum!

– Eğer Mergub Bey, Memduh Bey'i, yani Memduh Bey'in bu kara sevdasını bildiği halde yine de ona ihanet etmişse adamın etlerini çiğ çiğ yiyecek olsam yine öfkemi yenemeyeceğim!

– Fakat Memduh ne diyor biliyor musun?

– Orasını ancak Dürdane bilir, diyor. Size sormak istediğim bir şey var. Mergub Bey'e sizin düşmanlığınız var da onun için mi cezalandıracaksınız? Yoksa Dürdane'nin ve Memduh Bey'in intikamlarını almak için mi?

– Tabii ki onların intikamını almak için.

– Öyleyse Dürdane Hanım'in intikam almak isteyip istemediğini öğrenmelisiniz. Memduh'a gelince: Ben, onu öğrendim. Memduh, kesinlikle intikam almak istemiyor. Cinayet davalarında bile masum olan taraf intikam almaktan vazgeçince devletin kanunu hatta Allah'ın kanunu bile katili öldüremiyor. Ben, sandalcı parçası bir adam olduğum için daha fazlasına aklım ermese de bu kadarına aklım eriyor.

Acem Ali'nin ciddi ve ürpertici duruşuyla bu defa da konuşma bitti. Ama Acem Ali, Dürdane, Memduh ya da Mergub'u değil, Sandalcı Sohbet'i düşünüyordu. Sohbet bunun farkında değilse de Acem Ali'nin bu suskunluğun ardından Sohbet'e söylediği söz Çerkez Sohbet'in durumu anlamasına yetti de arttı. Acem Ali demişti ki:

– Senin aklından geçenleri de bir türlü anlamıyorum, Sohbet! Senin için bir adam öldürmenin, bir kaz boğmak kadar kolay olacağını zannederken. Sandalcı Sohbet, Acem Ali Bey'in sözünü kesti; dedi ki:

– Kusura bakmayın beyim! Ben adam öldürmede hiç bir zaman haddi aşmadım. Hikâyemi size anlattım ya! Cemal Ağa'yı kim olsa idama mahkûm eder; fakat bana sorarsanız ben hâlâ o olayın acısını çekiyorum.

Keşke elimden öyle bir kaza çıkmasaydı. Benim şimdi böyle sürüm sürüm sürünmem işte o olayın manevi cezasıdır. Bir katil beş sene döktüğü kanın cezasını çekmiş oluyorsa da onun azabını ömrünün sonuna kadar vicdanında duyduğu gibi âhirette hesabını nasıl vereceğini de ancak adil olan Allah bilir!

– Senin şöhretine bakılınca senden bu sözleri duymak insanı hayrete düşürüyor.

– Efendim! Bir adamın adı çıkacağına canı çıksın, derler. Çok doğru. Sizin rıhtımda kavganız gibi bir kavgayı ömrümde görmedim. Yaşadığım birkaç küçük olay, asıl büyük cinayetimle prangadan kaçışıma bakarak herkesin gözünü korkutmuştur. Şimdi nerede kimin işlediği bilinmeyen bir cinayet olsa herkes; "Bu da Sandalcı Sohbet'in işi olmalı." diye benden şüphelenir.

– Demek oluyor ki Mergub Bey'i affedeceksin, öyle mi?

– Bunu affetmek ya da cezalandırmak bana düşmez! Mergub kimlere kötülük yapmışsa onlar düşünsün. Bize düşen öç almaya gücü yetmeyen masumların hakkını almak değil mi? Bir mahkemede duymuştum, hâkim hem yargılayan hem de dava eden olamaz. Hâkim, davacıya karşı nasılsa davalıya karşı da öyle olmalıdır. Hiçbir caniye, "Sen katilmişsin!" diye mahkemede sert davranamaz.

– Memduh Bey'in, Mergub'dan alacak intikamı yok mu demek istiyorsun?

– Evet! Kendisi "yok" diyor. Siz de Dürdane Hanım'dan sorar, öğrenirsiniz.

Memduh Bey'in bu garip aşkına hayret eden Acem Ali Bey, ondan daha fazla bir hayretle Sandalcı Sohbet gibi kanlı katil bir adamın adalet anlayışına şaşıyordu. O günkü ko-

nuşmayı burada noktalamayı kararlaştırdılar. İki gün sonra yine Ortaköy iskelesinde buluşmak üzere ayrıldılar. Tam ayrılacakları sırada Sandalcı Sohbet dedi ki:

– Ben, o verdiğiniz paraların hepsini harcamadım. Yarısından fazlası duruyor. Kumbaraya koymamı emretmiştiniz; onları ne yapayım?

– Kumbaraya koymadan gününü gün edip harca!

– Ama siz beni tembelliğe alıştıracaksınız!

– Zararı yok!

Ulviye Hanım, yalısına geldiği zaman basit bir merakla başlamış olduğu şu işi iyice araştırınca, altından böyle garip bir roman çıkmasına ve özellikle romanın gidişatının kendisi için pek acıklı bir sonu göstermekte olduğuna şaşarak, kendi kendisine dedi ki:

– Bak şu işe! Demek oluyor ki bu romanda en büyük kahraman ben olacağım derken kötü karakterin en büyüğü ben olacağım, ha! Öyle ya; en büyük cani Mergub iken, onun yüzünden zor duruma düşenler onu affettikleri için aklanıp çıkacak. Bu durumda ben ondan intikam almaya kalkışacak olsam âdil değil zalim olacağım! Dürdane ise, bir kadının mahvolmasına yetip artacak olan işleri yapmış olduğu halde sırf kara sevdaya tutulduğu için herkesin yanında masum sayılacak. O halde benim onun intikam almasına yardımcı olmaya çalışmam, ona bu haklılığı da kaybettirerek kendisine bir azmettirici sıfatı verecek ki bunun da bir cani sıfatından farkı yoktur. Memduh Bey'in intikamını alacak olsam, isteğinin dışına çıkmış olacağım, dahası şimdiki Memduh Bey'in bir büyüklüğü varsa o da sevdiği kadın için rakibini de yüceltecek kadar âşık olmasından ibaret iken, onun elinden bu büyüklüğü de alacağım. Dahası Sandalcı Sohbet, ömrünü prangalarda veya kaçak olarak türlü cinayetle geçirmiş bir adamken adalet anlayışında o da beni geçmiş olacak, bu halde hepsinden zalim ben olacağım!

Bu düşünce Ulviye Hanım'ın canını fazlasıyla sıktı; iyice ümitsizliğe düştü. "Of!" diye hiddetlendikçe sanki ağzından burnundan alevler çıkıyordu. Nihayet kendi kendisine dedi ki:

– Ya bu hikâyenin sonuna varmadan her şeyden vaz mı geçeceğiz? Bu mümkün mü? O halde Dürdane Hanım'la görüşmeliyim. Mutlaka sırrını bildiğimi anlatarak Mergub hakkında neye karar verdiyse öğrenmeliyim, ona göre bir son hazırlamalıyım. Çünkü şimdi her şey Dürdane'nin elinde.

İşte, Ulviye'nin verebileceği karar bundan ibaretti. Sonra, bu kararı uygulamak üzere hemen kolları sıvadı.

•••

Sandalcı Sohbet'in öğrendiklerini anlatmasından dört gün sonra, Ulviye Hanım, çok sade ve güzel bir şekilde giyinip kuşanarak Dürdane Hanım'ı ziyarete gitmeye hazırlandı. Ama gitmeden önce kendi kâhya kadınını Dürdane Hanım'ın yalısına gönderip o gün hanımların orada bulunup bulunmadıklarını ve Ulviye Hanım'ın kısa süre için ziyarete geleceğini söyletti.

Olumlu bir cevap gelince Ulviye Hanım, ömründe ilk defa komşusunun yalısına gitti. Dürdane'nin annesi kendi odasındaydı, zaten Ulviye Hanım, Dürdane'yi ziyarete geleceği haberini göndermiş olduğundan onu Dürdane karşılayarak kendi odasına kadar getirdi. Dürdane, misafir geleceği haberi üzerine sade fakat o kadar güzel giyinmiş ve kendisine o kadar yakıştırmıştı ki kızcağız zaten güzel yüzlü olduğundan, Ulviye Hanım Dürdane'nin yüzüne bakınca;

– Gerçekten, Memduh Bey'in, bunun sevdasıyla çıldırmaya hakkı varmış! demişti. Fakat ne çare ki bu fikrin ardından Ulviye'nin aklına hemen Mergub geldi ve dedi ki:

– Ah, Mergub! Cihân'da bundan daha sevimli bir kız bulmak mümkün mü? Niçin bu melek yüzlüye ihanet ediyorsun? Ah, Dürdane emretse de sana bir oyun oynasam âleme ibret olsa! Dürdane, Ulviye'yi saygıyla karşıladı. Kızcağızın yüzü o kadar güleçti ve tavırları o kadar sadeydi ki Ulviye sanki Dürdane'yle kırk yıllık ahbapmış da yine kırk yıldan beri görüştükleri halde ilk defa görüşüyorlarmış gibi hissetti. Hâl hatır sorma sigara ve kahve ikramı gibi fasıllardan ve bunca zamandır yalı komşusu oldukları halde şimdiye kadar

görüşememiş olduklarına iki taraf da üzüldüklerini belirttikten sonra bir an geldi ki, Dürdane, Ulviye Hanım'ın yüzüne baktı bu, "Efendim! Bu ziyaretten maksadınız nedir?" sorusunu sormak anlamına geliyordu.

Bu bakışa Ulviye de öyle bir bakışla karşılık verdi ki bunun anlamı da,

"Benim bu ziyaretim sebepsiz değildir. O sebebin ne olduğunu da anlamak ister misin?" demekti.

Sonunda, Ulviye yine söze başladı.

Dedi ki:

– Kardeşim! Benim bu gün buraya niçin geldiğimi biliyor musunuz?

– Ziyaretinizden o kadar memnun oldum ki bizi şereflendirmekten başka bir şey için gelmiş olabileceğinizi düşünemedim.

– Tam tersi, sizi biraz üzüp sıkmaya geldim.

– Hiç öyle şey olur mu, efendim! İstediğiniz neyse emrediniz!

– Hayır! Emir veya rica edecek bir şey yoktur, kardeşim. Size öncelikle şunu söyleyeyim ki ben, bütün sırlarınızı biliyorum!

İlk söylenen sözle sanki Dürdane'nin başından aşağı kaynar sular döküldü.

– Ne sırrıymış bu? diye Dürdane Hanım öyle bir sordu ki şeytan Ulviye anında kızın kalbinden geçenleri anladı.

– Kesinlikle Mergub Bey konusunda beni kendisine rakip olarak gördüğü için böyle davranıyor! diye düşünüp, kıza:

– Sırrınızı bildiğimi söylemekten maksadım, size dost olduğumu anlatmaktır.

– Teşekkür ederim efendim!

– Ama bu dostluğun ne ölçüde olduğunu da bilmek hakkınız. Bunun için de size;

– Oğlunuz Ataullah Beyefendi bende misafirdir, bende bakılıyor. Onun ikinci annesi benim! demek yeterli mi?

Dürdane'nin hâli daha da başkalaştı. Ulviye'nin yüzüne dikkatle baktıktan sonra gözlerinden ateş saçarak dedi ki:

– Tanıdım efendim, tanıdım! Gerçekten, bana herkesten iyi dost olduğunuzu kabul ediyorum.

Dünyada sizin bana yaptığınız yardımı kimse, kimseye yapmaz! diyerek bir yandan ağlayıp bir yandan gülerek Ulviye'nin boynuna sarılıp öptü. Her öpücük arasında birer kelime söyleyerek şunu da anlattı:

– Siz, ebe hanımı getiren genç beysiniz! O zaman, şükran dolu bakışlarla o delikanlıyı o kadar dikkatle seyretmiştim bu nazik ve zarif yüzünün kesinlikle bir erkek yüzü olmadığını anlamıştım; fakat siz olduğunuzu bilmiyordum. Şimdi tamamıyla anladım!

Ulviye Hanım, o gece ebe hanımı getirmiş olan delikanlının ta kendisi olduğunu da inkâr etmedi. Dürdane, her ne kadar Ulviye'nin Mergub'la arasında bir şeyler olduğundan hâla kuşkulanıyorsa da kendisini hamilelik gibi bir beladan kurtarmak gibi, büyük bir dostluğu bu aşkla kıyaslayınca Ulviye Hanım kendisine rakip bile olsa, öyle zarar gelecek rakiplerden olmadığına karar vererek kendini teselli etti.

Bu yardımdan dolayı Dürdane, Ulviye'ye uzun uzun teşekkür ettiği gibi o olaydan sonra ilk kez görüşmekte olan iki kadını birbirine kırk yıllık sırdaş gibi yakınlaştırmıştı.

Ulviye ise Dürdane'nin yüreğine su serpmek için sırları nasıl öğrendiğini uzun uzun anlattı. Hatta telefonu da kıza ayrıntılarıyla anlattı Dürdane Hanım bütün bunları âdeta bir masal dinliyormuş gibi hayretle dinliyordu.

En sonunda Ulviye dedi ki:

– Kardeşim, Bu kadar açıklamanın üstüne üzerine artık size düşman değil dost, hem de kardeşten yakın dost olduğuma şüpheniz kalmadı ya? Dikkat edin ki bana "çingene suratlı" diye hakaret etmeniz bile beni size düşman yapmadı, aksine size olan sevgimi daha da artırırken Mergub Bey'den intikam alma isteğimi körükledi.

– Ah, kardeşim! Tekrar tekrar beni affetmenizi rica ediyorum. Sevda insanın aklını başından aldığı zaman, insan ne dediğini bilmiyor.

– Şimdi size soruyorum: Mergub Beyle olan aşkınızdan ne gibi bir sonuç bekliyorsunuz?

– Ne bekeleyebilirim ki? Tek bildiğim şey Mergub için çıldırdığım, o kadar!

– Yanılmıyorsam, sizin bir dadınız vardı. Gülbeyaz Kalfa adında. Onu göremiyorum. O nerede?

Bu soru üzerine Dürdane kıpkırmızı kesildi. Bu kırmızılık bile kızın yüzüne o kadar yakışmıştı ki!

Fakat Dürdane, sorulan soruya bir cevap bulamadı. Birkaç kez kekeledi. Ulviye, tekrar sordu:

– Odanızı değiştirdikten sonra artık sözleriniz duyulmadığı için haberim yok, o nereye gitti?

– Şey etti! Aman, yine gelir!

– Ne etti?

– Of, canım! Her şeyi işitip öğrendiğiniz gibi elbette onu da işitip öğrenmişsinizdir ki Gülbeyaz çılgın bir kadındır.

– Eeee!

– Mergub Beyle biraz atıştılar, sonra beni de bir güzel kandırdı; sonra...

– Sonra?

– Sonra da ben böyle şeyleri kabul edemem, diye çıktı, gitti. Zâten serbest değil mi ya?

– Ya!

Ulviye'nin bu "Ya! " deyişi epeyce uzun sürdü. Bir müddet sustuktan sonra dedi ki:

– Fakat Gülbeyaz size anneniz kadar yakındı, çok sadık bir dostunuzdu.

– Şimdiye kadar öyleydi. Besbelli bundan sonra da bir sadık dost olmayı istemediği için gitmiş olmalı. Gülbeyaz kalfanın ne mal olduğunu anlayamadım.

– Dürdane Hanım, kardeşim! Ben size bir şey söyleyeyim mi? Sevmek, sevilmek dünyada ayıplanacak bir şey değil tam tersi saygı duyulacak bir şeydir. Ancak bir şartla! O şart da bağlı olduğunuz dini ve medeni kanunlara, uymak zorunda olduğumuz adet ve genel ahlâka uygun olmasıdır. Eğer insanın gözlerini aşk bürür de bu şartı görmezse o sevdanın kabul görmesi şöyle dursun iğrenç bir şey gibi karşılanır. Mergub Bey, sizin bu aşkınıza gerçekten lâyık bir adam olsaydı, şimdiye kadar sizinle çoktan evlenmesi gerekirdi üstelik dini nikâhınız olmadan, parmağının ucunu sizin parmağınızın ucuna değdirmemesi gerekirdi.

– Kabahat...

– Elinizi ayağınızı öpeyim, lâfımı kesmeyiniz! Benim size ne kadar dost olduğumu anladıktan sonra istemediğiniz sözleri bir de benden duyunuz! Ben, suçun kimde olduğunu aramaya başlamadan böyle söylüyorsunuz.

Bu sözünüze karşılık ben de: İnsanı başıboş bırakırlarsa öyle işler yapar ki o işler kendisi için de zararın ta kendisi olur. Dost kimdir? Hele de size zarar verecek durumlardan sizi haberdar edecek yerde, aksine, bahsi geçen durumdan çıkar sağlamak için sizi teşvik edene dost denemez. Ben sizin için kendimden büyük dost düşünemiyorum. Ama öyle biri olsaydı o da Mergub Bey değil Memduh Bey olurdu. .

– O deli mi?

– Evet deli, ama sizin için deli olmuş biri! Haydi, bakalım mecnun Memduh ile akıllı Mergub Beyi kıyaslayalım:

– Mergup gerçekten akıllıdır. Ama akıl insana her şeyden önce kendini düşünmeyi öğütler. İşte Mergub da kendini düşünerek sizi bu hâle getirmiş olduğu halde şimdi kendi namusunu düşünerek sizi kurtarmaya yanaşmıyor. Memduh Bey'e gelince: Bu gün Memduh, her kabahatinizi affederek sizi, hani şu mektuplaştığınız zamanki Dürdane olarak kabul etmeye hazır olsa ne derdiniz?

– Canım, bu sırları nereden öğrendiniz? Memduh'la aramızda geçenleri de size telefon mu haber verdi?

– Hayır, kardeşim! Telefon haber vermedi, fakat bir adam bir şeyi merak ettiği zaman, onu kolayca araştırıp bulabilir.

– Memduh Bey'in şu cömertliğine ne dersiniz, diye soruyorum?

– Ne diyeceğim; bunu da onun deliliğine veririm. İnsan kendisini sevmeyen bir kadın için bu kadar fedakârlıkta bulunursa bu fedakârlık o adamın akılsızlığından başka neyi gösterir?

Ulviye Hanım, Dürdane'yi bir kere saplandığı noktadan ayırmanın hemen hemen imkânsız olduğunu anlamaya başlayınca bayağı ümitsizliğe kapılmaya da başladı. Dedi ki:

– A canım! Bu ne kadar garip bir aşk! Bu ne kadar garip bir hâl! Romanlarda, tiyatrolarda gördüğünüz kadınlara benzemek istiyorsanız çok yanlış. Böyle bir şeye benzemeyen durumlar romanlarda, tiyatrolarda bile görülemez.

– Ben öyle romanın, tiyatronun falan ne olduğunu bilmem. Hiç roman okumadım. Birkaç defa Bağlarbaşı'nda tiyatroya gittiysem o da oyunu görmek içindi.

Dürdane'nin "Ben hiç roman okumadım" sözünü işiten Ulviye hem kızı dinliyor, hem de içinden, "Eğer sen romanları okumuş, hem de tam bir dikkat ve itinayla okuyarak erkeklerin kadınların durumunu gerektiği gibi öğrenmiş olsaydın kendini böyle rezil duruma düşürmezdin!" diyordu.

Kızın sözünü bitirmesi üzerine Ulviye ona cevap olarak dedi ki:

– Sizin gibi âşık olan bir genç kadına ne söylense kâr etmeyeceği anlaşılıyor.

Ama ben de size olacakları şimdiden haber vereyim, namusunuzu zerre kadar düşünüyorsanız almanız gereken önlemlere şimdi başvurursunuz. Yoksa pek yakın bir zamanda söyleyeceğim sözlerin ne kadar doğru olduğu ortaya çıkınca benim gibi aylarca durumunuzu takip edip sami-

mî dostunuz olmuş bir kadın tarafından uyarılmadığınızdan yakınmaya kalkmayın.

– Beni öyle inatçı kızlarla karıştırmayın, kardeşim! Söylediğiniz sözleri dikkate aldığım gibi söyleyeceklerinize de çok önem veriyorum.

– Öyleyse dinleyiniz: Mergub Bey sizi hiç sevmiyor. Zaten en âşık sandığınız zamanlarda bile sadece sizi beğenmekten ibaret bir bağlılığı vardı. Şimdi sizi bırakıp gitmiyorsa o da kendisini uymaya pek de mecbur hissetmediği nezaket kurallarından ileri geliyor; fakat bunlara uyması da sizi beğenmesi gibi gün geçtikçe azalıyor. Şimdi sizi beğenmiyor bile. Yarın ziya retlerini tamamen keserse siz ne kadar ağlasanız, yalvarsanız tekrar gelmeyecektir. O zaman el âleme rezil olmanız bir yana, siz de için için üzülecek, mahvolacaksınız. Sonunuzun böyle olmasını ister misiniz?

– Ne bileyim ben?

– Siz bilmedikten sonra kim bilecek? Sizden başka bilse bilse iyi adam bilecek ki onların birisi Gülbeyaz olduğu halde işte onu kırmışsınız. Birisi de ben olabilirim ancak bana Gülbeyaz kadar bile güvenmiyorsunuz.

– Öyle değil kardeşim! Güvenmediğimden değil, aslında, kafam o kadar karışık ki ne düşüneceğimi, ne diyeceğimi ben de bilemiyorum.

– Öyleyse söyleyeceğim şeyleri kabul ediniz. Hakkınızda kötülük düşünmem imkânsız.

– Söyleyiniz kardeşim, söyleyiniz.

– Mergub Bey'in, size dost olmadığına ve aksine sizi mahvetmeye çalışan bir düşmanınız olduğuna kendinizi inandırırsanız bu karar kalbinizi de etkiler, ona olan aşkınız azalır. Bununla beraber, Mergub'u çağırıp ısrarla yakın bir zaman içinde nikâh tarihinin belirlenmesini talep edersiniz. Sizi gerçekten seviyorsa kabul eder; reddederse artık dostunuzun düşmanınızın kim olduğu belli olur. O halde kendisinden intikam almaya hak kazanmış olursunuz. İntikam

almayı da bana bırakın. Nasıl, ne şekilde intikam isterseniz alıvereyim!

Dürdane, derin derin düşündükten ve renkten renge girdikten sonra insanın tüylerini ürperten korkunç bir tebessümle dedi ki:

– Hakkınız var, kardeşim; dediğinizi yaparım.

– Sahi mi?

– Tabi ki!

– Öyleyse bunu gerçekleştirmek için her gün görüşmemiz mümkün. Yine bizim yalıya bakan odaya taşının.

Ulviye Hanım'la Dürdane Hanım bunları konuştuktan sonr ayrıldılar. Aynı günün akşamı, Mergub Bey de Dürdane Hanım'ın ziyaretine gelmişti. Dürdane Hanım ertesi gün hemen Ulviye Hanım'ın yalısına gitti.

– Ah, kardeşim! Hakkınız varmış. O kadar hakkınız varmış ki bir anda kalbimin durmamasına sırf sizi bir daha görmek nasipmiş, şaşmıyorum.

Ulviye hanım'la Dürdane Hanım bunları konuştuktan sonra ayrıldılar. Aynı günün akşamı Mergup bey de Dürdane hanım'ın ziyaretine gelmişti. Dürdane hanım ertesi gün hemen Ulviye Hanım'ın yalısına gitti.

– Aman canım, geliniz dertleşelim! Ben sizin her türlü derdinize derman olurum, diye kızcağızı odasına alarak peçesini falan çıkarttı. Kahve, sigara, limonata gibi şeylerin hepsini bir anda emredip telaşla ikrama başladıysa da Dürdane'nin bunları gözü görmüyordu. Hal hatır sormaya başlanınca Dürdane dedi ki:

– Meğer bu adam beni zerre kadar sevmiyormuş!

– Nasıl oldu?

– Nasıl olacak! Geldiğiniz günün akşamı o da gelmişti. Kendisini yine pek neşeli ve beni seviyor gördüğüm için tam zamanıdır, diye kararlaştırdığımızı açtım. Ah, o yalancı aşklar! O sevinçler! Bir anda hepsi bitti. "Gerçek mi söylüyorsun?" diye hâlâ teklifimin ciddi olduğuna bile inanmak iste-

miyordu. Zaten hal ve tavırlarının değişmesiyle teklifi kabul etmeyeceğini anladım. Ağlayıp yalvararak bu teklifin çok ciddî olduğunu anlattığımda derin derin düşünmeye başladı. Sonunda bana dedi ki:

– Böyle işlerde iyice düşünüp taşınmadan hareket etmek akıl karı değil. Müsaade edin bir iki gün düşüneyim. Size son cevabımı bildiririm.

– Acaba, bunu işin başında niye düşünmemiş?

– Cevabının olumlu olmayacağını o anda anladım. Beni gerçekten sevseydi böyle mi söylerdi?

Sevda denilen şey, düşünüp taşınmaya gelir mi? Daha o anda teklifimi kabul etmeyi borç bilerek boynuma sarılıvermeli değil miydi? Ah dadıcığım, ah sadık Gülbeyaz; meğer hakkın varmış! Adamın benden isteyeceği bir şey kalmadı ki hemen teklifimi kabul etsin!

– Eeee sonra?

– Sonra, işte bugün şu cevabı göndermiş! diye Dürdane koynundan zarf içinde bir mektup çıkarıp verdi. Ulviye bu mektubu okurken arada bir kızcağızın yüzüne bakıyor ve her bakışta Dürdane'nin sanki cehennem ateşi karşısında kurşunun erimesi gibi eridiğini görüyordu. Mektupta şunlar yazıyordu:

"Efendim! Teklifinizi kabul etmek için el âleme maskara olmayı göze almalıyım. Buna cesaretim yoktur. Bununla beraber, şimdiye kadar birlikte geçirdiğimiz zamanlar için size sonsuz teşekkürlerimi sunar bu kulunuzu affetmenizi rica ederim."

Ulviye bu mektubu okuduğu zaman ağzından şu sözler dökülüverdi:

– Alçak!

Dürdane ise ölü gibi bir yüzle yalvarırcasına Ulviye'nin yüzüne bakakalmıştı. Sonra, Ulviye Hanım sordu:

– Şimdi, demek oluyor ki böyle bir zalimden öç almaya artık karar verdiniz!

– Evet! Hem de istediğim gibi bir öç almaya karar verdim ki onu da sadece sizin yardımınızla yapacağım.

– Elimden geleni esirgemeyeceğimden emin olunuz. Bu intikam, kendi intikamım gibi zevk veriyor bana.

– O halde sizden şu Mergub'la beni bir daha buluşturmanızı rica edeceğim.

Bizim yalıya gelmeyeceğini biliyorsunuz. Buraya da gelemez; artık nerede, nasıl olursa olsun...

– Sizin yalıya neden gelemesin?

– Bu cevap üzerine artık gelmesi mümkün mü?

– Gelip gelmemek onun elinde mi? Ayşe Ebe size kendi isteğiyle mi geldi?

– Ha! Bakınız, doğru. O yol da var! Öyleyse bizim yalıya gelmesini istiyorum.

– Güzel ama sizin yalıda ondan nasıl intikam alabilirsiniz? Onu terbiyesini dışarıda uygun bir yerde vermek gerekiyor.

– Ne demek istediğinizi anlıyorum, efendim! Fakat ben onu bir kere görüp söyleyeceğimi söyleyeyim de, terbiyesini sonra...

– Pekâlâ olur! Artık bu işe olmuş bitmiş gözüyle bakın; fakat intikamımız alındıktan sonra zavallı Memduh Bey için düşündüğünüz bir şey yok mu?

– Bu kez onu da düşündüm. Her şeyi düşünürüm de Memduh Bey'i düşünmez olur muyum? Dünyada en çok mahcup olduğum biri varsa o da Memduh Bey'dir. Hatta Memduh, eğer ahlaksız ve zalim bir adam olsaydı bu defa planladığım intikamı düşünür pek sevinir, pek gurur duyardı.

Ancak dünyada Memduh'u en çok üzecek şey bu olacaktır.

– Onu üzmemek için ne yapacaksınız?

– Ona daha karar veremedim, kardeşim. Onu da sonra düşünürüz. Şimdi siz bana söz verin, bakayım: Mergub'u yalıya ne zaman getirebilirsiniz?

– Elimizden geldiği kadar çabuk, yarın akşam bile olabilir! Fakat böyle işler çok zaman alır.

Ama yine de bu işin bir haftadan fazla süreceğini zannetmiyorum.

– Bir haftaya kadar ölmezsem iyi!

– Ama bu kadar acele etmek de iyi değildir.

– İnanın elimde değil, kardeşim? Fakat tabii ki ölmemeye çalışacağım.

Er ya da geç o hainden intikamımı alacağım; hem de bir intikam alayım ki bütün âleme ibret olsun.

– Aferin Dürdane Hanım! Evet, bir intikam alalım ki herkese ibret olsun. Bu acımasız erkekler de görsünler ki bir kadın intikam alabiliyor. Bunu anlasınlar da bundan sonra kadınları öyle mendil gibi burnunu sildikten sonra bir tarafa atmaya cesaret edemesinler!

Ulviye Hanım, Dürdane'deki intikam ateşini körüklemeye çalıştıkça, kızın halinde görülen değişikliği memnuniyetle seyrediyordu. Hatta Ulviye'ye kalsaydı Mergub'la son görüşmeye gerek görmeyecek, verilecek cezayı hemen uygulayacaktı. . Ancak Dürdane buna razı olmadı.

– Siz, bu intikamı almama yardım edeceksiniz değil mi? Öyleyse benim istediğim gibi yapmanızı rica ederim. " diye, intikamdan önce mutlaka onunla görüşmeyi istedi.

O gün, Dürdane yalısına gider gitmez, Ulviye Hanım derhâl Acem Ali Bey kılığına girip bir kayığa bindiği gibi soluğu Galata'da aldı.

Sandalcı Sohbet, artık sandalı iskeleye bağlamayıp kendisi de bir köşede dinlenmeye çekilmiş olduğundan, nerde oturduğu belliydi. Ne yazık ki bu adam hovarda hayatına katlanmaya mecburdu ancak Acem Ali Bey sayesinde bu sorun çözülünce, sandalcılığın dışında ona fazla gelen hovardalığı da bırakarak evinden dışarı çıkmıyordu.

O gün cuma olduğu için, Acem Ali Bey, Sandalcı Sohbet'i her zamanki yerinde bulamayınca, "Alçak, kim bilir yi-

ne nerelerde geziyor!" diye, biraz daha canı sıkılmışsa da akşamüzeri Sandalcı döndüğünde bu can sıkıntısı yerini hayrete bıraktı. Çünkü:

– Bu gün nerelerdeydiniz, beyefendi?" sorusuna, Sandalcı:

– Tophane Camisi'ndeydim! diye cevap verdi.

– Cami de mi? Amma yaptın, ha! Sandalcı Sohbet'e cami yakışır mı ya!

– Hayır, efendim! Yanlış söylediniz. "Sandalcı Sohbet camiye yakışır mı? " deseydiniz daha doğru olurdu.

Çünkü hiç bir şeye yakışmayan benim! Fakat mübarek câmi, asıl benim gibi günahkârlara yakışır. Orası cenâb–ı Allah'ın merhamet evidir. O eve, merhamete en çok ihtiyacı olanlar uğrar, uğramalıdır da. İşte, bunun için mübarek cami, en çok bana yakışır diyorum!

– Vay be! Sandalcı Sohbet'ten bu sözleri duyacağımı rüyamda görsem inanmazdım.

– Ara sıra benim aklıma gelirdi, efendim! Gelirdi, ama aklıma gelen şeyi yapma fırsatı bulamayınca ümitsizliğe düşerdim. Bu gün cuma olduğu için, "bari bir cuma namazı kılayım" diye, Kılıç Ali Paşa camisine gittim.

Caminin manevi havası ve namaz beni o kadar etkiledi ki, halk camiden çıktığı halde ben çıkmadım. Bir direğin altına oturup boynumu bükerek tatlı tatlı hâlime ağladım. Derken, ikindi oldu; çıktım, abdest tazeleyip ikindiyi de kılarak buraya geldim.

Acem Ali Bey, Sandalcı'nın yüzüne öyle bir bakıyordu ki her kim görse adamın sözlerine inanmadığını zannederdi. Fakat Acem Ali'nin bu bakışı bir hayret doluydu. Nihayet, kendisini toplayarak Sandalcı Sohbet'e dedi ki:

– Pekâlâ, pek güzel Sohbet! Allah, ibadetini kabul ve seni affetsin! Fakat yapacağımız işlere Kılıç Ali Paşa Camisi engel olmaz. Bizim işimiz de ibadettir. Çünkü bir mazlumun intikamını alacağız. Hakkı sahibine vereceğiz!

– Ne o? Galiba Dürdane Hanım'dan isteriğiniz cevabı aldınız?

– İstediğimden de fazlasını! diyen Acem Ali Bey, durumu ballandıra ballandıra anlattı. Böyle yaparak, Dürdane'yi intikam alma isteğiyle tanıp tutuşuyor gibi gösterecek ve Sandalcı Sohbet'i etkileyecekti.

Sandalcı da Mergub'un yaptığı son alçaklığa fazlasıyla kızmıştı.

– Şimdi bize düşen ne? diye sordu.

– Bize düşen, Mergub Bey'i elleri, ayakları bağlı Dürdane Hanım'in huzuruna çıkarmak.

– Yalnız bu kadar mı?

– Şimdilik yalnız bu kadar.

– İyi ama bu iş Ayşe Ebe olayına benzemez. Hadi beyefendi karşı koyacak olursa?

– Kolay işleri herkes yapar. İş yapacak olanın zor, kolay demeye hakkı yoktur. En zor işlere talip olmalı ki namı dört bir yana duyulsun.

– Biz zoru göze alacağız. Her ihtimale karşı tedbiri elden bırakmayacağız; fakat beyefendi direnirse kavga dövüşle karşılık veririz, daha ileri gidemeyiz. Ya bu esnada birimiz postu deldirecek olursak?

– Ne yapalım "kadere rıza!" deriz! Fakat her halde kazanın olmaması için elimizden geleni yaparız.

– Siz de bizimle mi olacaksınız?

– Arkadaştan ayrılmak olur mu?

– Keşke bu defa siz beraber olmasanız da, bu işi bize bıraksanız.

Sandalcı Sohbet'in bu sözü üzerine Acem Ali, "neden! " dive, adamın yüzüne öyle bir baktı ki o sorusuna cevap olarak Sandalcı Sohbet'ten kadın olduğuna dair bir söz almak istedi ancak Sandalcı bunu anlamamış gibi yaparak dedi ki:

– Eğer bir kavga falan olursa... Rıhtımdaki kavgadan daha mı şiddetli olacak?

– Siz bilirsiniz tabii!

– Ben bilirsem bu akşamdan tezi yok, işe başlayalım!

– Ben her zaman hazırım.

Sandalcı Sohbet'le Acem Ali Bey, malum yankesici Papaz Oğlu Andonaki ile tanıdığı adamlardan beş adama haber göndererek o akşam saat birde köprübaşındaki iskelede hepsinin hazır bulunmasına karar verdiler. İskelede buluştukları zaman, Acem Ali Bey bunları, birer kama ve revolverle silahlandırarak önceden kiraladığı sandala bindirdi ve sandalın dört küreğine bunları oturtup, kendisi de dümen yekesini eline aldı. Bunlar, yavaş yavaş ilerleyerek yatsıdan sonra sahile vardılar. Yalnız bir tanesi sandalda kaldı, beş adam ve Sandalcı Sohbet'le Acem Ali Bey, karaya çıktılar, saat üçe geliyordu.

Mergub Bey'in yalısına vardıkları zaman Acem Ali Bey, arkadaşlarını çağırdığında kolayca yetişebilecekleri bir yerde bırakıp kendisi içeriye girdi. Beyin uşağı böyle geç vakitte ansızın çıkıp gelmiş olan misafirden hiç hoşlanmamıştı; beyin hareme girdiğini söyledi.

Acem Ali Bey, uşaktan bir kâğıt ve kalem isteyip, şu sözleri yazdı:

"Kılınıza bile zarar gelmemesini garanti ederek sizi bu gece Dürdane Hanım'ın yalısına davet ediyorum. Gerek benimle, gerek Dürdaneyle aranızda geçenler bu davete uymanıza engel değildir. Fakat gelmeyecek olursanız, yarına kadar bile yaşayacağınızı zannetmiyorum. Sözüme güvenirseniz, sizin için getirmiş olduğum sandala biner, gideriz. "

Ulviye, Nam-ı diğer "Acem Ali Bey"

Uşak, bu mektubu hareme ulaştırınca yarım saat bile geçmeden Mergub Bey dışarı çıkarak, mâbeyn kapısı önünde uşağına güya gizlice verdiği talimatı, diğer odada bulunan Acem Ali Bey bile duyabiliyordu.

Mergub sordu:

– Bu kâğıt bizim kâğıtlardan; bu mektubu burada mı yazdılar?

– Evet, efendim, kendisi içeridedir.

– Nasıl biri?

– Bir genç bey!

– Pekâlâ, beni bekle, iki saate kadar gelmezsem, yalıyı biliyorsun; haniya şu... yalıyı?

– Evet efendim.

– Oraya gelip beni ararsın.

– Peki, efendim, baş üstüne!

İçerideki odada bu sözleri dinlemekte olan Acem Ali, kendi kendisine dedi ki:

– Aferin, sözüme inanacak kadar cesareti varmış.

Mergub Bey, Ali Bey'in bulunduğu odaya gelince, sanki Ulviye Hanım'ın yalısında tehdit edilen ve mağlup olan kendisi değilmiş gibi neşeliydi. İlk sözü şu oldu:

– Maşallah, maşallah! Erkek kıyafeti ne kadar da yakışmış, efendim!

– Maşallah! Ben de sözüme güvenecek kadar cesaret göstermenizi beğendim.

– Eğer, hayatımın sabaha kadar bile devam etmeyeceğinden korktuğum için geldiğimi düşünüyor olsaydınız, çok üzülecektim.

– Hâlbuki bundan korkmakta haklıydınız. Gerçi en çok korkulacak şey, gizli düşmandır, derler; ama açık açık düşmanlık daha korkulacak bir şeydir. Çünkü düşmanlığını göstermesi başına gelecek her şeyi göze alacak kadar güçlü olduğunu gösterir.

– Canım, tehdit, güç gibi sözlere ne gerek var? Zaten niçin çağrıldığımı biliyorum. Dürdaney'le barışmamız için, değil mi?

Mergub'un bu sözü Acem Ali Bey'i çok mutlu etti. Eğer Mergub bu sözü söylememiş olsaydı Acem Ali Bey, tehditle nelere gücünün yeteceğini ispat edebilirdi. Ancak, Mergub'u zorla götürmektense böyle güzellikle götürmenin daha iyi olduğunu görünce beyefendiyi bu düşüncesinden caydırmak istemedi. Dedi ki:

– Hemen barışmak gibi bir şey. Elbette bu gibi anlaşmazlıklara bir son vermek gerekir. Size şunu da söyleyeyim ki ben oraya sizi kendim götürmüyorum. Gelmenizi Dürdane Hanım istedi de onun için götürüyoruz.

– Zaten onu da biliyorum. Dürdane ile aranızda geçenleri biliyorum, böyle bir elçiliğe ancak siz yakışırdınız. Buyurunuz, gidelim efendim! Gerçektende erkek kıyafeti size çok yakışmış.

– İnşallah kıyafetimizdeki mertliği, hareketlerimizde de görürsünüz.

– Zaten bu hususta size güvenim tamdır. Emin olmasaydım, gece yarısı çıkar mıydım? Elbette bu vakitte buraya yalnız gelmemişsinizdir.

– Arkadaşlarım şurada, hemen sesimizi duyacak kadar yakın bir yerdeler.

– Gördünüz mü? İşte onu da bildim. Yani kandırılarak gitmiyorum. Doğru bir söz üzerine gidiyorum.

Sandalcı Sohbet, Acem Ali Bey beklerken merakla ve bin türlü kötü şey düşünürken, Acem Ali Bey'in Mergub Bey'le kol kola geldiğini görünce çok zor hatta imkânsız olduğunu sandığı bir işin bu kadar kolay olmasına şaştı; kendi kendisine dedi ki: nedir?

– Şu kız... Şey... Kız demişim! Şu delikanlı sihirbaz mıdır, Bunun için bir zorluk karşında çaresiz kalmak diye bir şey yok!

Ayak seslerini duyan beş Galata'lı hırsız, bıçaklarını çektilerse de Acem Ali Bey'in hareketine gerek kalmadan Sandalcı Sohbet'in işi anlaması üzerine, "Koyun bıçaklarınızı yerlerine!" diye verdiği emre uyarak hepsi silâhlarını yerlerine koydular.

Mergub Bey, bunları görünce, gülerek dedi ki:

– Ooo! Ordunuz çok kusursuz! Kalemizi, büyük bir güçle kuşatmışsınız!

– Evet, efendim. Her tarafa toplar yerleştirdik ona göre güvende olmadığınızı söyledik.

– Barış, barış! Arkadaşlar, barış! Teslim olduk!

Sandalcı Sohbet gülerek dedi ki:

– Kavgasız dövüşsüz yapılan işlerde hayır vardır. Zorla güzellik olmaz.

Bu adamlar, ne kadar önemli, müthiş bir iş için bu kadar korkacak hale gelmişlerse de, şimdi tam tersi mehtap sefasına gidiyorlarmış gibi güle oynaya sandala bindiler.

Bu sırada Mergub Bey dedi ki:

– Acem Ali bey, Ulviye Hanım'dan daha ünlü oldu. Çünkü dostlarımdan birinin, Acem Ali Bey'le yaşadığı bir olayı işittim. Aslında, Acem Ali Bey'in söylediğini yapmaya gücü yetecek biri olduğunu anladım; ama emrinize tehditlerden korktuğum için boyun eğmiş değilim. Ben de silâhlıyım. Siz sekiz kişi olduğunuzdan şüphe yok ki beni öldürürsünüz. Ancak siz den de birkaçını benimle beraber öbür dünyayı boylar. Bundan dolayı, işi o noktaya getirmemenizi rica ederim.

– Bizim şimdi bildiğimiz bir şey varsa, o da sizi Dürdane Hanım'ın istemesinden ibarettir. Bunları bizimle değil, onunla konuşursunuz.

– Onunla konuşmaktan kolay ne var; zorluk çıkaracak olan sizsiniz.

– Onu ikna ettikten sonra bizimle anlaşman daha kolay olur. Anlaşmaya ne gerek var? O zaman bizimle bir işin kalmaz ki!

Dürdane'nin yalısı zaten çok uzak olmadığından bu sözlerin ardından bu konuda konuşulan bir iki şeyden sonra, sandal yalıya yakın bir yere yanaştı. Yalnız, Sandalcı Sohbet, Mergub ve Acem Ali yalıya gittiler. Galatalıların, hepsi sandalda kaldılar.

Gülbeyaz Kalfa gelenleri karşıladı. Ulviye Hanım, Gülbeyaz Kalfa'nın tekrar yalıya gelmesinden duyduğu memnuniyeti belirttiyse de bu akşam Gülbeyaz'ın halinde memnun olduğunu gösteren hal yoktu, tam tersi iyice ümitsizliğe ka-

pıldığı her halinden anlaşılıyordu. Mergub ise, buna hiç dikkat etmeyerek,

– "Ooo, Gülbeyaz Hanım! Dürdane Hanımefendi hepimizi birer birer küstürdüğü halde yine hepimizi bir bir affetmeye mi karar verdi? Sizin affedilmenizden anlaşıldığına göre öyle. Beni affetmesini de sadece size borçluyum galiba!" sözlerini alaycı bir tavırla söylemişti. Gülbeyaz, bu sözlere karşılık vermeden misafirlerin evi telaşa vermemeleri için dikkatle Dürdane'nin dairesine kadar onlara eşlik etti. Dürdane Hanım, tepeden tırnağa kadar karalar giymiş bir halde misafirleri karşıladı. Bu gece Dürdane'nin yüzüne insan yüzü denemez. O yüz sanki bir ölü yüzüydü. Mergub'un, "Siyah giyse de yakışıyor! " gibi iltifatlarına insanın içini ürperten bir tebessümle karşılık verdi.

Acem Ali Bey, Dürdane'nin doğurduğu gece hangi kılıktaysa yine o kılıkta olduğundan, Dürdane onun kendisine yaptığı büyük iyiliği hatırlayarak Acem Ali Bey'e demişti ki:

– Sizin bu kıyafetiniz, Hızır gibi yardıma koşarken giydiğiniz kıyafet midir?

Acem Ali Bey, Dürdane'nin bu sorusunu cevapsız bırakarak yalnız,

– İşte, düşmanınızı huzurunuza getirerek sözümü tuttum. " demekle yetindi.

– Ben bu akşam için sizi hiç beklemiyordum.

– Fakat ben de vakit kaybetmek istemiyordum.

– Böyle çabuk olmasına çok sevindim. Sandalın yanaştığını gördüğümde ilk önce Mergub Bey'i tanıdım.

– Tabii!

– Hayır, bunu sitemle söylemeyiniz! Size duyduğum sevgiye bakılırsa ilk önce sizi tanımam gerekirdi. Ancak farklı kıyafette olduğunuz için sizi tanımakta geciktim. Hem, sizi benden önce dadım tanıdı.

– Dadınızın dönmesine çok sevindim!

– Sizden döndüğüm gün onu burada buldum.

– Artık, et ile tırnak olmuşsunuz demektir. Birbirinizden ayrılmanız mümkün mü?

Dürdane Hanım, şu sözleri ağzında gevelerken yüzünden kötü bir günde olduğu anlaşılıyordu, Ulviye'nin ayrılmak ya da ayrılmamak konusunda söyledikleri üzerine yüzü adamakıllı değişti. Öyle bir hâle geldi ki yüzüne baktıkça güzelliğine doyulamayan güzel kızın, şimdiki hâline bakmaktan korkuyorlardı. Aradan bir dakika zaman geçti; sonra Dürdane Hanım dedi ki:

– Git oğlumu getir de bir kerecik de yüzünü bey babası görsün!

Çocuğun buraya getirilmiş olduğunu bilmeyen Ulviye Hanım; Gülbeyaz'a verilen emri duyunca şaşırdı. Dürdane Hanım, açıklama yapma ihtiyacı duyduğu için dedi ki:

– Bu akşam çocukla yatmak istedim de onun için getirttim. Siz yalıda olmadığınız için anneniz göndermek istememiş. İkinci haberi, güya siz buradaymışsınız da çocuğu istiyormuşsunuz, diye gönderdim. Kâhya kadın alıp gelmiş.

– Demek oluyor ki yine yalan söylememişsiniz.

Gülbeyaz Kalfa, çocuğu getirip Dürdane'ye uzattı. Dürdane dedi ki:

– Beybabasına götür. Bir kerecik olsun görsün!

Bu söz ve bu durum, Mergub Bey'i çok kötü bir vaziyete düşürdü. Çocuğuyla ilgilenmese hiç yakışık almayacağı gibi, sevip okşasa, o da yenilgi sayılacaktı. Ataullah Bey'i kucağına aldığı zaman sıkıntıdan ateş bastı, terlemeye başladı. Söyleyecek söz de bulamıyordu. Bereket versin, Dürdane dedi ki:

– Size hiç yazık olmadı. Çünkü beni tanımadan önce nasıl özgürseniz şimdi de öylesiniz. Bana da yazık olmadı. Çünkü şimdi sizi ilk günkü kadar hatta ondan bin kat fazla seviyorum. Olan işte şu kucağınızdaki masum yavrucağa oldu.

Dürdane'nin bu sözü, Mergub Bey'i daha da zora soktu. Konuşmasıyla herkesi susturan, herkese galip olan beyefendi, şimdi dut yemiş bülbüle dönmüştü.

Bu söz Acem Ali Bey'i hayretler içinde bıraktı. İçinden:

– İlk sevdiği gün ne kadar seviyorsa şimdi ondan bin kat fazla seviyormuş. Ya, o halde bu kadın intikamını nasıl alacak; acaba çocuğu bahane ederek Mergub Bey'den kendisini affetmesini mi isteyecek? diyordu.

Bunlar arasında en çok dikkat çeken, Sandalcı Sohbet'in hâliydi. Şu anda her şeyi biliyorken, sanki hiç bir şey bilmiyormuş gibi davranıp, gözlerini sadece Acem Ali Bey'e dikmiş ve ondan en küçük bir işaret gelirse derhal yapmaya hazır ve nazır görünüyordu.

Dürdane konuşurken gittikçe uzamakta olan suskunluğun yanında kızdaki hal ve tavırların korkunçluğu da arttıkça artıyordu. Bir zaman oldu ki odada bulunanların hepsini içten içe bir sıkıntı aldı. Sanki ortaya bir bomba düşüp patladığı anda dünyayı sarsacakmış da anbean onun düşmesini bekliyorlarmış gibi bir hava vardı. Dürdane'nin sessizliği uzayıp, hâl ve tavrındaki dehşet arttıkça, sözleri de değişmeye başladı. Her zaman ağzından çıkan kelimeler bal gibi tatlı iken, şimdi ağzından aynı kelimeler çıkmadığı için konuşması o kadar başka bir hal almıştı ki;

"Sevdiğim Mergub, sana olan aşkım yalnız bu dünyada değil, âhirette de beni dünyadakilere rezil ettiği gibi, âhirettekilere rezil etse bile, seni yine seveceğim. Sevdada ben ısrar ve inat etmiyorum. Aşk, gönlümle inatlaşıyor ve ben yenik düşüyorum!" dediği zaman bile sanki bu sözler yalnız Mergub'u değil, diğerlerini; hem de binlerce ölümle tehdit eden sözleri dinliyormuş gibi etkiliyordu. Nihayet Mergub Bey, dili sürçüp de geri dönüşü mümkün olmayan bir felakete sebep olacakmış gibi tane tane konuştu:

– Efendim, biricik Dürdaneciğim! Ben sizi mutlu edeceğimi düşünerek seviniyordum. Şimdi anladım ki sizin felaketinize neden olmuşum. Buna kesinlikle izin veremem. Emriniz neyse buyurun, söyleyin. Harfi harfine uyarak sizi memnun etmeye çalışacağım.

Dürdane, içler acısı bir ses ve göze batacak kadar müthiş bir tebessümle dedi ki:

– Nikâhımızın kıyılmasını isteyeceğimi sanıyorsanız yanılıyorsunuz, emin olun artık çok geç. Hem ben sizi buraya yalnız intikam için çağırdım. Hâlâ sizi sevdiğim halde, benden şu "intikam" sözünü duymak sizi şaşırtmasın. İnsan, sevmediğinden intikam almak istemez. Sevmediğim adama kayıtsızlık en büyük cezadır. Ben, sevdiğim için intikam sevdasındayım.

Mergub Bey'in, intikam sözünden dolayı bir ara rengi değişmişse de ebedi sevda meselesi yine onu tatmin etti ve her halde zavallı Dürdane'yi teselli için nezaketi elden bırakmayarak dedi ki:

– İntikam alınız efendim, intikam alınız! İntikam lezzeti başka şeye benzemez.

– Zevkinize böyle de olsa hizmet edebilirsem kendimi bahtiyar sayarım. İsterseniz öldürünüz.

– Evet! İntikam zevkine de hizmet ediyorsunuz. Teşekkür ederim. Kucağınızdaki ay parçası gibi çocuk, sizin için sonsuz bir intikamdır. Her ne zaman görür veya adını duyar o da olmazsa dünyada böyle bir canlının varlığını düşünürseniz, bu geceki macerayı hatırlayarak elbette yüreğinizde şimdiki acıyı duyacaksınız. Öldürme meselesine gelince; sizin ölmenizi değil, aksine yaşamanızı istiyorum. Ölüm sizin için bir kurtuluştur. Ben ise cezanızın devam etmesini tercih ediyorum. Bir caniyi idam etmek onu kurtarmaktır. Sizi ölünceye kadar cezalandırmak gerek. A zalim! Ben sana nasıl kıyabilirim ki senin için dünyada her şeyimi feda etmiş olduğum gibi tatlı canım da sana feda olsun; bir kere senin tarafından reddedildim. Gerçekten çok üzüldüm. Bu umutsuzluğa tekrar kapılmaktan ve senin aşkının solduğunu görmektense o aşkın daima yaşayacağını düşünerek ölmek istiyorum.

Söz, bu noktaya gelince Sandalcı Sohbet, meraklı bakışlarla Acem Ali Bey'in yüzüne baktı. Ali Bey'in yüzünün rengi kül gibi olmuştu. Sandalcı Sohbet'in bakışından cesaret alarak Dürdane Hanım'a dedi ki:

– Bu da ne demek oluyor, canım! Neden kendinizi öldüreceksiniz?

– Mergub'un aşkını öbür dünyaya kadar götürmek için.

– Siz delirmişsiniz, biz çıldırmadık, efendim! Hiç böyle bir deliliğe izin verir miyiz?

– Ben onun fırsatını bulurum. Hatta buldum bile; sancılar, ağrılar içimi parçalamaya başladı; fakat rica ederim, hiç telaşlanmayın. Babam, annem durumdan yarın haberdar olsunlar. Mergub'un yüzüne bakarak ve merhamet ederse son zehirli nefeslerimi birkaç dostça tebessüm ve birkaç güzel sözle tatlandırmayı son nefesimde benden esirgemesin.

Sizler de susun ki son düşüncem Mergub olsun. İşte benim intikamım böyledir. Aşkı bir rezalet gibi görenler sevdanın ne olduğunu benden öğrensinler.

Dürdane Hanım bu sözleri söylerken gözleri dönüp dili dolaşmaya başlamıştı. Acem Ali Bey ve Mergub ve özellikle Gülbeyaz Kalfa, kızın önceden bir şey içmiş olduğunu şimdi anlayarak önlem alma telaşına düşmüşlerse de Dürdane o zamana kadar onları meşgul ederek vakit kazanmış ve hiçbir müdahaleye fırsat vermemişti. Dürdane bir ara yerinden fırlayarak Mergub'u kucaklamaya çalıştıysa da ayakta duramayarak bir kanepeye yığıldı.

Mergub, "Dürdaneciğim, Dürdaneciğim! " diye yanına koşup elinden tuttuysa da artık Dürdane son nefeslerini veriyordu. Zehrin etkisiyle kıvrandıkça "Off! Ölümün böylesi ne zormuş!" sözleri sanki dili kabarmış veyahut kasları tutulmuş gibi ağzından zar zor çıkıyordu. Rengi, kâh mosmor, kâh sapsarı, kâh bembeyaz kesiliyordu, en son çenesi kilitlendi. Yalnız gözleriyle Mergub'a bakarak gülümsemeye çalışıyor, ancak ona da gücü yetmiyordu.

İçten içe bir inilti, duyanların ciğerlerini dağladı. Gülbeyaz Kalfa, kızın dizlerine kapanmış olduğu halde ağlamak mı gerek, Kur'an okumak mı, yoksa "Aman ya Rabbim! " diye Cenâb-ı Hakk'a veyahut "Kızım, Dürdanem!" diye kıza mı yalvarmak gerektiğini şaşırmıştı.

Acem Ali, nam-ı diğer Ulviye Hanım, bu korkunç manzaradan fena halde etkilenmiş Sandalcı Sohbet'e sokulmuş ve ellerini sımsıkı tutmuştu. Sohbet ise, nefes bile alamıyor, gözlerinden sel gibi yaşlar akıyordu.

Mergub Bey'i hiç sormayın! Sanki yangında yanmış, kütük olmuş gibi simsiyah kesilmişti; bu halde bir zaman oldu ki odanın içini bir ölüm sessizliği kapladı, Dürdane'nin hırıltılarından başka bir ses duyulmaz oldu.

O zaman Gülbeyaz kalfa, kızın dudaklarını ıslattı. Beş dakika sonra oradakilere dönerek dedi ki:

– Efendiler, dava artık mahşere kaldı! Cenaze odasından çekilip gidiniz, rica ederim...

Mergub Bey ve Acem Ali ve Sandalcı Sohbet, tarifi imkânsız bir halde yalıdan çıkarak rıhtıma geldikleri zaman Sandalcı Sohbet bir elini kamasının üzerine koyup, ağzını Acem Ali'ni kulağına yaklaştırarak,

– Her maddi ve manevi yükümlülüğü göze alayım mı? diye Mergub'u gösterdiği zaman, şâyet Acem Ali, tasdik olarak yalnız bir göz kırpacak olsaydı bir yerinden kamayı yemekle beraber, dışarıya tek damla kan dahi çıkmadan Mergub'un denize yuvarlanacağına kuşku yoktu. Ama Acem Ali Bey dedi ki:

– Dürdane'nin kılına zarar gelmesini istemediği birini biz öldürürsek ebedi yurduna daha yeni varmış olan ruhunu incitmiş oluruz. Gülbeyaz Kalfa'nın dediğini unutma. Bu dava mahşere kaldı.

Bu arada Mergub'un evinden çıkışı iki saati çoktan geçtiği için uşağı emrettiği gibi, efendisini aramaya gelmişti. Mergub'la Acem Ali, ağlamaktan beter bir halde vedalaşarak ayrıldılar.

Buhâdiseden, altı ay sonra zavallı Mergub Bey daha on beş günlük evliyken, yeni eşinin eski âşığının intikamına kurban gitmiş ve herkes gençliğine ve evliliğine doymayan bu zavallıya gözyaşı dökmüştü. Pek nâzik, cenaze alayında hazır bulundukları gibi, Mısırlı Ulviye Hanım'ın, hizmetçi

olarak alıp daha sonra evlendiği Sohbet Bey de cenaze yında hazırdı. Cenaze, kapıdan çıkarılırken orta yaşlı bir dının, "Allah günahlarını affetsin! " dediğini duyan Sol Bey, kadının kulağına fısıldayarak:

– Gülbeyaz, dava mahşere de kalmadı! dedi.

...son

DÜRDANE HANIM

AHMET MİTHAT EFENDİ

Devrinin en büyük gazetecisi olan Ahmet Mithat Efendi, İkinci Abdülhamid Han zamanında yazdığı romanlar ve makalelerle isim yapmıştır. Yazıları belli bir alan içinde kalmayıp nesir çeşitleri olan hikâye, roman, seyahat, hatıra ve tiyatro dallarında birçok yazı yazmış ve eserler vermiştir. "Dürdane Hanım" isimli eserini gazeteciliğe asıl olarak başladığı Tercüman-ı Hakikat gazetesinde 1878'de yayınlanmaya başlamıştır. Romanlarının daha çok; ilgi çekici, ders verici ve eğlendirici özellikte olmasına dikkat etmiştir. Yayınlandığı dönemde büyük ilgi uyandıran Dürdane Hanım, ilgi çekici bir kadın olan Ulviye Hanım'ın başından geçen maceralar; aşk, intikam ve adalet üçgeninde ele alınarak çok özel bir edebi üslupla anlatılır.

Eserde, özgün bir anlatım... güçlü bir gözlem... aşk, intikam ve ihanet öne çıkmaktadır...

BEYAZ BALİNA YAYINLARI
Binbirdirek Mah. Suterazisi Sok. No: 4/2
34122 Sultanahmet-İstanbul
Tel: 0212 638 62 63-64 / 516 70 60
Faks: 0212 638 62 65
E-mail: info@beyazbalina.com.tr

Türk Klası